

IX

9Marks SAĞLIKLI KİLİSELER İNŞA ETMEK İÇİN

TOPLU İBADET

**KİLİSE
TANRI'NIN
HALKI OLARAK
NASIL
TOPLANIR?**

MATT MERKER

Önsöz, Ligon Duncon

“Matt Merker ile ilk kez onun inanılmaz ilahisi ‘He Will Hold Me Fast’i duyduktan sonra tanıştık. O zamandan beri, bize bir arkadaş, eş yazar ve sonunda da önder takımının parçası oldu. Tanrı halkının toplu ibadeti konusundaki görüşü ve sesi, kişisel olarak ve organizasyonumuz içinde düşüncelerimizi çok zenginleştirdi. Matt, pastörlere, müzik önderlerine ve hepimize, Kutsal Kitap’ın toplu ibadet konusundaki şu önceliklerine nasıl odaklanacağımızı gösteriyor: Tanrı’nın yüceliği, kilisenin büyümesi ve iyi haberin dünyaya duyurulması. Matt’in kendisinin de söylediği gibi, pazar ibadetini planlarken ve hazırlarken, bu ciltte adı geçen her bir uygulamanın size muazzam bir şekilde yardım edeceği görüşünde olmanız gerekmiyor. Bunun yerine, bu kitap hepimize Tanrı’nın sözünü duymak ve O’nu övmek için bizi tek bir beden olarak bir araya topladığı harika gerçeğini yeniden keşfetmemiz gerektiğini hatırlatıyor. 21. yüzyılda dünya çapında toplu ibadetin derinleşmesi için uzun süredir dua ediyoruz ve Tanrı tarafından bu amaçla kullanılacağına güvendiğimiz bir kaynak olarak bu kitabı içtenlikle tavsiye ediyoruz.”

Keith ve Krityn Getty, ilahi yazarları; kayıt stüdyosu sanatçısı; yazarlar, *Sing! How Worship Transforms Your Life, Family, and Church*

“Tanrı’ya ibadet etme tüm dikkatimizi gerektirir. Hafife alınacak değil, tüm dikkatimizi gerektiren ve Kutsal Kitap’a dayalı bir konudur. Matt Merker’in bu katkısı bizi bu doğrultuda yönlendiriyor ve toplu ibadete önderlik etmekle görevlendirilen herkesin ona kulak vermesi iyi olur.”

Matt Boswell, Pastör, The Trails Kilisesi, Celina, Texas;
ilahi yazarı

“Son yıllarda çıkan birçok kitap, Tanrı’nın, kiliselerinden Rab’bin gününde toplandıklarında ne yapmalarını istediği gibi hayati bir konuyu ele almıştır. Bazıları teolojik yönden zengindir. Bazılarına daha uygulanabilir bir özelliğe sahiptir. Matt Merker’in bu yeni kitabı *Toplu İbadet* her ikisini ve daha fazlasını içermektedir. Farklılıklarla dolu bir kilise geçmişinden gelen ve Tanrı’nın sözünü incelemeye ve uygulamaya yönelik derin bir bağlılığa sahip olan Matt, tartışmaya kapalı konularda kararlılığını sergilemekte ve tartışmaya açık konulara ise sıcak bir şekilde yaklaşmaktadır. Hepsinin ötesinde, adında toplandığımız Kişi olan ve de yerimize geçen ölümü ve zaferli dirilişi ibadetimizin nedeni olan İsa Mesih’e odaklanmamızı sağlamaktadır. Kendinizi litürjik yelpazede nerede bulursanız bulun, *Toplu İbadet* sizi teolojik olarak daha çok yönlendirilen, duygusal olarak daha ilgi çekici ve Mesih’i daha çok yücelten toplantılara teşvik edecektir.”

Bob Kauflin, Müdür, Sovereign Grace Music; yazar, *Worship Matters* ve *True Worshipers*

“Mesih’in bedeni olarak birlikte ibadet etmenin ne anlama geldiğini anlamak bir yana dursun, ibadetin ne anlama geldiğini düşünmek için duraksayan çok az kişi vardır. Bu kısa ama önemli kitap, toplu ibadetin doğasını Kutsal Kitap yönünden anlamanıza yardımcı olacak. Matt Merker bize, Tanrı’nın daveti üzerine O’nun adını yüceltmek ve Mesih’in işinde ve işi aracılığıyla yaptıklarını bir topluluk olarak kutlamak için toplandığımızı hatırlatıyor. Vahiy 5’te görebileceğimiz gibi, kilise toplantısı cennette olacakların sadece bir ön tadımıdır. Kişisel ibadette yaptıklarımız, Ruh’un birliğini yansıtmalı ve inanmayan dünyaya tanıklık sunan toplu bir ifadeye sahip olmalıdır. Merker, ibadetin doğasını ve toplanma

amacımızı anlamamıza katkıda bulunarak günümüz kilisesinin ibadet deneyimine yardımcı olmaya çalışmaktadır.”

Miguel Núñez, Baş Pastör, International Baptist Church of Santo Domingo, Dominik Cumhuriyeti

“Bu kitapta, Matt Merker bize kiliseyle ilgili genellikle kıymetini bilmediğimiz bir gerçeği, yani kilisenin Tanrı’ya ibadet etme amacıyla toplanmış bir topluluk olduğu gerçeğini canlandırıcı bir şekilde sunmaktadır. Yoğun, yaşamı tehdit eden zulüm altında bile, Tanrı halkı toplanıp Yaratıcıları’na, Koruyucuları’na, Kurtarıcıları’na ve yakında gelecek olan Kralları’na ibadet ederler. Bu kitap, durumun neden böyle olması gerektiği ve kilise toplandığında ne olması gerektiği hakkındadır. Bir imanlı olarak hayatınızda ve aslında kilisenizin hayatında toplu ibadetin hayati yerini tasdiklemek için bu kitabı okuyun!”

Conrad Mbewe, Pastör, Kabwata Baptist Kilisesi, Lusaka, Zambiya

“Doğru bir şekilde anlaşıldığında, toplu ibadet, kilise yaşamının öne çıkan bir unsuru olmaktan daha fazlasıdır; kilise yaşamının tam merkezidir. Toplandığımızda, sadece kilise bedeninin sağlığı ve canlılığı sergilenmekle kalmaz, aynı zamanda toplu ibadet kilisenin yaşamını şekillendirir ve güçlendirir. Bir kilisenin, kendi yaşamındaki sönük toplu ibadetlerini göz ardı ederek sağlıklı bir şekilde ilerlemesinin bir yolu yoktur. Bu küçük kitap, okuyucunun toplu ibadet için Kutsal Yazılar’la daha çok şekillendirilmiş bir vizyona doğru ilerlemesine yardımcı olacak hem doktrin hem de öğütlerle doludur. Kendilerini Tanrı’nın koşullarına göre ibadet etmeye adanmış kutsalları bekleyen bir lütuf hazinesi vardır. Bu ki-

tapta sadece toplu ibadetlerimizi geliştirmenin yolları hakkında yararlı tavsiyeler bulmakla kalmayacak, aynı zamanda hepimizin gelişmek istediği Kutsal Kitap'a dayalı uygulamanın arkasında yatan Kutsal Kitap'a dayalı düşünceyle de donatılacaksınız.”

Kenneth Mbugua, Baş Pastör, Emmanuel Baptist Kilisesi,
Nairobi, Kenya

SAĞLIKLI KİLİSELER İNŞA ETMEK İÇİN

TOPLU İBADET

KİLİSE
TANRI'NIN
HALKI OLARAK
NASIL
TOPLANIR?

MATT MERKER

Önsöz, Ligon Duncon

KARANLIKTAN
IŞIĞA YAYINLARI

KARANLIKTAN IŞIĞA YAYINLARI

Davutpaşa Cad. Kazım Dinçol San. Sit.
No: 81/87 Topkapı, İstanbul – Türkiye
info@karanliktanışiga.com
www.karanliktanışiga.com
www.9marks.org
Tel: (0212) 567 89 93

Kitap: Toplu İbadet
Özgün Adı: Corporate Worship
Yazar: Matt Merker
Çevirmen: Göksel Erdoğan
Çeviri Editörü: Çetin Erdoğan
Düzeltilen: Samet Şahin
Mizanpaj: Aysun Alsancak

ISBN: 978-975-95201-2-0
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No: 52351

© 2021 by Matt Merker. All rights reserved. Originally published by Crossway.
Translated and printed by permission.

Bu kitabın her türlü yayın hakkı saklıdır ve izin ile kullanılmıştır. Telif hakkı sahiplerinin yazılı izni olmadan bu yayının, makale tarzında yayınlar içinde bulunan kısa alıntılardan hariç herhangi bir biçimde basılıp çoğaltılması yasaktır. Kitabın metnini kullanmak isteyenler, telif hakkı sahiplerinin izni için yayıncıya başvurmalıdır.

Bu kitapta kullanılan tüm Kutsal Kitap ayetleri, aksi belirtilmedikçe, Kutsal Kitap Türkçe Yeni Çeviri'sinden alınmıştır. Eski Antlaşma © 2001, 2009 Kitab-ı Mukaddes Şirketi; Yeni Antlaşma © 1987, 1994, 2001, 2009 Yeni Yaşam Yayınları. Tüm yayın hakları saklıdır ve izin ile kullanılmıştır.

Baskı: Anadolu Ofset – Tel: (0212) 567 89 92
Davutpaşa Cad. Kazım Dinçol San. Sit.
Baskı: Mayıs 2023

Erica, Lena ve Isaiah için

İÇİNDEKİLER

Önsöz	11
Seriye Dair Önsöz	19
Özel Teşekkürler	21
Giriş	23
1) Kimler Toplanır?	31
2) Toplanmalı Mıyız?	49
3) Tanrı Bizi Neden Bir Araya Topluyor?	67
4) Toplandığımızda Ne Yapmalıyız?	83
5) Toplanmalarımızı Nasıl Düzenlemeliyiz?	101
6) Tüm Kilise Toplanmaya Nasıl Katılım Gösterir?	125
7) Tüm Kilise, Toplulukça İlahi Söylemeye Nasıl Katılım Gösterir?	143
Sonuç	163
Ek	169
Notlar	175

ÖNSÖZ

Bu kitap ibadet*, özellikle de “toplular ibadet”, yani, Tanrı’ya yücelik verme amacıyla imanlıların toplanması hakkındadır. Bu, çok önemli bir konu ve eylemdir. İnsanların yaratılma ve Hristiyanların kurtarılma amacı ibadettir. Pavlus’un bunu Efesliler 1’de açık bir şekilde dile getirdiği gibi, zamanın başlangıcından önce, Tanrı’nın kurtuluş planındaki her şey, “O’nun yüceliğinin övülmesi için” işlemektedir. Ve gözden kaçırabiliriz diye, Pavlus bunu üç kez söylemektedir (Ef. 1:6, 12 ve 14). Muhtemelen Hristiyan ibadetinin tarihi hakkında son dönemdeki Protestan yazarlardan daha fazla bilgiye sahip olan Hughes Oliphant Old, dikkatimizi önce Mezmurlar’a daha sonrasında Pavlus’un bu metindeki açıklamasına çekmektedir:

Tanrı’ya ibadet ediyoruz çünkü O bizi kendisine ibadet etmemiz için yarattı. İbadet, varlığımızın mer-

* *Çevirmen Notu.* Kitabın orijinal dili olan İngilizcedeki “worship” kelimesi hem “ibadet” hem de “tapınma” anlamına gelmektedir. Dilimizde “tapınma” ifadesi genellikle pazar ibadetinin sadece ilahiler kısmı için kullanılmaktadır. Ancak yazar bu ifadeyle ibadetin sadece ilahi söylediğimiz kısmı değil, hem vaaz ve sakramentlerin de dahil olduğu tüm ibadetten hem de tüm yaşamımızla gerçekleştirdiğimiz tapınmadan bahsetmektedir. Yanlış anlaşılmayı önlemek ve tutarlı bir anlatım sunmak amacıyla kitap boyunca bu ifade çoğunlukla “ibadet” şeklinde çevrilmiştir.

TOPLU İBADET

kezindedir, var oluş sebebimizin kalbindedir. Tanrı bizi, kendi benzeyişinde –O’nun yüceliğini yansıtacak bir benzeyişte– olmamız için yarattı. Hatta, tüm yaratılış, bu ilahi yüceliği yansıtmak üzere yaratıldı. Mezmurcunun dediği gibi, “Gökler Tanrı’nın görkemini açıklamakta, gökkubbe ellerinin eserini duyurmakta” (Mez. 19:1). Efesliler mektubuna başladığı duasında Elçi Pavlus, Tanrı’nın bizi, O’nu yüceltmemiz için yarattığını açıkça ortaya koymaktadır:

Bizi Mesih’te her ruhsal kutsamayla göksel yerlerde kutsamış olan Rabbimiz İsa Mesih’in Babası Tanrı’ya övgüler olsun. O kendi önünde sevgide kutsal ve kusursuz olmamız için dünyanın kuruluşundan önce bizi Mesih’te seçti. Kendi isteği ve iyi amacı uyarınca İsa Mesih aracılığıyla kendisine oğullar olalım diye bizi önceden belirledi. Öyle ki, sevgili Oğlu’nda bize bağışladığı yüce lütfü övülsün (Ef. 1:3–6).

Bu dua, ilk Hristiyanların ibadetiyle ilgili çok şey söylemektedir. Bu bize, ilk Hristiyanların, kendi ibadetleriyle ilgili son derece bilinçli olduklarını göstermektedir. Bu kişiler, Tanrı’nın yüceliğini övmek için yaşamak üzere belirlendiklerini ve donatıldıklarını anlamışlardı (Ef. 1:12).¹

İbadet nedir? Aslında mezmurcu bize kısa ve öz bir şekilde söylüyor. Rab’bi, adına yaraşır biçimde övmektir (Mez. 29:1-2). Peki o zaman, toplu ibadette neyi hedeflemeliyiz? Rab’bin Gününde birlikte Tanrı’yla buluşmak için bir araya gelen topluluk olarak hedefimiz, Tanrı’nın yazılı Sözü’ne uygun bir şekilde O’nu yüceltmek ve O’ndan zevk almaktır. Yani, toplukça yapılan ibadette Tanrı’nın halkı olarak toplanmanın amacı, Kutsal Yazılar’da ortaya koyduğu buyruklarına uygun şekilde, Rab’bi adına yaraşır biçimde övmek ve O’nun kendi halkı arasında olacağına dair verdiği özel vaa-dinden zevk almaktır.

Toplu ibadet, bazen “birlikte,” “bir arada,” veya “toplulukla yapılan” ibadet olarak da adlandırılır. Tüm bu isimler faydalıdır ve Kutsal Kitap’a dayalı ibadetin farklı boyutlarını ortaya çıkarır. Kutsal Kitap, toplu ibadete ek olarak, Hristiyan ibadetinin farklı ve önemli bölümleri olduğunu belirtse de (örneğin aile ibadeti, kişisel ibadet ve tüm yaşamda ibadet), toplulukla yapılan ya da toplu ibadetin önemi, hem Eski hem de Yeni Antlaşma’da ön plana çıkmaktadır. Mezmurlar 100:2 ve İbraniler 10:25 “çıkın [O’nun] huzuruna” ve “bir araya gelmek”ten bahsettiğinde, her ikisi de toplulukla yapılan ya da bir arada yapılan tapınmaya işaret etmektedir.

Hristiyanlar olarak, toplu olarak ibadet etmenin önemli olduğuna inanıyoruz, çünkü Tanrı bizi kendi ailesi yaptı ve toplu ibadet de Tanrı’yla bir aile buluşmasıdır. Bu aile, Tanrı’nın yüzünü aramak, O’nu yüceltmek ve O’ndan zevk almak, O’nun Sözü’nü duymak, O’nunla bir olmanın ve birlikteliğin yüceliğinden keyif almak, O’nun Sözü’ne karşılık vermek, O’na övgüler sunmak, O’nun adına yaraşır bir yüce-

TOPLU İBADET

lik vermek için Tanrı'yla ve O'nun halkıyla toplanan antlaşma halkıdır.

Yeni Antlaşma'nın açık bir şekilde ortaya koyduğu üzere, Hristiyanlar topluluğu, bu aile, bu beden, bu cemaat, Tanrı'nın bu dünyada özellikle bulunduğu yerdir. Eski antlaşma günlerinde, Tanrı'nın özel olarak varlığını sergilediği yer "tapınma çadırı", "tapınak" ya da "Yeruşalim"di. Yeni antlaşmada ise bu özel "yer" artık Tanrı'nın evinin, yani O'nun halkının, toplandığı herhangi bir yerdir. İsa bunu Samiriyeli kadına (Yu. 4:21) ve toplulukça verilecek disiplinden bahsederken (bkz. Mat. 18:20; bu kesinlikle toplanan kilisenin yaşamının önemli bir parçasıdır) öğrencilerine vurgulamaktadır. Yeni antlaşma ibadetinin yeri, kaçınılmaz olarak coğrafi bir konum veya fiziksel bir yapı değil, toplanan insanlardır. İşte bu yüzden, eski bir İskoç geleneğinde, insanlar kilise binasına girmek için toplandıklarında, hepimizin sıklıkla yaptığı gibi "Kiliseye giriyoruz" demek yerine "Kilise içeri giriyor" derlerdi. Tanrı'nın yeryüzünde bulunan kilisedeki özel varlığı, kilisenin *mevkisi* ya da yeri nerede olursa olsun -ister yeraltı mezarlığında, ister bir dükkanın önünde ya da güzel bir tarihi kilise binasında olsun- orada toplanmış olan topluluktur. Bu da toplu ibadeti son derece önemli kılmaktadır.

Bu kitapta önemle arz edilen toplu ibadete yönelik tüm yaklaşımın en büyük ayırt edici özelliği, toplu ibadetimizin biçim ve öz bakımından Kutsal Kitap'a uygun olmasını, Kutsal Yazılar ve Kutsal Yazılar'a dayalı teolojiyle dolu olmasını ve bunlar tarafından yönlendirilmesini amaçlıyor olmamızdır. Bu yaklaşım için uygun bir slogan şu olur: "Kutsal Kitap'ı Oku, Kutsal Kitap'ı Vaaz Et, Kutsal Kitap'ı İlahi Olarak Söyle,

Kutsal Kitap'ı Gör (Vaftiz ve Rab'bin Sofrası törenlerinde görünür bir şekilde tasvir edildiği şekliyle).”

Bir pastör olarak, daima bu tür doğru, iyi ve önemli şeyleri daha iyi –daha basit, daha Kutsal Kitap'a dayalı, daha açık ve daha ilgi uyandıran bir şekilde– açıklamama yardım edecek sağlam Hristiyan yazarlar arıyorum. Matt Merker, bu kitapta bunu kusursuz bir şekilde yapmama yardımcı oluyor. Kendi kendime kaç kere şöyle düşündüğümün sayısını hatırlamıyorum bile: “Bu gerçekten çok iyi ifade edilmiş. Bu, kendi ruhuma faydalı oluyor ve Kutsal Yazılar'a ait ve bu şekilde ifade edilen bu gerçeği, kutsalları Tanrı'ya toplulukla birlikte sundukları övgülerinde daha iyi donatmak için kullanabilirim.” Üstelik yazar, toplu ibadeti anlama ve uygulama konusunda topluluğumun karşılaştığı bazı mevcut ve bize özgü olan zorlukları teşhis etmem konusunda da yardımcı oluyor. Bunların arasından iki tanesi benim için öne çıkıyor.

Matt, “litürjik faydacılık”tan bahsediyor. Bunun anlamı, imanlı olmayanlara ulaşmak ve onlara müjdelemek için “işe yarayan ne varsa” onu uygulama kararıdır. Bence bu yaklaşım, yaşamakta olduğum dönemimdeki birçok kilisenin kilise olmaktan çıkmasında bilfiil rol oynamış ve kuşaklar boyunca Hristiyanları, Hristiyan toplu ibadetinin ne gerektirdiği anlayışından yoksun bırakmıştır. Bu sorun, kilise halkının suçu değil, imanlı olmayanlara Müjde'yi ulaştırma isteyen çoğunlukla iyi niyetli pastörler ve önderlerin suçudur. Bu kişiler samimi bir şekilde, “kilise dışındakileri kiliseye katmayı” arzulamaktalar fakat bu çabaları “kiliseyi kilise olmaktan çıkarma” ile sonuçlanmaktadır. Bu kişilerin

TOPLU İBADET

müjdelemeye yönelik faydacı çabaları yüzünden, kilise ibadetleri Kutsal Kitap'ın kalıbına ve ilkelerine uymamakta ve çoğunlukla Kutsal Kitap kapsamından yoksun kalmaktadır. Beklenildiği üzere, böyle bir ortamda öğrenci yetiştirme ve toplu ibadet de can çekişmektedir. Bence Matt'in bu konuya günümüzün temel sorunlarından birisi olarak parmak basması çok yerinde olmuş (ve üzücü olan şu ki, sorun olmaya devam ediyor). Jackson'da bulunan First Presbiteriyen Kilisesi'ndeki on yedi yıllık hizmetim boyunca, sırf bu tür ortamlarda kendilerini mülteci gibi hissettikleri için topluluğumuza katılan bir sürü genç Hristiyan oldu. Bu gençler hem sağlam Kutsal Kitap açıklaması hem de Kutsal Kitap'a dayalı sağlam toplu ibadet arayışı içerisindeydiler.

Matt'in bahsettiği bir diğer önemli sorun, tüketici zihniyetidir. Bu, insanlığın bir sorunudur (ve buna katkıda bulunan pastörler ve liderler tarafından daha da kötü bir hâl almaktadır). Eğer pazar günü yapılan toplu ibadete dindar tüketiciler olarak gelirsek, o zaman tüketici tutumuna sahip oluruz ve söylendiği gibi, tüketici her zaman haklıdır. Her şey bizim ne istediğimiz, ne düşündüğümüz, yani bizim görüşlerimiz hakkında olur. Sonra kendimize, "topluluk olarak ilahi söylemek, Tanrı'ya tapınmama yardımcı oldu mu ve ilahiler Kutsal Yazılar'ın gerçeğiyle dolu muydu?" sorularını sormak yerine şu soruyu sorarız: *Müziği ve müzisyenleri beğendim mi?* "Vaaz paylaşımı Kutsal Kitap'a sadık mıydı?", "Vaaz Tanrı Sözü'ndeki Tanrı'yı, Müjde'yi ve Tanrı'ya yaraşır yaşam sürdürmeyi açıklıyor muydu?" ve "Bu vaaza Tanrı'ya iman, hayranlık, sevgi ve övgüyle karşılık verdim mi?" gibi

soruların yerine şu soruyu sorarız: *Vaizi ve vaazını beğendim mi?*

Eğer kendimizin tüketici olduğunu benimsersek, o zaman kendimizi bir dinleyici olarak, vaizi ve ibadetin yönlendirilmesine katkıda bulunan herkesi (özellikle de müzisyenleri) bizi etkilemek (ve belki de eğlendirmek) için orada olan kişiler olarak görürüz. Ancak gerçek şu ki, dinleyici olan Tanrı'dır ve bizler ise Baba'nın sevgisi, Oğul'un itaati, ölümü ve dirilişi ve de Kutsal Ruh'un yeniden doğuş vermesi aracılığıyla mirasçı, arkadaş ve Tanrı'nın çocukları yapılmış dilenci, isyankâr ve düşmanlarız. O'nun lütfuyla, yalnızca O'nun hak ettiği ve İsa Mesih aracılığıyla verebileceğimiz bir şeyi vermek için şimdi O'nun huzuruna çıkıyoruz. Öyle ki, olmamız gereken kişiler (tapınanlar) olalım ve zevk almak için yaratıldığımız şeyden zevk alalım: tüm dünyadaki en büyük, en derin ve en iyi hazineden (yani Üçlü Birlik'teki Tanrı'dan ve O'nunla olan birlikteliğimizden).

Demek istediğim, Matt Merker, hem pastörlere hem de kilise halkına toplulukça yapılan ibadet hakkında Kutsal Kitap'a dayalı bir şekilde düşünceleri konusunda yardımcı oluyor. Bizim, ibadet için bizleri toplayan kişinin gerçekten kim olduğu, toplanmanın gerekliliğinin, toplanmamızın amacının (kitabın o bölümde yer alan yüceltme, donatma ve müjdelemenin üç katmanlı değerlendirmesini çok sevdim), toplandığımızda gerçekleştirdiğimiz ibadetin içeriğinin veya özünün, toplanma düzeninin veya yapısının ve de toplanmaya katılım göstermemizin ne anlama geldiğini düşünmemizi istiyor.

TOPLU İBADET

Bu küçük kitabın, tıpkı bana olduğu gibi, size de fayda sağlayacağını düşünüyorum. Belki bu kitabı bir oturuşta okuyabilirsiniz, ancak inanıyorum ki Rab dilerse siz de benim gibi kitabı tekrar açıp, önümüzdeki günlerde tekrar okumak için bir plan yapacaksınız.

Ligon Duncan

Rektör/CEO, Reformed Theological Seminary
John E. Richards Professor of Systematic and Historical
Theology

SERİYE DAİR ÖNSÖZ

Sağlıklı bir kilise bina etmeye yardımcı olmanın sizin sorumluluğunuz olduğuna inanıyor musunuz? Eğer bir Hristiyan'sanız, biz öyle olduğuna inanıyoruz.

İsa size öğrenciler yetiştirmenizi buyurur (Mat. 28:18-20). Yahuda kendinizi imanınızın temeli üzerinde geliştirmenizi söyler (Yah. 20-21). Petrus sizi armağanlarınızı başkalarına hizmet etmek için kullanmaya çağırır (1.Pe. 4:10). Pavlus kilisenizin olgunlaşmasını sağlamak için sevgide gerçeği söylemenizi söyler (Ef. 4:13, 15). Bu sorumluluğu nereden aldığımızı görüyor musunuz?

İster bir kilise üyesi, isterse de önder olun, Sağlıklı Kiliseler İnşa Etmek adlı kitap serisi, Kutsal Kitap'ın bu tür buyruklarını yerine getirmenize ve böylece sağlıklı bir kilise bina etmede üstünüze düşen rolü oynamanıza yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Bunu söylemenin bir başka olası yolu da şu ki, bu kitapların sizin kilisenizi, İsa'nın onu sevdiği gibi sevmeye noktasında büyümenize yardımcı olacağını umuyoruz.

9Marks Hizmetleri, Mark Dever'ın sağlıklı bir kilisenin dokuz işareti olarak adlandırdığı maddelerin her biri üzerine kısa, okunabilir bir kitap ve bir de sağlam öğreti üzerine bir kitap çıkarmayı planlıyor. Açıklayıcı vaaz, Kutsal Kitap

TOPLU İBADET

teolojisi, Müjde, Mesih'e dönme, müjdeleme, kilise üyeliği, kilise disiplini, öğrenci yetiştirme, büyüme ve kilise önderliğiyle ilgili kitapların takipçisi olun.

Yerel kiliseler, Tanrı'nın yüceliğini uluslara sergilemek için vardır. Bunu, gözlerimizi İsa Mesih'in Müjdesi'ne odaklayarak, kurtuluş için sadece O'na güvenerek ve sonra Tanrı'nın kendi kutsallığı, birliği ve sevgisiyle birbirimizi severek yaparız. Elinizde tuttuğunuz kitabın bu yolda yardımcı olması için dua ediyoruz.

Umutla,
Mark Dever ve Jonathan Leeman
Seri editörleri

ÖZEL TEŞEKKÜRLER

Her şeyden önce Capitol Hill Baptist Kilisesi'ne teşekkürler. Her Rab'bin Günü toplanarak toplu ibadet hakkında bana öğrettiğiniz her şey için teşekkür ederim. On yıl boyunca ailemi ve beni sevdiğiniz, öğrettiğiniz, desteklediğiniz ve önemseddiğiniz için tüm ihtiyaçlara ve üyelere minnettarım. Bu projeyi sürdürmem için beni teşvik eden, yazmama yardımcı olması için programımı yeniden düzenleyen ve taslağa katkı sağlayan Bobby Jamieson'a teşekkürler. Ve hayatıma yaptığın ve yapmaya devam ettiğin katkıların için Mark Dever'a özellikle teşekkürler. Etkiniz bu kitabın tamamına nüfuz ediyor.

Sağlıklı kiliseler bina etmeye olan bağlılığınız ve uzman desteğiniz için harika 9Marks ekibine teşekkür ederim. Alex Duke mükemmel kurgusuyla bu kitabı daha iyi bir kitap hâline dönüştürdü. İlk fikrimi yol boyunca pek çok tavsiye ve iyileştirmeye tamamlanmış bir cilt hâline getirdiği için Jonathan Leeman'a özel teşekkürler.

Daha geniş bir kiliseyi Kutsal Kitap kaynaklarıyla donatma bağlılığınız ve bu 9Marks serisine bir katkı eklememe izin verdiğiniz için Crossway'e teşekkür ederim.

TOPLU İBADET

Taslağın bir kısmını veya tamamını okuyan ve değerli geri bildirimlerde bulunan birçok arkadaşta teşekkürler: Isaac Adams, Sam Emadi, Amos Evans, Susanna Farmer, Jennifer Gosselin, Drew Hodge, Dave Hunt, Jonny Lim, Matthias Lohmann, Tony Merritt, Jonathan Morgan , Leandro Pasquini, Shanyl Philip, John Sarver ve Shane Williamson. Birkaç uzun öğle yemeğini çeşitli bölümler üzerinde konuşarak ve derin bilgelik kuyularından paylaşımlar yaparak geçiren Devon Kauflin'e özellikle minnettarım.

Son olarak nazik ve değerli aileme teşekkür ederim. Sizi seviyorum ve bu kitap sizin için. Erica, senin İsa'ya ibadet etme zevkin benimkini körüklüyor. Lena ve Isaiah, Mesih'in sizin için değerli olması ve onu sürekli öven ilahiler söyleyen kutsal topluluğa katılmanız için dua ediyorum.

GİRİŞ

Annem tef çalıyordu. Kız kardeşim marakas çalıyordu. Benim parmaklarım ise akordu bozuk bir piyanoda birkaç akor basıyordu. Birlikte “Kutlayın İsa’yı, kutlayın!” ilahisini söylüyorduk.

Merker Ev Okulu Akademisi her gün işte böyle başlıyordu: “ibadet” ile.

Tüm hayatım kilise müziği etrafında geçti. Büyüdüğüm Vineyard Kilisesi’nde basit nakaratlar içeren ilahiler söyledik. Ardından, ergenlik yıllarımı geçirdiğim Muhafazakâr Baptist kilisesinde, farkında olmadan kendimi bir “tapınma savaşı” içerisinde buldum: kilise orgu ve tapınma grubu karşı karşıyaydı. Tapınma grubu kazandı. Bu biçimsel geçiş biraz sancılıydı ve 90’lı yıllarda bir o kadar da yaygındı. Üniversitede, derin gerçekleri söylenebilir gerçeklerle birleştiren hem eski hem de yeni ilahileri sevmeye başladım. Mezu niyetimden sonra, gençliğimde gittiğim kiliseye döndüm ve tapınma grubuna yeniden girdim.

Yıllarca, hem evde hem de pazar ibadetlerinde İsa’ya ilahiler söyledim. “Övgü ve tapınma” albümleri dinledim. Gençlik gruplarında ve üniversite paydaşlık gruplarında ibadetleri yönettim. Hatta kilisede bunu meslek olarak da yaptım.

TOPLU İBADET

Yine de, toplu ibadetin ne olduğunu anlamadım.

Ardından, yirmi dört yaşına geldiğimde, pastörlük için staja başladım. İlk kez Kutsal Kitap'ın yerel kilise hakkında ne söylediği üzerinde çalıştım. Bulduğum şey ise beni ebediyen değiştirdi. Artık kiliseyi, Hristiyan inancına isteğe bağlı bir eklenti veya "ciddi anlamda" inananların büyümek için toplandığı bir yer veya ilham verici deneyim yoluyla yabancıları çekmek için tasarlanmış bir toplantı olarak görmüyordum. Kilise, Mesih'in canını verdiği gelinidir. O'nun krallığının yeryüzündeki elçiliğidir. O'nun Ruhu'nun tapınağıdır. O'nun bedenidir. Elbette bu tasvirlerin daha öncesinde de farkındaydım. Ama parçalar şimdi bir araya gelmeye başlamıştı. Tüm bunların, bir kilisenin toplandığında yaptığı tüm şeyler için zengin anlam taşıdığını gördüm.

Aynı zamanda, her pazar yapılan, derinden ve bilinçli bir şekilde toplulukçu olan kilise toplantılarına katılıyordum. Bütün kilise orada olmaya istekliydi. Herkes içtenlikle bu toplantılara bağlıydı. İnsanlar kilise toplantısının ardından birbirine hizmet etmek için bir saat daha orada kalıyordu. Ve tüm kilise *ilahi söylüyordu* – çalan müzik sade ve dikkat çekici olmadığı hâlde, insanlar o kadar yüksek sesle ve tutkuyla söylüyordu ki, daha önce böylesini işitmemiştim.

O zaman, topluluğun kendisinin kilise *olma* anlayışıyla kilise *olarak* ibadet etme şekli arasında bir bağlantı olduğunu fark ettim.

O kilisede belirli bir süre kaldığımı söylememe gerek yoktur. O kilise, yani Washington DC'deki Capitol Hill Baptist Kilisesi, on yıl boyunca benim evim olmuştu. Tanrı, bu ki-

lisenin topluluk yaşamını –az önce tarif ettiğim ibadetler de dahil olmak üzere– imanımı büyük bir hızla büyötmek için kullandı.

Peki, o zaman neden ibadet hakkında başka bir kitap? Birçok kez bu soruyla karşılaştım. Cevabım her seferinde aynıydı: bu kitap genel anlamda ibadet hakkında değildir. *Toplu ibadet* hakkındadır.

Elbette, ibadet kendi başına çok değerli bir konudur. Tanrı'ya ibadet eden kişiler olmak için yaratıldık. Eski Antlaşma'daki İbranicede ve Yeni Antlaşma'daki Grekçede “ibadet” için tek bir kelime yoktur, çünkü bu birçok yere nüfuz etmiş bir düşüncedir. Kutsal Yazılar herkesi tek gerçek Tanrı'yı sevmeye, O'na hizmet etmeye, O'na itaat etmeye, O'nu yüceltmeye, O'nu övmeye, O'na ilahi söylemeye, O'na değer vermeye ve O'nun önünde eğilmeye çağırılmaktadır. İbadet, basitçe belirtmek gerekirse, yaşamın amacıdır. İbadet, “[Tanrı'ya] O'nun ileri sürdüğü şartlarla ve O'nun mümkün kıldığı şekilde sunulan bir bağlılıktır.”¹ Mesih kendisini bize sunduğu için, biz imanlılar da şimdi O'na tüm yaşamlarımızı –tüm düşüncelerimizi, yaptıklarımızı ve söylemlerimizi– sunmaktayız (Rom. 12:1).

Hepsi bu da değil. İbadet yaşamı, aynı zamanda Tanrı'nın halkının toplanmasını da içerir. Yeni Antlaşma, imanlılara bir araya gelmelerini buyurmaktadır (İbr. 10:24–25) ve birkaç bölümün tamamını bu toplanmalara ayırmıştır (örneğin, 1.Ko. 11–14). Bir kilise ibadeti, birkaç Hristiyan'ın spor yapmak veya film izlemek için bir araya gelmesinden farklıdır. Kutsal Yazılar, “*toplulukça bir araya gelme*”nin (1.Ko.

TOPLU İBADET

11:18) bir zamanı olduğunu öğretmektedir. Tüm bu toplanma “ibadet”tir, sadece şarkı söylemek veya müzik yapmak değil. Vaazda, dualarda ve bunların arasında yapılan her şeyde, Tanrı, topluluk için ve tüm topluluk aracılığıyla kendi yüceliği için işlemektedir.

Bu toplanma, yani kilisenin “bir araya gelmesi,” bu kitabın konusudur.

Amacım basit. Toplu ibadeti anlamak için, yerel kiliseyi anlamamız gerektiğini göstermeyi umuyorum. Pazar ibadetine, Kutsal Kitap’a dayalı bir kilise bedeni anlayışıyla yaklaştığımız zaman, bu yaklaşım bir arada yapılan ibadete nasıl dahil olacağımızı şekillendirecektir.

Bu konu neden önemli? Bir kilise kuran bir grup Hristiyan düşünün. Sohbetleri pazar ibadeti için toplanmayla ilgili umutlara ve hayallere geliyor.

Brad, kiliselerinin ihtiyacının *samimi toplu ibadet* olduğunu söylüyor. İsa’yla tutkulu bir birlikteliğin altını çiziyor. “Kutsal Ruh bizi huşu ve hayranlık içerisinde taht odasına getirdiğinde, bu hakiki bir ibadet olur” diyor.

Alyssa ise Brad’e, kişisel deneyime çok fazla odaklanmamasını söylüyor. Ne de olsa, Kutsal Kitap bizi *tarihsel, doktrinsel bir toplu ibadete* çağırıyor. “Erken dönemdeki inanç bildirgeleri ve klasik ilahiler aracılığıyla geçmiş nesillerin Hristiyanlarıyla dayanışma içinde olduğumuzu göstererek gerçeği ilan etmeliyiz.”

Rich, belirli oranda Alyssa’ya katılıyor ancak arkadaşlarını *litürjik toplu ibadete* odaklanmaya teşvik ediyor. Evet,

samimiyet ve gerçek önemli, diyor, ama ibadet ettiğimizde Tanrı imanlıları somut uygulamalar aracılığıyla şekillendiriyor. “Bizler fiziksel varlıklarız, bu yüzden litürjinin arzularımızı nasıl şekillendirdiğini ve beden ritüellerinin yüreğin tutumunu nasıl eğittiğini takdirle karşılamalıyız.”

Danielle, ellerini öfkeyle havaya kaldırıyor. “Arkadaşlar! Konuştuğunuz tüm bu şeyler imanlı olmayanlara çok yabancı geliyor!” O ise *dışardaki insanlara ulaşmaya dayanan toplu ibadet* fikrini savunuyor. Bu ritüellere ve bildirgelere boğulmuş ibadetleri boş verin. Komşularımızın bildiği şarkıları çalalım, her şeyi mümkün olduğu kadar erişilebilir yapalım ve hepsinden öte ibadetin süresi bir saatten az olsun.

Bir kilisenin nasıl ibadet edeceğini düşündüğümüzde, yukarıdaki bakış açılarından hangisinin en üst seviyede öneme sahip olduğu her zaman çok açık olmuyor. Hristiyanların toplu ibadetin nasıl olacağı üzerinde nesiller boyunca tartışmış olması hiç de şaşırtıcı değildir. Farklı imanlıların farklı öncelikleri vardır ve çeşitli teolojik altyapılarımız ve kilise geleneklerimiz bizi çeşitli yönlere yönlendirmektedir.

Ancak bu çeşitli kafa karışıklıklarının birçoğu, olaya basitçe *yerel kiliseyle başladığımızda* daha açık hâle gelebilir. Kilise nedir? Tanrı'nın Sözü, kiliseleri toplandıklarında ne yapmaya çağırıyor? Bunlar, bu kitabı yönlendiren esas sorulardır. Bu soruları cevapladıkça, yukarıdaki dört ifadenin de belli oranda gerçeklik barındırdığını göreceğiz. Toplu ibadet, *hem* Mesih'in Ruhu aracılığıyla Mesih'le paydaşlığı, *hem* tarihsel köklere bağlı kalarak sağlam öğretiyi ilan etmeyi, *hem* litürjik yapıyı, *hem de* kaybolmuşlara bir tanık olarak

TOPLU İBADET

hizmet etmeyi içermektedir. Amacım, bu sağlam parçalar arasından “doğru” olanı saptamak değil, bunun yerine kili-seyle ilgili derin bir anlayışın nasıl bu sohbele açıklık getir-diğini göstermektir.

Bu noktaya şu şekilde gideceğiz: İlk olarak, Kutsal Kitap’a dayalı bir kilise görüşü bize *kimlerin* toplandığını söyler. Yerel kilisenin doğası, kilisenin toplandığında ne yaptığını şekillendirir (1. bölüm). Kutsal Kitap’a dayalı kilise anlayışı aynı zamanda bize kiliselerin toplanması *gerektiğini* ve ara-mızda işlemek için bizi bir araya getirenin Tanrı olduğunu gösterir (2. bölüm). Ardından bu anlayış, bize *neden* toplan-dığımızı öğretir: Tanrı’nın yüceliği uğruna, bizim ortak iyili-gimiz için ve dünyanın gözü önünde (3. bölüm).

Ardından, Kutsal Kitap’a dayalı bir yerel kilise görüşü, bir ibadet toplantısını oluşturan tüm uygulanabilir unsurlar konusunda bizi bilgilendirir. Kilise doktrinimiz, toplandığı-mızda neler yapmamız gerektiği (4. bölüm), toplanmamızın düzeninin nasıl olması gerektiği (5. bölüm) ve de tüm kilise-nin, toplu ibadetin her bir unsuruna dahil olmasının neye benzediği (6–7. bölümler) sorularına yanıt verebilmemize yardımcı olur.

Fark edeceğiniz üzere, bu kitap boyunca kiliseme birçok kez atıfta bulunmaktayım. Bunun nedeni, Capital Hill Bap-tist Kilisesi’nde (CHBK) tanık olduğum Rab’bin Günü toplan-malarının, toplu ibadete yönelik Kutsal Kitap görüşünü ye-rine getirebilme gayreti içinde olmasıdır. Bu kilise kusursuz değildir ancak orada ibadetin sadık bir şekilde öğretildiğini ve uygulandığını fazlasıyla gördüm.

Sizi CHBK'deki toplu ibadetin tıpatıp aynısını kopyalamaya teşvik etmiyorum. Toplu ibadet, bulunduğu yere göre farklılık gösterecektir. Yine de Kutsal Kitap bu konuyu ele almaktadır. Bu yüzden, bu unsurların CHBK'de aldığı biçimler hakkında konuşurken bile, her yerde bulunması gereken toplu ibadetin Kutsal Kitap'a dayalı unsurları hakkında konuşmaya çalışacağım. Umudum, toplu ibadetin unsurlarını sadık ve kendi bağlamınıza en hikmetli şekilde uygularken CHBK'deki örnekten öğrenebilmenizdir. Biçimler esnektir ve bu kitabın yanıtlamanıza yardımcı olacağını umduğum gerçek soru şudur: *Kilise anlayışımız, toplulukça yapılan ibadetin unsurlarını yerine getirmenin yollarını arama şeklimizi nasıl şekillendirir?*

Bu kitabı tamamlamadan önce Rab, ailem ve benim, şu anda ibadet için ilahiler ve eğitici materyaller yayınlayan bir Hristiyan organizasyonda çalıştığım Nashville, Tennessee'ye taşınmamızı uygun gördü. Harika ve Mesih merkezli bir toplu ibadet için toplanan yerel bir topluluğa, Edgefield Kilisesi'ne katılmaktayız. Ancak kitabın büyük bir kısmı, biz daha buraya taşınmadan önce zaten tamamlanmıştı. Bundan dolayı, bu kitapta “kilisem” dediğim yerlerde, hâlâ CHBK'den bahsediyor olacağım. Rab bana, oradaki kardeşler aracılığıyla toplu ibadet hakkında birçok paha biçilemez dersler öğretti. Tüm kitap onların izlerini taşımaktadır.

Son olarak, bu kitap kimler için? Hristiyanlar için. Bu konu, özellikle pastörlerden ibadet önderlerine, kilise korusu liderlerinden gönüllü bir şekilde tapınma grubunda hizmet edenlere kadar kilise toplantılarını planlama ve yönlendirme

TOPLU İBADET

dirme işine dahil olan kişiler için önemlidir. Ancak günün sonunda, vurgulamayı umduğum şey, toplu ibadetin her bir kilise üyesinin sorumluluğu olduğudur. Bir imanlı olmak demek, Tanrı'ya övgüler sunmak için Tanrı'nın halkıyla toplanmak demektir.

Bu yüzden, kim olursanız olun ve haftalık kilise ibadetindeki rolünüz ne olursa olsun, duam o ki, bu kısa ve öz kitap kilisenin ne *olduğu* ve toplu ibadette ne *yaptığı* arasındaki bağlantıyı kurmanıza yardımcı olsun.

KİMLER TOPLANIR?

Akşam yemeklerinin ailemizde önemli bir yeri vardır. Tüm iş hayatımızı, gündelik işlerimizi, bale provasını ve boyamayı bir kenara bırakıp birbirimize odaklandığımız yegâne zamandır.

Dışarıdan bakıldığında, soframız milyonlarca ailenin sofrasından pek farklı durmuyor. Ancak eğer bizi izlerseniz, bizi Merker yapan –yani “Merkerliğimizi” ortaya koyan– bazı ayırt edici şeyler fark edersiniz. Örneğin, bizler İsa imanlısıyız ve bu yüzden yemek için Tanrı’yı överiz ve O’na şükrederiz. Eşim İtalyan asıllı bir Amerikalıdır ve bundan dolayı sıklıkla yiyebileceğiniz en iyi makarnayı yeriz. Bizi *biz* yapan ve sadece bizim anlayacağımız şakaları, dile getirilmeyen kuralları, aile geleneklerini ve maskaralıkları görürsünüz.

Aile olarak kim olduğumuz, ne yaptığımızı şekillendirir. Bunun neticesinde, aile sofrasında toplandığımız zaman ne *yaptığımız* ise bizim kim olduğumuzu şekillendirir. Soframız, aile kimliğimizden kaynaklanmakta ve aile kimliğimizi pekiştirmektedir.

Akşam yemeğini kendi başıma yediğimde durum farklı. Eğer aile üyelerimin geri kalanı hasta veya bir seyahatteyse,

TOPLU İBADET

aynı gıdaları televizyon izlerken veya ağır metal müzik eşliğinde tüketirim. Yıkanacak daha az bulaşık ve temizlenecek daha az kırıntı çıkar. Ama –bu önemli bir “ama”– aynı harika hazzı alamam. Yemek midemi doyurabilir ancak hayatta en çok sevdiğim insanlarla beni birleştiremez.

Bu kitapla, kilise olarak birlikte Tanrı'ya ibadet etmenin tıpkı ailece yenilen bir akşam yemeği gibi olduğunu size göstermeyi umut ediyorum. Tanrı'ya birlikte ibadet etmek, esasında toplu olarak yapılan bir şeydir. Hristiyanlar, kişisel yaşamlarının tümünü Tanrı'ya ibadet eden kurbanlar olarak sunmaya çağırılmıştır (Rom. 12:1). Ancak topluluk olarak toplandığımızda, eşsiz bir şey gerçekleşir: Mesih'ten zevk alırız, Tanrı'yı yüceltiriz ve O'nun antlaşma halkı olarak herkes birbirini bina eder.

Bir bütün, kendisini oluşturan parçaların toplamından daha fazlasıdır.

Kilisenin doğası, toplu ibadetin ne olduğunu şekillendirir. Kilisenin ibadeti de, topluluk olarak kimliğimizi şekillendirir ve pekiştirir. Bu yüzden, ibadeti anlamak için, yerel kiliseyi anlamamız gerekir.

İbadet hakkında yapılan birçok konuşma *nasıl* sorusunu ele alır. İbadeti nasıl kültüre uyduracağız? Ne tarz müzik kullanmalıyız? Sadece kilise orgu mu olacak yoksa müzik grubu da olacak mı? Hoparlörlerin sesinin yüksekliği ne kadar olmalı? Her ne kadar bunlar önemsiz sorular olmasa da, eğer odağımızın merkezinde bu sorular varsa, hayati olan bir şeyi kaçıırız. Daha temel soru, *kim* sorusudur: kim ibadet ediyor?¹

Eklesiyolojimiz (kilise doktrinimiz) ve doksolojimiz (ibadet doktrinimiz) birbirini şekillendirir ve pekiştirir.

Tıpkı benim ailemle birlikte yediğim yemek zamanlarında olduğu gibi, bir kilise olarak kim olduğumuz, toplanmamızı şekillendirir ve toplanmamız da kim olduğumuzu şekillendirir.

KURTULUŞUN ÇOĞUL DOĞASI

Tanrı, kendi halkıyla daima sadece kişisel olarak değil, aynı zamanda çoğul bir beden olarak ilişki kurmuştur. Yaratılış'ta, Tanrı hem İbrahim'i hem de ailesini çağırmıştır. Mısır'dan Çıkış'ta, ailesi olan İsrail'i kurtarmış ve onları bir "kâhinler krallığı, kutsal ulus" yapmıştır (Çık. 19:6). Kâhinler ne yapar? İbadet ederler. Tanrı'nın varlığına aracılık eder ve kutsal olan şeyleri ayırırlar. Tüm halkı "kâhinler krallığı" olarak adlandırarak Tanrı, onlara bir kâhinlik görevi vermiştir: ibadet eden, aracılık eden ve ayrı bir halk olma.

Eski Antlaşma'nın geri kalanı, Tanrı'nın yüceliği için ayrılmış olan bu ulusun hikâyesidir. Her ne kadar Tanrı, sonunda her bir İsrailiyi kendi günahından sorumlu tutacak olsa da (Hez. 18:1-20), onlarla ilgilenirken onları, antlaşması aracılığıyla birbirine bağladığı bir halk olarak görmüştür.

Bundan dolayı, İsa sahneye girdiğinde, kurtarmak için geldiği halkının çoğul doğasını vurgulaması pek şaşırtıcı değildir. İsa, "Kilise... kuracağım" der (Mat. 16:18). Takipçilerine O'nun adıyla *toplanmalarını* söyler (Mat. 18:20). Pavlus, Mesih'in *bizim için öldüğünü* doğrular (Rom. 5:8; 1.Se. 5:10). Mesih, "kiliseyi sevip onun uğruna kendini feda etti" (Ef. 5:25).

TOPLU İBADET

Efesliler 2, Kutsal Yazılar'da çoğul kurtuluşumuzun en çok vurgulandığı yerlerden birisidir. Hepimizin bildiği 1-10. ayetler, Tanrı'nın İsa'ya güvenenlere lütuf aracılığıyla nasıl yeni yaşam verdiğini tanımlamaktadır. İsa dikey olarak bizi kendisiyle barıştırmaktadır. Ancak 11-22. ayetler, hikâyenin ikinci kısmından, yani yatay barışmadan bahsetmektedir. Bizler yalnızca günahlarımız içinde ölü ve Tanrı'nın haklı cezasını hak etmiş hâlde değildik, aynı zamanda "vatandaşlıktan yoksun," Tanrı'nın antlaşma halkına "yabancı"ydık (12-13. ayetler). Peki iyi haber nerede? "Ama bir zamanlar uzak olan sizler, şimdi Mesih İsa'da Mesih'in kanı sayesinde yakın kılındınız." Ve 19. ayetteki sonuç, çoğulluk içermektedir: "Böylece artık yabancı ve garip değil, kutsallarla birlikte yurttas ve Tanrı'nın ev halkısınız."

Tövbe edip Mesih'e güvenen bir günahkâr, yalnızca yeneden doğmaz. Yeni bir aileye doğar. Dikey olarak gerçekleşen bu işi, yatay olan izler.

Petrus da bize aynı şeyi öğretir. Tanrı'nın merhametine erişmeyle bir halk olma arasında paralellik kurar. Bu ayeti şiirsel bir şekilde düzenlediğimizde bu gerçek görülmektedir:

Bir zamanlar halk değildiniz, ama şimdi Tanrı'nın halkısınız.

Bir zamanlar merhamete erişmemiştiniz, şimdiyse merhamete eriştiniz. (1.Pe. 2:10)

Bu iki şey birlikte gerçekleşmektedir.

Bu halk, bu aile, günümüzde yerel kilisede görünür hâle gelmiştir. Gelmiş geçmiş tüm imanlılar evrensel kilisenin “topluluğuna” ait olsalar da (İbr. 12:23), İsa, kendisine ibadet edenlerin kim olduğunu dünyaya göstermek için yerel kiliseyi kurmuştur.

Bu da bizi, kilisenin ne olduğu sorusuna yönlendirmelidir. İlk Protestan Reformcular bu soruya, Müjde’nin doğru bir şekilde vaaz edilmesi ve vaftizle Rab’bin Sofrası’nın uygun bir şekilde uygulanması için toplanan topluluğa işaret ederek cevap vermişlerdir. İlk Baptistler, toplanan kişiler arasındaki “karşılıklı anlaşma” ya da antlaşmaya vurgu yapmışlardır. Ben ise şöyle özetlerim: Bir yerel kilise, birbirlerini Tanrı’nın Sözü’yle bina eden ve birbirlerini ruhsal törenler aracılığıyla Mesih’in krallığının vatandaşları olarak onaylayan, kanla satın alınmış, Ruh’la dolu bir şekilde tapınanların bir araya geldiği bir topluluktur.

Bu, bir Hristiyan –Tanrı’ya tapınan birisi– olmanın, Tanrı’ya tapınan halkla özdeşleşmeyi gerektirdiği anlamına gelir. Siz, O’nun ailesine evlat edinildiniz. Bu yüzden, toplu ibadetin akşam yemeği sofrasına oturduğunuzda, yalnız başınıza oturmuyorsunuz. Kurtuluş çoğul olduğu için, ibadet de çoğuldur.

KİLİSENİN TASVİRLERİ

Peki, kilisenin Kutsal Kitap’a dayalı görüntüsü nedir ve bu görüntü bizim toplu ibadete olan bakış açımızı nasıl şekil-

TOPLU İBADET

lendirir? O zaman birlikte kilisenin Kutsal Kitap'a dayalı üç tasvirine bakalım.²

Göklerin Krallığı'nın Elçiliği*

İlk olarak, bir yerel kilise, göklerin krallığının bir elçiliğidir. Bu tasvir bize, toplu ibadetimizin bizim dünyadan nasıl ayrı olduğumuzu göstermesi gerektiğini öğretmektedir.

Bir keresinde, bir futbol maçı esnasında Washington DC'deki RFK Stadı civarında bisiklet sürüyordum. Maç yapan takımlardan birisi bir Honduras takımıydı ve bu takımın yüzlerce taraftarı otopark alanını doldurmuştu. Sallanan bayraklar. Bangır bangır müzik. Mangaldaki etlerin pişme cızırtıları. Bu, resmî bir Honduras elçiliği değildi ancak öyle görünüyordu: Yabancı topraklarda güzelce hareket eden ayrı bir grup insan vardı. Burada kendimi hem bir yabancı gibi hissettim, *hem de* toplanmaları ilgimi çekti. Onların kültürü (ve tabii ki yemekleri!) hakkında daha fazla öğrenmek istedim.

Benzer şekilde, bir kilise ibadeti de, aynı göksel ülkeye ait olan “sürgünlerin” bir toplanmasıdır (1.Pe. 1:1). Kendi topluluğum Amerika, Brezilya, Çin, Dominik Cumhuriyeti, Etiyopya ve daha birçok ülkeden gelen insanlardan oluşuyor. Ancak Yeni Antlaşma, bizim asıl olarak, Mesih'in “kutsal ulusunun” (1.Pe. 2:9) “yurttaşları” (Ef. 2:19) olduğumuzu söylüyor.

* *Çevirmen Notu:* “Elçilik” olarak çevrilen kelimenin İngilizcesi (outpost) aslında “ileri karakol” anlamına gelmektedir. Bu ifadenin yanlış anlaşılmasını önlemek ve dilimize daha uygun şekilde uyarlamak için bu ifade “elçilik” olarak çevrilmiştir.

Eski Antlaşma'da, İsrail, Tanrı'nın hükümdarlığının elçiliği olarak hizmet etmiştir. Şimdiyse kilise bu rolü almıştır. Bizler Mesih'in elçileriyiz (2.Ko. 5:20). Onun adıyla toplandığımızda, Mesih kendisini bizimle özdeşleştirmektedir (Mat. 18:20). Bir yerel topluluk, bir zamanlar tanrısız olan ancak Kral tarafından aklanmış, kendi rabliğinin altına getirilmiş ve O'nun adalet ve sevgi yasasını izlemek için güçlendirilmiş kişilerdir.

Bu, kilisenin gelecek olan yeni yaratılışın bir ön görüntüsü, “gelecekten gelmiş bir zaman makinesi,”³ olduğu anlamına gelir. Eğer kurtarılmışların yeni gök ve yeni yeryüzünde nasıl görüneceklerini görmek istiyorsanız, gerçek bir kiliseden daha uzağa bakmanıza gerek yok. Örneğin, Çin'de bir ev kilisesi olan arkadaşım Joshua'nın evini ziyaret edebilirsiniz. Ya da Kitwe, Zambiya'daki Faith Baptist Kilisesi'ni. Ya da Londra'da bir Anglikan kilisesi olan St. Helen's Bishops-gate'yi. Kilise, her ne kadar şu an kusurlu ve eksik de olsa, Tanrı'nın yeryüzündeki krallığının son günde nasıl görüneceğini gösteren bir film fragmanıdır.

Bunun toplu ibadet için anlamı nedir? Bundan çıkan bazı çıkarımlar şunlardır:

- *Tüketiciler olarak değil, elçiler olarak toplanıyoruz.* Toplu ibadetin amacı insanları eğlendirmek ya da onlara ilham verici bir deneyim sunmak değildir. Kralı onurlandırmak ve O'nu duyurmaktır.
- *İbadet etmek için “kiliseye gitmiyoruz;” kilise olduğumuz için ibadet ediyoruz.* Eğer kiliseyi sadece katılım

TOPLU İBADET

göstereceğimiz bir olay olarak ele alıyorsak, büyük ihtimalle benmerkezci bir zihniyete kaymaktayız. Böylece bir ibadeti, bize nasıl hizmet ettiğine göre değerlendiririz. Ancak dikkate aldığımız Kutsal Yazılar, yerel bir kiliseye ait olmanın Hristiyan yaşamının ayrılmaz bir parçası olduğunu göstermektedir. Katılırız ve toplanırız çünkü biz buyuz. İbadet ettiğimizde, bariz olan çoğul kimliğimizi somutlaştırırız – mekânda ve zamanda görünür hâle getiririz.

- *İbadette yaptığımız her şey, Kutsal Yazılar'a tâbi olmalıdır.* Elçiler devlet kurallarını belirlemezler. Belli olan bu kuralları sadık bir şekilde uygularlar. Benzer şekilde, biz de bir kilise toplantısında yapılacakları kendimiz yazmayız. Kral'ın kendi Sözü'nde bize verdiği bu buyruklara itaat ederiz.
- *İbadet için toplanma, göklerin yargısını ilan ettiğimiz yerdir.* Tıpkı bir elçinin kendi ülkesi adına konuşması gibi, kilise de Tanrı'nın krallığının ağız olarak hizmet eder. Bu sadece vaazlarımız için geçerli değildir. Toplu bir şekilde ettiğimiz duada günahımızı itiraf ettiğimizde, Tanrı'nın bize karşı verdiği hükmü onaylarız. Bir övgü ilahisi söylediğimizde, Tanrı'nın kendi Oğul'undan zevk aldığını kabul ettiğimizi söyleriz.
- *İbadet ettiğimizde, Tanrı'nın krallığına ait kültürü gözler önüne sereriz.* Kilise bir karşıtkültürdür. Kilise ibadetleri de aynı şekilde olmalıdır. Neticede, toplantılarımız yabancı topraklardaki sürgünlerin toplanması gibidir. İnanç bildirgemizde, bağlılığımızı beyan ederiz. İlahilerde ulusal marşımızı söyleriz. Söz'ün vaaz edilmesinde anayasamızı öğretiriz. Vaftiz ettiği-

mizde pasaport vermiş oluruz (yani, imanlıları Me-sih'in krallığına ait kişiler olarak tanımlarız). Rab'bin Sofrası'ndan aldığımızda gelecekteki ziyafetin ön tadımını yaparız. Tüm bu yollarla, çağımızın hüküm süren kültürünü “yıkıyoruz” ve imanlıları Kral'ın kültü-rüne göre yetiştiririz.⁴

- *Kilise ibadetlerimiz müjdedi olmalıdır.* Toplantılarımızı imanlı olmayanların isteklerine göre düzenleme-meliyiz ancak onların katılmaları için dua etmeliyiz (1.Ko. 14:24). Toplanmamız, karanlıklar diyarının va-tandaşlarını, ışığın krallığına sığınmaya çağırmalıdır – hatta emretmelidir: “[Mesih'in] adına yalvarıyoruz: Tanrı'yla barışın” (2.Ko. 5:20).

Söylediklerimizi özetlersek: Kilise, Yeni Yeruşalim'in bir ön tadımı olduğu için, ibadetimiz bizim ayrı olan vatandaş-lığımızı ve cennetin hoş kokusunu sergilemelidir. Yalnızca, cennetin Kralı olan İsa'ya odaklanmalıdır. Krallığın önce-liklerini somutlaştırmalıdır. Ardından, bu şekilde ibadet et-tikçe, Tanrı bizi kendi hükmünün altında daha sadık kullar hâline getirecektir.

Kutsal Bir Tapınak

İkinci olarak, yerel kilise kutsal bir tapınaktır. Bundan çı-karılacak ders nedir? İbadetimizde, Tanrı'yla ve birbirimizle olan aracısız paydaşlığımızdan zevk alırız.

Tabii ki de Tanrı aynı anda her yerdedir (1.Kr. 8:27; Mez. 139:7–10).

TOPLU İBADET

Yine de Kutsal Kitap'ın olay örgüsünün her aşamasında, Tanrı kendi varlığını özel olarak kendi halkı arasında göstermiştir. Bunu ilk olarak Aden Bahçesi'nde, yani yeryüzünün ilk tapınağında yapmıştır. Ardından çölde tapınma çadırında. Ardından İsrail'in tapınağında. Ardından en mükemmel tapınağı olan kendi Oğlu'nda. Ve nihayetinde tüm bunlar kendi Oğlu'nda birleşmiştir. Pavlus, her birimizin bedenlerinin Kutsal Ruh'un tapınağı olduğunu söylemekte (1.Ko. 6:19), ama aynı zamanda toplu olarak tapınak olduğumuzu da öğretmektedir: “Tanrı'nın tapınağı olduğunuzu, Tanrı'nın Ruhu'nun sizde yaşadığını bilmiyor musunuz?” (1.Ko. 3:16; ayrıca bkz. Ef. 2:22; 1.Pe. 2:5).

Düşünsenize: Tanrı, kendisinin özel, antlaşmaya dayalı varlığını Yeni Antlaşma'nın kusurlu ve karman çorman kilisesinde göstermekten zevk almıştır. Şaşırtıcı bir şekilde, aynısını bugün bizim için de yapmaktadır.

Üniversitedeyken güzel sanatlarda müzik okuyordum. Bir gün okul yönetimi “halka açık bir prova” olacağını ve müzik öğrencilerinin de davetli olduğunu söyleyen bir e-posta gönderdi. Kimin provasıydı? Abartılacak birileri değil, yalnızca Béla Fleck (dünyanın en iyi banço çalanlarından biri) ve Edgar Meyer (dünyanın en iyi bas gitaristlerinden birisi).

Hepimiz, bu müzik devlerini dinlemek için prova yapılacak salona hücum ettik. Oradaki atmosfer her zamankinden farklıydı. Her yere dağılmış enstrümanlar, nota kağıtları ve sırt çantaları karmaşası yerine, ip gibi dizilmiş sandalyeler bulduk. Uğultulu bir konuşma yerine, dingin bir sessizlikle bekledik. Neden? Bu büyük kişilerin varlığından dolayı.

Onların varlığı, bizim kendi ilişkilerimizi de etkiledi. “Sen de onların hayranı mısın?” diye öğrenciler birbirlerine soruyordu. Atmosfer daha şenlikli hâle geldikçe, öğrenciler arasındaki küçük rekabetler de azaldı. İki saatliğine hepimiz en iyi arkadaşlar olduk – saygı duyduğumuz iki figürün oradaki varlığı bizi birleştirmişti.

Kilise toplandığında, dünya üzerindeki herhangi bir müzisyenden çok daha büyük birisinin varlığıyla karşılaşırız. Katıldığım provada olduğu gibi, Büyüklük’ün varlığı, oradaki insanların ilişkisini değiştirir. Ruh’la dolu insanlar, bir aile olarak “hep bir ağızdan” (Rom. 15:6) ibadet edebilmek için dünyasal farklılıklarını bir kenara bırakırlar.

Bunun, toplu ibadet açısından önemi nedir? Buradan birkaç ders çıkarabiliriz:

- *Tanrı’nın ikamet ettiği yer, toplulukçu bir şekle sahiptir. Kiliseye geldiğimizde Tanrı’nın varlığıyla karşılaşmayı umuyorsak, bunu öncelikli olarak kendi kişisel hislerimizde ve sezgilerimizde bulmak yerine, birbirimizde ve birbirimizle birlikte bulmayı ummamız gerekir. Kilise ibadeti, esas olarak kendi kişisel “sesiz zamanımı” güçlendirme yeri değildir. Kilise ibadeti, Ruh’la dolu insanlarla buluşma aracılığıyla Tanrı’yla buluşma yeridir.*
- *Toplu ibadet asla kişilerin birbirini umursamadığı bir ibadet olmamalıdır. Eğer Tanrı’nın tapınağıysak, o zaman bir Hristiyan kilise ibadeti de, doğası gereği, toplulukla ilgili bir meseledir. Yanınıza kimin oturduğu-*

TOPLU İBADET

nu fark etmemeye çalıştığınız bir sinema etkinliğinin aksine, kilisede birbirimizi sıcak bir şekilde selamlarız çünkü aynı Ruh'u paylaşıyoruz. Etrafımızda ilahiler, dualar ve Kutsal Yazılar yankılanırken, isimlerini bildiğimiz kardeşlerimizin sesini duyarız. Son ilahi söylenirken oradan yavaşça sıvışmak yerine, paydaşlıkta bulunmak için kalmaya devam ederiz. Dünyanın etnik köken, sınıf ve milliyetten ötürü ayırdığı kişiler, kutsal öpüşle birleştirilir (Rom: 16:16) – ya da en azından kutsal bir sarılmayla!

- *Toplu ibadet, diğer imanlılara yapılan bir kâhinlik hizmettir.* Petrus şöyle diyor: “O sizi diri taşlar olarak ruhsal bir tapınağın yapımında kullansın. Böylelikle, İsa Mesih aracılığıyla Tanrı'nın beğenisini kazanan ruhsal kurbanlar sunmak üzere kutsal bir kâhinler topluluğu olursunuz” (1.Pe. 2:5). İbadet için toplandığımızda, hepimiz bir kâhinlik rolü üstleniriz. İki tür kurban sunarız: Tanrı'ya övgü (İbr. 13:15) ve Tanrı'nın halkını kutsamak için iyi işler (İbr. 13:16). Kilise toplandığında, hem dikey olarak Tanrı'ya hem de yatay olarak birbirimize hizmet ederiz.
- *Gerçek “olay” sahnede değil, kilise sıralarında gerçekleşir (ki biz genellikle yanlış bir şekilde bunun “sahnede” olduğunu düşünürüz).* Toplu ibadetimizi yapmamıza olanak sağlamaları için Tanrı'nın donattığı herkesten ötürü minnettar olmalıyız. Bu kişiler Ruh'la dolu kâhinlerdir. Ancak biz de öyleyiz. Korkarım ki, müjdeciler çoğu zaman kiliseyi, ibadetin sahnede yapıldığı ve sanki sahnede yapılan ibadetin duygusal bir güç alanı oluşturarak sahnede olmayan bizlerin üzerine

aktığı bir yer olarak görüyor. Sanki bir konser ortamını taklit etmek istiyormuşuz gibi ya da sakramentlerdeki lütfun rahipler aracılığıyla sunaktan insanlara aktarıldığı bir Roma Katolik ayini deneyiminin peşindeymişiz gibi davranıyoruz. Ancak kilise ibadetini bu şekilde görmemeliyiz. Tanrı'nın tapınağı olduğumuz için kilise üyeleri zaten Mesih'le bir olmaktan ve O'nun Ruhü aracılığıyla diğer kişilerle bir olmaktan zevk alırlar. Kilise sıraları sahnenin kendisidir. Bizler, yalnızca Mesih'in aracılık etmesi vasıtasıyla, Tanrımız'a övgü sunan kâhinler krallığıyız.

Toplu ibadetimizde, Tanrı'yla ve birbirimizle olan paydaşlığımızdan zevk alırız. Ve ibadet ettikçe, Tanrı'nın Ruhü, kendimize ve birbirimize sevinçle hizmet eden kâhinler olarak bizi daha da biçimlendirir.

Mesih'in Bedeni

Kim bilir kaç kere keyifsiz bir şekilde ve yorgun gözlerle kilise içerisinde dolanmışımdır! Yine bu durumda olduğum bir pazar günü, ilahiler başlarken kafamı kaldırdım. Odanın diğer tarafında arkadaşım Jeremy'yi gördüm. Tanrı'ya ilahi söylemesine rağmen, sanki aynı anda bana doğru da söylüyormuş gibi görünüyordu. Sadece bana değil, herkese doğru. Bunu sahte veya zorlanmış bir şekilde yapmıyordu. İnsanları kendisine katılmaya davet edercesine söylüyordu:

TOPLU İBADET

Şeytan beni umutsuzluğa sürüklediğinde
Ve bana içimdeki suçluluğu söylediğinde
Gözlerimi yukarıya kaldırıyorum ve O’nu,
Tüm günahlarıma son veren Kişi’yi orada görürüm.⁵

Şaşırtıcı ve gizemli bir şekilde Rab, bu ilahideki gerçeğin yüreğime işlemesi için Jeremy’nin yüz ifadesini kullandı. Ben de onunla birlikte ilahi söylemeye başladım.

Bu da bizi üçüncü tasvire getiriyor. Yerel bir kilise, Mesih’in bedenidir. Bu resimden çıkarılacak ders, ibadetimizde birlikle sonuçlanan karşılıklı bina etmeyi amaçlamaktır.

Bir taraftan baktığımızda, Mesih’in “bedeni,” tüm mekan ve zaman boyunca olan evrensel kilisedir (krş. Ef. 1:22-23). Diğer taraftan baktığımızda ise bu beden, içinde barındırdığı her bir yerel kilisenin Mesih’i yeryüzünde *somutlaştırdığı* bedendir. Bir kilise, iman aracılığıyla Mesih’le birleşen ve dolayısıyla Mesih baş olacak şekilde diğer kişilerle birleşenler tarafından oluşur. Pavlus’un Korint kilisesine dediği gibi, “Sizler Mesih’in bedenisiniz, bu bedenin ayrı ayrı üyelerisiniz” (1.Ko. 12:27).

Bedenler ne yapar? Büyürler. Beslenirler. Hastalıkla mücadele ederler. Her üye, tüm bedenin çok değerli bir parçasıdır (bkz. 1. Korintliler 12). Ve her parça, diğer tüm parçaların gelişmesine yardım eder (Ef. 4:12).

“Geliştirmek” ifadesi, kilisenin toplandığında ne yapması gerektiği konusuna Kutsal Yazılar’da en geniş yer verilen kısım olan 1. Korintliler 14. bölümde birkaç yerde kullanılır:

- 5. ayet: “Diller inanlılar topluluğunun *gelişmesi* için çevrilmedikçe peygamberlikte bulunan, dillerle konuşandan üstündür.”
- 12. ayet: “Bu nedenle, siz de ruhsal armağanlara heveslendiğinize göre, inanlılar topluluğunu *geliştiren* ruhsal armağanlar bakımından zenginleşmeye bakın.”
- 26. ayet: “Öyleyse ne diyelim, kardeşler? Toplandığınızda her birinizin bir ilahisi, öğretecek bir konusu, bir vahyi, bilmediği dilde söyleyecek bir sözü ya da bir çevirisi vardır. Her şey topluluğun *gelişmesi* için olsun.”

Kısacası, bir kilise Mesih’in bedeni olduğu için, bina etme, bir kilise toplantısının merkezinde olmalıdır.⁶

Peki bunun toplu ibadet için anlamı nedir?

- *Bina etmek için ve bina edilmek için toplanırız.* “Tek tabanca” bir Hristiyan, bağımsız protez uzuv gibidir. Toplu ibadetimiz, benmerkezciliği bastırmalıdır. Geliştirilmek için geliriz çünkü çaresizce buna ihtiyacımız vardır – tıpkı benim o gün Jeremy’nin teşviğine ihtiyacım olduğu gibi. Ve ayrıca, Tanrı’nın takdirinde, diğer üyelerin de gelip geliştirilmek için bize ihtiyaçları vardır. Bizler Tanrı’nın hastanesinde aynı anda hem doktor hem de hastayız; diğer kişilerin yaralarını sararız ve ruhumuzun ihtiyacı olan ilaçları alırız.

TOPLU İBADET

- *Toplu ibadet, öğrenci yetiştirmektir.* Tanrı, kilise üyelerini, gerçeği sevgiyle konuşarak birbirine hizmet etmeye çağırır (Ef. 4:12-15). Bunun sıklıkla Kutsal Kitap çalışmaları yaptığımız küçük gruplarda, bire bir öğrenci yetiştirme ilişkilerinde ve resmî olmayan paydaşlıklarda gerçekleştiğini düşünürüz. Öyledir de. Ancak bir kilise ibadeti de imanlıların birbiriyle gerçeği konuştuğu öncelikli ortamlardan birisidir. Bir inanç bildirgesini söylediğimizde, Kutsal Yazılar'ı birlikte sesli bir şekilde okuduğumuzda, bir mezmur söylediğimizde veya bir duadan sonra hep birlikte "âmin" dediğimizde, sadece ibadeti yöneten kişiyi takip etmiş olmuyoruz. Birbirimizi öğrenciler olarak yetiştiriyor ve bedeni olgunlaşması için bina ediyoruz.
- *Toplu ibadet kilisenin birliğini hem yansıtmalı hem de buna katkıda bulunmalıdır.* 1. Korintliler 12'de, Pavlus her bir kilise üyesinin gerekli olduğunu öğretir. Tanrı her birimize yalnızca farklı armağanlar vermedi. Aynı zamanda bizden, zevk aldığımız doğaüstü birlik aracılığıyla O'nun gücünü göstermemizi istemektedir: "İster Yahudi ister Grek, ister köle ister özgür olalım, hepimiz bir beden olmak üzere aynı Ruh'ta vaftiz edildik ve hepimizin aynı Ruh'tan içmesi sağlandı" (1.Ko. 12:13). Bu birlik, misafirperver bir ruhta kendini gösterir. Şöyle ki, bu dünyada daha fazla güce ve ayrıcalığa sahip olan kişiler, mazlumlar ve sıkıntı çekenlere hizmet etmek ve onları hoş karşılamak için fırsatlar bulmanın yollarını arayacaklardır. Bu birlik, üyeler kendi tarzlarına uymayan ilahileri memnuni-

yetle söylediğinde ortaya çıkacaktır çünkü bu kişiler, bu ilahilerin kendilerinden yaşça daha büyük veya daha küçük kişileri veya farklı kültürel geçmişten gelen kişileri teselli edeceğini bilecektir.

Kilise, Mesih'in bedeni olduğu için, birleşmiş bir bütün olarak ibadet ederiz. Bunun sonucu olarak, ibadetimiz de bizi, Mesih'in olmamız için çağırdığı olgun ve birleşmiş bir halk olmaya doğru biçimlendirir.

SONUÇ

Ben yemeği yalnız değil, ailemle birlikte yemeği tercih ederim. Sofrada bir araya geliyoruz, ailemizin farklı kimliğini sergilediğimiz yerlerden biridir. Birbirimizle paydaşlık kurduğumuz yerdir. Beslendiğimiz ve daha büyük bir birlik hedefiyle birbirimizi geliştirdiğimiz yerdir.

Görmüş olduğumuz gibi, yerel kilisede de durum aynıdır. Toplu ibadetimiz bir ziyafettir. Bu ziyafet sofrasında bizi ağırlayan Mesih'in kendisidir. Bu zengin yiyeceklerin tadını çıkarmak için O'nun adının onuruna toplanırız. Mesih bizden bir aile olarak toplanmamızı beklemektedir. Bizler, O'nun krallığının elçiliği, Ruhunun tapınağı ve olgunluk yolunda beslediği bedeniyiz.

2

TOPLANMALI MIYIZ?

İnsanlar neden kiliseye gider?

Pazar sabahları yapılacak şeyler konusunda birçok seçeneğiniz vardır. Geç kalkabilir ve yavaş yapılan bir kahvaltının tadını çıkarabilirsiniz. Kaçırduğunuz TV programlarını telafi edebilirsiniz. Çocuklarınızı futbol antrenmanına götürebilirsiniz.

Ama yine de dünyanın her yerinden milyonlarca kişi, her pazar durmaksızın kiliseye gidiyorlar.

Bazıları bunu görev bilinciyle yapıyor. Böyle yaparak Tanrı'nın gözüne gireceklerini varsayıyorlar. Bazıları sosyalleşmek veya çocuklarına ahlak konusunda bir şeyler öğretmek için gidiyorlar. Bazıları hafta boyunca kendilerini ayakta tutacak duygusal “zirveye” çıkmayı arzuluyorlar. Bazılarıysa entelektüel dürtülerin veya ahlaki yönlendirmelerin peşindedir.

Peki ya yeniden doğmuş imanlılar? Umut ederim ki az öncekilerden farklı şeyler duyuyorsunuzdur: “Kiliseye, Tanrı'yı övmek için” veya “Kutsal Kitap hakkında öğrenmek için” veya “paydaşlık aracılığıyla teşvik almak için gidiyorum.” Ancak neden gittiğimizle ilgili *düşüncelerimiz* ne olursa ol-

TOPLU İBADET

sun, tüm bunların arkasında daha derin bir teolojik sebep vardır: Tanrı kendi halkını toplar. Eğer Tanrı sizi kendi ailesine evlat edindiye, o zaman sizi toplu ibadetin aile sofrasına getiren de *O'dur*.

1. bölümde üzerinde durduğumuz şeyi hatırlayın. Bir Hristiyan olarak, Mesih'in topluluğunun, yani kilisenin bir parçasısınız. O'nun krallığını temsil ediyorsunuz. O'nun tapınağında, Ruh'la dolu bir kâhinsiniz. O'nun bedenine ait-siniz. Bundan dolayı, kilise toplantısına dahil olduğunuzda, Tanrı sizi oraya getirmek için sizde –ve diğer herkeste– çalışmaktadır. Tanrı, egemen bir şekilde, kurtardığı halkını bir araya getirir.

Hristiyanlar ibadet etmek için kiliseye *giderler* çünkü kilise *biziz*. Eklesiyoloji (kilise doktrini), doksolojiyi (ibadet doktrini) şekillendirir. Toplu ibadetle ilgili daha zengin bir anlayış geliştirmek için, kilisenin toplanmasına yönelik hayranlık ve ciddiyeti yeniden yakalamalıyız.

Bu bölümde, toplanmış bir halk olmamızın kilisenin ibadeti için ne anlama geldiğini keşfedeceğiz. İlk olarak, bir araya gelmenin neden kilise yaşamının temel bir yönü olduğuna bakmamız gerekiyor. Ardından, kilisenin toplanmasının altında yatan daha derin bir teolojik gerçekliğe dikkatimizi vereceğiz ve bu da Tanrı'nın, halkını kendi iyi amaçları doğrultusunda bir araya getirmek için sevgiyle ilk adımı attığı gerçeğidir.

BİR TOPLULUK OLMAK İÇİN TOPLANMA

Yerel bir kilise bir topluluktur. Eğer bir kilise toplanmazsa, ortada kilise olmaz.

Bu gerçeğin kıymetini kolay bir şekilde göz ardı ederiz. Kilise ibadetinin başlayacağı gün ve saat, genellikle kilise tabelası veya internet sitesinin olmazsa olmaz bilgisidir. “Bu pazar saat 10:30’da ibadetime katılın! Herkes davetlidir!”

Ancak, toplantı kilisenin sadece *yaptığı* bir şey değildir. Toplantı, kısmen, kilisenin *kendisidir*. Tanrı bizi bireysel olarak kurtarmış ve bunu bir topluluk *olmamız* için yapmıştır.

Bunu tüm Kutsal Yazılar boyunca görüyoruz. Mısır’dan kurtarılıp Tanrı’nın yasasını duymak için Sina Dağı’nda toplanan İsrail ulusunu düşünün. Musa, daha sonrasında bu son derece önemli olan andan “*toplantı* günü” olarak bahsetmiştir (Yas. 9:10 – Kitab-ı Mukaddes Çevirisi). İsrail tarihinin diğer önemli zamanlarında, bu ulus benzer şekilde antlaşma Rabbi’nin önünde “topluluk” olarak bir araya gelmişti (Hak. 20:2; 1.Kr. 8:14; 1.Ta. 28:8).

Eski Antlaşma’nın Grekçe çevirisinde “topluluk” kelimesi için kullanılan kelime olan *ekklesia*, Yeni Antlaşma’da yerel kiliseyi tanımlamak için kullanılan kelimenin aynısıdır. Bu ifade, aslında sadece bir toplanma anlamına gelmektedir.¹ Ancak kiliseye uygulandığında, bu ifade Tanrı’nın seçilmiş halkı olarak bir arada durmanın zengin Eski Antlaşma çağrışımlarını taşır.

O hâlde, Yeni Antlaşma, yerel kilise topluluğu hakkında bize ne öğretmektedir?

TOPLU İBADET

1. İlk olarak, kiliselerin düzenli olarak toplandıklarını görüyoruz. Pavlus şöyle ifadeler kullanmaktadır: “kilise topluluğunda bir araya geldiğinizde” ve “bütün kilise topluluğu bir yerde toplanır” (1.Ko. 11:18; 14:23 – Bünyamin Candemir Çevirisi).
2. İkinci olarak, bir kilise toplanması, belirgin bir olaydır. Bu barizdir çünkü Pavlus, imanlıların “kilise topluluğunda” –ki bu kilise toplantısıdır– neler yapmaları gerektiğiyle ilgili buyruklar vermektedir. “Ama kilise topluluğunda dille on bin söz söylemektense, başkalarını da eğiteyim diye anlayışım aracılığıyla beş söz söylemeyi arzu ederim” (1.Ko. 14:19 – Bünyamin Candemir Çevirisi); “eğer bir tercüman yoksa, kilise topluluğunda sussun” (a. 28 – Bünyamin Candemir Çevirisi).
3. Üçüncü olarak, Yeni Antlaşma zamanında bile kalabalık kiliseler bir beden olarak toplanmışlardı. Yeruşalim’deki topluluğa ait binlerce imanlının “hepsi Süleyman’ın Eyvanı’nda toplanıyordu” (Elç. 5:12).
4. Dördüncü olarak, Yeni Antlaşma yazarları, kiliselere sadece toplandıkları zaman yapılabilecek etkinlikleri yapmalarını buyuruyordu: birbirlerine öğretmek ve öğüt vermek; mezmurlar, ilahiler ve ruhsal ezgiler söylemek (Kol. 3:16); Kutsal Yazılar’ı topluluğun önünde okumak (1.Ti. 4:13); ve birbirini yüreklendirmek (İbr. 10:24–25). Bunların hiçbiri izole olmuş bir şekilde gerçekleşemez. Her ne kadar bunların birçoğu kilisenin daha küçük (örneğin salı akşamları yaptığınız Kutsal Kitap çalışması gibi) etkinliklerinde yapılabilse de, Kutsal Kitap’ın tüm kilise topluluğuna yaptığı

vurgudan ötürü, her şeyden önce bunların kilise ibadeti zamanına ait olduğunu varsaymalıyız.²

5. Beşinci olarak, kilise disiplini, bir araya gelmiş topluluğun bir eylemidir. İsa, tövbe etmeyen günahkârla konuşan “kiliseyi” bir bütün olarak, *ekklesia* olarak düşünür. Bunu yapmak için, O’nun adında *toplantıları* gerekir (Mat. 18:17, 20). Pavlus, Korintlilere kilise disiplini uygulamalarını buyurduğunda da bu dili tekrarlar: “Rab İsa adıyla *toplandığınızda*” (1.Ko. 5:4 – Thomas Cosmades Çevirisi) [Matta 18:20’de kullanılan “*toplantı*” kelimesi için kullanılan aynı Grekçe kelime].

Burada gördüğümüz resim nedir? Bir kilise, kanla satın alınmış ve tek gerçek Tanrı’ya ibadet etmeye adanmış halktır. Dünyadan ayrılmışlardır. Kendilerini birbirlerine hizmet etmeye ve komşularını sevmeye adanmışlardır. Ve bunların hepsini belirli bir mekan ve zaman içinde *toplantı* yaparak yaparlar.

Elbette, bir kilise sadece toplanmadan ibaret değildir. Toplanır, dağılır, tekrar toplanır. Bu topluluğun üyeleri, hafta boyunca evlerinde, iş yerlerinde, mahallelerinde hizmet edip Mesih’i temsil ederken kilisenin parçası olmaya devam eder. Ancak bir kilise, bir toplanmadan *daha azı* değildir.³

Bir zamanlar Birleşik Devletler Anayasa Mahkemesi’ne yakın bir yerde oturuyordum. Ulusumun en yüksek yargı organında hizmet eden dokuz hâkim, bir anlamda, sizin benim gibi sıradan insanlardı. Kaldırımında yürür ve dükkanlardan

TOPLU İBADET

alışveriş yaparlardı. Birden kendinizi Washington Capitals hockey maçında veya Kennedy Center'daki bir operada onların yanında otururken bulabilirdiniz. Elbette bu kişilerin hepsi bireysel anlamda nüfuz sahibi kişilerdi ancak aslında bir topluluk olarak *oldukları kişi oluyorlardı*.

Anayasa Mahkemesi hâkimleri, resmi yargılarda bulunmak için *bir mahkeme olarak* toplandıklarında, benzersiz bir ortak kimlik kazanırlar. Birlikte, tek tek üyelerinin toplamından daha büyük bir yetkiye sahiptirler. Bu nedenle, avukatlar sözlerini “Hâkimlerin izniyle” değil, “Mahkemenin izniyle” şeklinde –tekil bir dil kullanarak– tamamlarlar. Anayasa Mahkemesi, normal olarak belirli bir mekan ve zamanda bir araya gelen dokuz üyesine bağlı olan toplu bir kurumdur.

Benzer şekilde, Tanrı, yerel kiliseyi toplanan insanlar olarak tasarladı. Yerel kilise, bundan farklı şekilde işlemez.⁴

Toplanmayı, kilisenin kimliğinin böylesine önemli bir parçası yapan şey nedir?

İlk olarak, toplanmak, kiliseyi *kendisine* görünür kılar. Yılda bir kez bir araya gelen büyük bir ailenin son günde fotoğraf çekilmek için toplanmasını düşünün. Resim çekilirler çünkü bu sayede kendilerini *görür* ve paydaşlıklarını hatırlarlar.

Benzer şekilde, bir kilise toplu ibadet için toplandığında, topluluk bir bakıma kendisine sunulur. Teolog Everett Ferguson bunu şu şekilde ifade etmiştir: “Toplanmada, kilise... kendi bilincine varır, kendini ayrı bir varlık olarak kabul eder, kendini olduğu gibi, yani Tanrı'nın lütfuyla toplanmış, ona bağlı ve O'nu onurlandıran bir topluluk (bir halk) olarak

gösterir. Toplanma, kilisenin gerçek doğasında ortaya çıkmasına izin verir.”⁵

Ne zaman bir topluluk buluşsa bu gerçekleşir. Pazar sabahları saat 10:30’da kilisem, yani Capitol Hill Baptist Kilisesi, 6. Cadde’deki tarihi bir binada “kendisini gösterir.” Hep birlikte toplanırız – tek bir ibadet vardır ve farklı kampüsler yoktur.⁶

Bu gerçekleştiğinde ne gördüğümü biliyor musunuz? Kocası yakın zamanda vefat etmiş Martina’yı görüyorum. “It is Well with My Soul” (Esendir Ruhum) ilahisini söylerken gözleri doluyor. Jared’ı görüyorum. Jared arka sıralarda oturan başarılı bir bankacı ve şu an işsiz durumda balkonda oturan Ben tarafından öğrenci olarak yetiştiriliyor. Kilisemizde, Kaybolan Oğul benzetmesi üzerine verilen bir vaazı dinleyip birkaç yıl önce imana gelen Yahudi bir adam olan John’ı görüyorum. Babası, onun Mesih’e olan inancına karşı çıkıyor ama yine de John her Rab’bin Günü’nde buradaki ruhsal ailesiyle beraber toplanıyor.

Bu kişiler hiç hastalık veya tatil sebebiyle gelmemelik yaptılar mı? Elbette. Ancak esasen ben onları her hafta görmeyi bekliyorum. Topluluğa baktığımda zulüm, kanser, düşük yapma, bağımlılık, depresyon ve daha fazlasıyla mücadelede Mesih’i takip etmek için birbirine yardım eden imanlıları görüyorum. Burada birlikte *toplunarak* kendilerini kısmen bunu yapmaya adanmışlar. Aynı ilahileri söylüyorlar, aynı inanç bildirgesindeki imanı beyan ediyorlar, aynı Kutsal Yazılar’ın okunmasını ve aynı vaazı duyuyorlar, aynı ekmeği ve kâseyi paylaşıyorlar.

TOPLU İBADET

Gelinin görünmesi damadın yüreğini nasıl sevgiyle dolduruyorsa, kilise üyeleri de topluluğu gördüklerinde sevgiyle dolup taşmalıdırlar. *Bunlar, İsa'nın kendi kanıyla satın aldığı insanlardır. Benimle ilgilenmeyi taahhüt eden, hatalarıma katlanan ve beni tekrar tekrar Mesih'e yönlendiren insanlar bunlardır.*

İkinci olarak, toplanmak kiliseyi yalnızca kendisine değil, *dünyaya* da görünür kılar. Tanrı neden hem Yahudileri hem de diğer ulusları tek bir bedene dahil etti? “Tanrı’nın çok yönlü bilgeliği, kilise aracılığıyla göksel yerlerdeki yönetimlere ve hükümlerlere şimdiki dönemde bildirilsin” (Ef. 3:10) diye bunu yaptı.

Yerel kilise toplantısında bunun nasıl gerçekleştiğini bir düşünün. Tamamen siyahlar içinde giyinmiş on dokuz yaşında bir bağımsız rock hayranı “Great Is Thy Faithfulness” (Sadakatin Büyüktür) ilahisini söylüyor. Hiç de bağımsız bir tarza sahip olmayan piyanistimiz aynı ilahiye eşlik ediyor ve bunu yanındaki Kolombiyalı büyükanneyle uyum içinde yapıyor. İleri seviye kanser teşhisi yeni konmuş bir adam topluluğu dua zamanı için yönlendiriyor. Damadı ise kilise kurma gibi sevinç veren bir göreve atanmış durumda. İbadetin sonunda Koreli–Amerikalı bir üniversite öğrencisi kız yakın zamanda nasıl Mesih’e geldiğini anlatıyor çünkü birkaç kilise üyesi onunla Müjde’yi paylaşmış ve şimdi onun vaftizini izliyoruz. Toplantı bittiğinde insanlar yaklaşık kırk beş dakika boyunca takılıyor ve birçoğu o günkü vaaz hakkında sohbet edip dua ediyor.

Tanrı’nın lütfu aracılığıyla bizim için sıradan bir pazar günü olan bu tür bir toplanma, dünyayı şaşırtmalıdır. Böy-

le tuhaf insanlardan oluşan bir topluluğun hep birlikte aynı Üçlülük Tanrısı'na övgü sunduğunu başka nerede bulabilirsiniz? Çok az ortak noktası olan insanlar, birbirlerinin yükünü taşımak için başka nerede toplanır? Müjde'nin bu parlayan tanıklığı, kilise toplandığı için mümkündür.

Toplanma, kültürel olarak daha homojen (benzer insan gruplarını içeren) bağlamlarda da aynı derecede önemlidir. Kilisedeki herkes birbirine benzese de (çünkü elli kilometre içerisindeki herkes birbirine benzer!), topluluk yine de düzenli olarak bir araya gelerek birbirlerine karşı dünya dışı bir tür sevgi, bağlılık ve ilgiyi somutlaştırmalıdır.

Umarım resmi görüyorsunuzdur. Kilisenin toplanmasının önemini daha iyi anladıkça, toplu ibadetimiz daha tatlı ve derin olacaktır. Toplanmaya dair güçlü bir anlayışın, günümüzde ibadetimizi zayıflatmaya çalışan güçlerden bizi nasıl koruyacağını bir düşünün:

- Toplanmaya dair güçlü bir teoloji, *şekilci* ibadetle savaşır. Kilisenin toplanması kendisini izleyen dünyanın gözünde (Ef. 3:10) doğüstü bir olay olduğundan, pek çok sözde Hristiyan'ın yaptığı gibi, bir görev veya gelenek anlayışıyla "isteksizce yapıldığında" hiçbir anlam ifade etmez.
- Toplanmaya dair güçlü bir teoloji, *bireyci* ibadetle savaşır. Kilise ibadeti, birbirlerine sona dek dayanma konusunda yardım etmeye adanmaların toplanmasıdır. Bu, başkalarının iyiliğine odaklanmamızı sağlar ve kiliseyi yalnızca kişisel ilhamımız için sunulan bir "program" olarak görmemizi engeller.

TOPLU İBADET

- Toplanmaya dair güçlü bir teoloji, *tüketici odaklı* ibadetle savaşıır. Tüm kilisenin iyiliği, kişisel rahatlığımız veya tercihlerimizin karşılanmasından daha önemlidir. Her bir imanlı, odağını kendi üzerinden alıp onu Tanrı'ya ve diğer kişilere vermenin neşeyle dolu özgürlüğünü tecrübe eder.

Son olarak, olumlu bir şekilde belirtecek olursak, toplanmaya dair güçlü bir teoloji, Tanrı'nın kendi varlığını halkının üzerine dökmekten zevk aldığını bize hatırlatır. Püriten pastör David Clarkson'a göre, Tanrı'nın halkıyla bir araya gelmenin bize sevinç getirmesinin basit bir sebebi vardır: Çünkü Tanrı, toplanmış halkını Ruhu'yla kutsar:

Rab kendisinden korkan her bir kişiye kendisinin rahatlık veren ve canlandıran varlığının derelerini sunar. Ancak bu kişilerin birçoğu ibadet için bir araya geldiklerinde, işte o zaman bu dereler birleşir. Şöyle ki, yalnız başına zevk alındığında sadece bir dereden ibaret olan Tanrı'nın varlığı, toplulukla birlikteyken Tanrı'nın şehrine sevinç getiren bir ırmağa dönüşür.⁷

TANRI'NİN LÜTUFKÂR İLK ADIMI SAYESİNDE TOPLANMA

O halde, yerel kilise bir *toplanmadır*. Ancak bizler kendi başımıza, kendi inisiyatifimizle ilk adımımızı atarak ve kendi gücümüze dayanarak toplanmamaktayız. Sadece Tanrı bizi bir araya getirdiği için bir toplanma hâline geliriz. Bizi bir

beden yapan ve bu bedeni her Rab'bin Gününde bir araya getiren O'dur.

Tanrı'nın lütfu sayesinde toplanırız.

Kendi halkını toplarken ilk adımı Tanrı'nın attığının farkına vardığımızda, toplu ibadetle ilgili düşüncelerimiz kafamızda yeniden şekillenir. Demek istediğim şey şu: İnsanların, ibadeti "Tanrı'ya olan karşılığımız" olarak tanımlamasına aşınayızdır. Bu tanım, önemli bir gerçeği içerse de, resmin tamamını içermez. Biz Tanrı'ya karşılık vermeden önce Tanrı bizde çalışır.

Yeni Antlaşma'da, ibadetle ilgili en bilinen ayetlerden birisi olan Romalılar 12:1'i düşünün. Bu ayet, sadece pazar günleri değil, tüm hayatımızla Tanrı'ya hizmet etme hakkındadır. Ancak bu ayet şu noktayı betimlemektedir: "Bedenlerinizi diri, kutsal, Tanrı'yı hoşnut eden birer kurban olarak sunun. Ruhsal tapınmanız budur." Bu, pazar gününden cumartesi gününe, yani her anımızda yapmaya çağrıldığımız şeydir. Kendimizi tamamıyla Tanrı'ya sunarız.

Ancak bizim gibi günahkârlar bunu nasıl yapabilir? Yalnızca Tanrı'nın merhameti ve hakimiyeti sayesinde. Pavlus'un bu çağrısı "Tanrı'nın merhameti adına" (Rom. 12:1) yaptığını unutmayın. Kendimizi Tanrı'ya sunabilmemizin tek sebebi, Mesih'in önce kendisini bizim için sunmuş olmasıdır. Tanrı, bizi kurtardıktan sonra, bizden istediği şeyi kendi hakimiyetiyle yine bize vermektedir. Bu ayetin hemen öncesinde Pavlus şöyle diyor: "Çünkü bütün şeyler O'ndan ve O'nun aracılığıyla ve O'nun içindir; sonsuza dek O'na yücelik olsun" (Rom. 11:36). Evet, her şey O'nun içindir. Ancak her

TOPLU İBADET

şey aynı zamanda O'ndan ve O'nun aracılığıyla. Buna, O'na geri sunduğumuz bedenlerimiz ve yaşamlarımız da dahildir. Hem kişisel hem de toplu olarak yaptığımız ibadetimiz de dahildir. Bu nedenle, Tanrı'ya ibadet ettiğimizde, kendisini hoşnut edeni hem istememiz hem de yapmamız için etkin olan *Tanrı'nın kendisidir* (Flp. 2:13).

Bu gerçeğin, bize toplu ibadet konusunda söylediği şeyi bir düşünelim. Kilise toplandığında, Tanrı ilk adımı atar. Bunu olabildiğince güçlü bir şekilde söylersek, ibadet, ilk olarak bizim değil, *Tanrı'nın işidir*. Baba Tanrı, Oğul Tanrı'da ve Oğul Tanrı sayesinde, Kutsal Ruh Tanrı aracılığıyla bizim kendisini onurlandırmamızı sağlar. Bizim ibadetimiz, Üçlülük Tanrısı'ndan kaynaklanır ve Üçlülük Tanrısı'nın sonsuz görkemini yansıtır.

Doğuş Bayramı sabahında birbirine hediye veren çocuklu bir aile hayal edin. Beş yaşındaki Jonathan ve üç yaşındaki Hanna'nın kendi paraları yok. Ancak yine de annelerine güzel bir altın kolye ve babalarına da yepyeni bir alet çantası vermek için sabırsızlanıyorlar. Peki bu hediyelerin parasını nasıl ödediler? Hediyeleri elbette ebeveynleri satın aldı. Ancak yine de bu durum Jonathan ve Hannah'nın bu hediyeleri içten bir şekilde vermelerine engel olmadı. Ebeveynler de bu hediyeleri içten bir şekilde kabul ettiler.

Aynı şekilde, toplu ibadet de, her şeyin Sağlayıcısı olan Tanrı'dan aldığımız ve O'na geri verdiğimiz bir armağandır. Teologların belirttiği gibi, Tanrı, ibadetimizin *hem* "Öznesi" *hem de* "Nesnesi (Hedefi)"dir.⁸

Genelde bir kilisenin pazar sabahları "kilise ibadeti" ola-

rak ne yaptığı çok konuşulur. Bu yanlış değildir ancak vurguyu doğru yere yapmak gerekir: Biz Tanrı'ya hizmet etmeden önce, O bize hizmet eder. O bize yardım eder. O bizi bereketler. O bize kendisini gösterir. O bize hak etmediğimiz lütfun üzerine lütf gösterir. Ancak ve ancak O bize hizmet ederse biz O'na hizmet edebiliriz. Ve o zaman bile, yalnızca O'nun sağladığı güçle O'na hizmet ederiz.

Tanrı'nın her şeyden önce kendisine ibadet etmemizi nasıl mümkün kıldığını düşünün.

Baba Tanrı kendi sevgi dolu iradesi uyarınca kendi halkını önceden bilir ve belirler (Rom. 8:29; Ef. 1:4-5; 1.Pe. 1:1-2).⁹ O, günahkârları kendisine güvenmeye çağırır, suçluları aklar ve bizi putperestlikten kurtarır O'na ibadet eden kişilere dönüştürür (Rom. 8:30; 1.Ko. 6:11; Ef. 2:5; 1.Se. 1:9).

Oğul Tanrı, mükemmel bir İbadet Eden'dir. Baba'yı tamamen memnun eden bir yaşam sürer. Ardından kendisini bizim yerimize kurban olarak sunar, bizim için yeni bir antlaşmanın aracısı olur ve Tanrı'ya yaklaşmamız için bize bir yol açarak (İbr. 10:22) şimdi bile bizim için aracılık yapar (Mat. 26:28; İbr. 7:25; 9:15; 10:12).

Kutsal Ruh Tanrı, Oğul aracılığıyla Baba'yı tanımamız için yüreklerimizi aydınlatır, İsa'yı Rab olarak çağırmamızı mümkün kılar, bizi ölümden yaşama doğdurur ve bizim için dua eder (Yu. 3:6-8; 1.Ko. 2:10-12; 12:3; Rom. 8:26-27).

Tanrı, sadece her şeyden önce ibadet etmemizi sağlamakla kalmaz, her toplandığımızda bize önderlik eder:

TOPLU İBADET

- Tanrı, aramızdaki varlığını gözler önüne serer: “Ben de orada, aralarındayım” (Mat. 18:20); “Tanrı gerçekten aranızdadır” (1.Ko. 14:25).
- Tanrı, Sözü’nün okunması, ilahi olarak söylenmesi ve vaaz edilmesi aracılığıyla bize kendisini gösterir, bize öğretir ve bizi teselli eder (Kol. 3:16; 2.Ti. 3:16-17; 4:2; 2.Pe. 1:21).
- Tanrı, Rab’bin Sofrası’nda Mesih’in bedeni ve kanında “paydaş” olmamızı sağlar (1.Ko. 10:16-17).
- Tanrı, kilisenin öğretişi aracılığıyla imanlıları ikna eder ve Mesih’e döndürür (1.Ko. 14:24-25). Tanrı Sözü’nün vaaz edilmesi aracılığıyla ölü kemiklerin yaşama döndüğü Hezekiel’in görünümünde olduğu gibi (Hez. 37), Tanrı “Mesih’le ilgili sözün” duyulması aracılığıyla iman verir (Rom. 10:17).
- Tanrı, imanlıların birbirlerini güçlendirmek için Ruh tarafından verilen armağanları kullanmasıyla bedeni geliştirir (Ef. 4:11-16; 1.Ko. 12:7; 14:26).

Bryan Chapell bu durumu çok iyi bir şekilde özetlemektedir: Tanrı, yalnızca ibadetimizin baş dinleyicisi değildir; aynı zamanda Sözü ve Ruhunu aracılığıyla asıl konuşan, ilahi söyleyen ve dua edendir.”¹⁰

Bunun neden önemli olduğuyla ilgili bazı sebepleri şöyle sıralayabiliriz:

1. İlk olarak, Tanrı’nın ilk adımı atmasına uygun bir şekilde odaklanmak, toplu ibadetin Üçlübirlik’le ilgili

boyutlarını vurgular. Baba Tanrı, Mesih'le birleşmiş olanları Kutsal Ruh'un varlığı aracılığıyla bir araya toplar. Ruh'un içimizdeki ikameti sayesinde, Mesih'in Sözü'nü işiterek ve O'nun Sofrası'na dahil olarak, aramız olan Mesih'te Baba'yla paydaşlık yaparız.

2. İkinci olarak, Tanrı'nın ilk adımı atışını göz önünde tutmak, ibadet içinde insan merkezli olan ve eylemle kazanılan bir doğruluk yaklaşımından korunmamıza yardım eder. Teolog Nicholas Wolterstroff'a göre, orta çağ Roma Katolik Kilisesi'yle ilgili başlıca sorunlardan biri, Tanrı'nın işleyişinin “gözden kaybolmasıydı. Tüm işleyiş insan kaynaklıydı.” Tanrı'nın lütfkâr bir şekilde ilk adımı atması konusunda Kutsal Kitap'a dayalı bir odaklanmaya dönüş yapan Protestan Reformcular toplanmanın, “Tanrı'nın işleyişi ve bizim de o işleyişi sadık bir şekilde kabul ettiğimiz” olduğu yönündeki bir anlayışı yeniden yakaladılar.¹¹
3. Üçüncü olarak, toplu ibadetimizin Tanrı'dan kaynaklandığını gördüğümüzde, bu bizi Tanrı'nın kiliseyi bir beden olarak hedeflediği amaçlarına uygun hâle getirir. 1. Korintliler 12:4–11'de, kilise toplandığında kullanmaları için Tanrı'nın imanlılara çeşitli armağanlar verdiğini öğreniyoruz ancak bu “Ruh'u belli eden” armağanların hepsinin aynı amacı vardır: kilisenin “ortak yararı” (12:7). Tanrı bizi toplu ibadet için “güçlendirdiğinde”, bizi birlik içinde birbirimize bağlar (12:11).
4. Dördüncüsü, ibadet için toplanmamızın Tanrı'nın denetimi altında gerçekleştiği gerçeği, kilisedeki kardeşlerimizin değerini bilmeyi bize öğretir. Toplulu-

TOPLU İBADET

ğunuzun benzersiz insanlardan oluşan bir karışıma sahip olması tesadüf değildir. “Tanrı bedeninin her üyesini dilediği biçimde bedene yerleştirmiştir” (1.Ko. 12:18). Tanrı’nın benim için olan egemen isteği, *benim* yerel kilisemdeki bu belirgin kişilerle toplanmamdır – buna tüm kusurlar, anlaşmazlıklar, terslikler ve diğer şeyler de dahil. Durum bu olduğu için, onların kusurlarından şikâyet etmeyi bırakıp onları sevmek için işe koyulmam gerekir. Nihayetinde onların da benim için yaptığı şey budur.

5. Beşinci olarak, toplanmaya çağıran Tanrı olduğu için, toplandığımızda yaptığımız şey O’nun yetkisi altındadır. Hughes Oliphant Old, bunu şu şekilde ifade eder: “Kilisenin ibadeti, insan yaratıcılığı değil, ilahi etkinlik meselesidir.”¹² Kısıtlayıcı veya boğucu olmaktan çok uzak olan bu gerçek, aslında bizi ibadette insan icatlarının prangalarından kurtarır. Toplu ibadetin “düzenleyici ilkesi” olarak adlandırılan bu fikri, ilerleyen bölümlerde ele alacağım.
6. Altıncı ve son olarak, Tanrı’nın ilk adımı atmasının üstünlüğü, O’nun kutsamasını almak için toplanmamız gerektiği anlamına gelir. İbadet, Tanrı merkezli fedakarlık ve itaat içeriyor olsa da, “duymak ve kabul etmek” ile başlar.¹³ Her şeye yeten Babamız’a tam bir bağımlılık içinde muhtaç ve aç çocuklar olarak toplanıyoruz. Toplandıkça Tanrı bizi rahatlatıyor. İkna ediyor. Donatıyor. Besliyor. Kutsallaştırıyor. Konuşuyor. Yaşamımızı sürdürüyor. Pazar günü yaklaşırken ve haftanız sona ererken, kilisenin toplu ibadetine Tanrı’nın iyiliğinin tazeleyici sularına hiç susadınız

mı? Olması gereken yol budur. Tanrı, en çok ihtiyacı-mız olan şeyi vermek için bizi bir araya getiriyor ki bu da Oğlu Mesih'tir.

Tanrı'nın lütfuyla toplanan Tanrı'nın halkıyla bir araya gelmek ne büyük bir sevinç ve ayrıcalıktır. Bu temel gerçek üzerinde durduğumuza göre, bir araya geldiğimiz zaman, Tanrı'nın toplanmış halkının arasında ne yapmak istediği-ne değinmeye hazırız. İbadet için toplanmanın amacı nedir? Bunu bir sonraki bölümde keşfedeceğiz.

TANRI BİZİ NEDEN BİR ARAYA TOPLUYOR?

Tanrı egemendir. Kilise ibadeti de O'nun fikridir. Bizi bir araya toplar ve ardından bize hizmet etmede önderlik ederek, O'na hizmet etmemizi mümkün kılar.

Peki, Tanrı bizi neden topluyor? O'nun toplanmış bir kilise için olan amaçları ve öncelikleri nelerdir? Bir araya geldiğimizde bizi yapmaya çağırdığı şey nedir?

Benim cevabım şöyle: *Tanrı bizi (1) kendi yüceliği uğrunda, (2) ortak yararımız için, (3) dünyanın gözü önünde toplar.*

TANRI BİZİ KENDİ YÜCELİĞİ UĞRUNDA BİR ARAYA TOPLAR: YÜCELTME

Niagara Şelalesi'nin gürleyen sesini yaklaşık otuz kilometre öteden duyabilirsiniz. Bu şelalenin en tepesinde, her saniye yaklaşık 50 metrelik bir uçurumdan 2,382 metrik ton su aşağıya düşer.

Böyle bir haşmeti kavramak insanı afallatıyor. Yine de, şelaleler ürkütücü görünse de, birçok ziyaretçi bu şelalelere yaklaşmaya kendilerini mecbur hissediyor. Kayadaki suyun

TOPLU İBADET

gürültüsünü duymak ve sıçrayan sular tarafından ıslanmak için *Maid of the Mist* gemisine biniyorlar.

Kilise, tüm evrenin üzerinde duran yüce Olan'ı duymak ve görmek için toplanır. O, Yaratan'dır, Niagara Şelalesi ve sayısız diğer harikaların Mimarı'dır. Saygı dolu bir korkuyla, eşsiz güzelliğine tapmak için Tanrı'ya yaklaşıyoruz.

Tanrı bizi O'nu yüceltmemiz için bir araya toplar.

Övgü, kurtarılmış yaratıkların doğal karşılığıdır. İlk Hristiyanlar, tapınakta toplandıklarında Tanrı'yı övüyorlardı (Elç. 2:47). Bizler artık eski antlaşmanın talep ettiği hayvan kurbanları sunmuyoruz, bunun yerine “övgü kurbanları” sunuyoruz (İbr. 13:15). Hem kilisede hem de hafta boyunca yaptığımız “her şeyi Tanrı'nın yüceliği için” yapıyoruz (1.Ko. 10:31). İlahi söylerken, “Rab'be ezgiler” söylüyoruz (Ef. 5:19).

D. A. Carson'ın çok güzel bir şekilde belirttiği gibi, ibadet “tüm onur ve değeri Yaraticı-Tanrımız'a, tam olarak layık olduğu için, hoş bir şekilde atfetmeyi” içerir.¹

Ve toplanmış bir kilise olarak biz de *birlikte* böyle yaparız. Mezmur yazarının dediği gibi, “*Hepiniz sevinç çığlıkları atın!*” (Mez. 32:11). “Benimle birlikte RAB'bin büyüklüğünü duyurun, adını *birlikte* yüceltelim” (Mez. 34:3). “Sevincinizi dile getirin gücümüz olan Tanrı'ya” (Mez. 81:1). “O'na sevinç ilahileri yükseltelim!” (Mez. 95:2). “Böyle desin RAB'bin *kurtardıkları*” (Mez. 107:2). Buna benzer ayetleri sıralamaya devam edebiliriz. Buradaki asıl nokta gayet açıktır: Yüceltme, Tanrı'nın toplanmış halkının kalp atışıdır.

Tanrı'yı yüceltmeye odaklanan bir toplu ibadeti nitelemesi gereken şey nedir?

İlki, *ağırbaşlılık*.² “Tanrı’yı hoşnut edecek biçimde saygı ve korkuyla tapıyalım. Çünkü Tanrımız yakıp yok eden bir ateştir” (İbr. 12:28–29). Tanrı–merkezli bir ibadet, tatlı maneviyat iştahımıza hitap etmemelidir. Yaşayan Tanrı’ya yaklaşmak, bir oyun salonunda avare şekilde dolaşmaya değil, Everest Dağı’nın zirvesine huşu içinde bakmaya benzer. Yüreğimizi Tanrı’nın sıfatlarından ve işlerinden zevk almayı çağıran ilahiler söylemeliyiz. Pastörler, övgü ve itiraf dolu anlamlı dualara öncülük etmelidir çünkü duada Tanrı’yı doğrudan yüceltmemizin yanı sıra, günahlarımızın yasını tuttuğumuzda ve O’ndan merhamet dilediğimizde de Tanrı onurlandırılmış olur (1. Yu. 1:7–9).

İkincisi, *sevinç*. Pavlus, Selanik’teki topluluğa “her zaman sevinin” diye buyurmuştu (1.Se. 5:16, 27). İbadetlerimiz, Mesih’in dirildiğini içeren bu yaşam değiştiren gerçeği yansıtmalıdır. Bir zamanlar kaybolmuş olan oğullar ve kızlar, yeniden Baba’nın toplu ibadet sofrasında bir araya geldiklerinde, “sevinip eğlenmek” gerekir (Lu. 15:32).

Üçüncüsü, *şükran*. Bob Kauflin şöyle der: “Tanrı’nın büyüklüğünü övmek, Tanrı hakkında tarafsız, Kutsal Kitap’a dayalı bir beyanla *başlar* ancak Tanrı’ya yönelik derin ve kutsal duygularla *biter*.”³ Tanrı’ya yalnızca Mesih’in kurtaran işiyle ulaşabildiğimiz için, şükranımızın zengin aroması, ibadetimizi tatlandırmalıdır (Ef. 5:20).

Elbette ağırbaşlılık, sevinç ve şükranın doğru bir birleşimi, farklı kültürlerde farklı şekilde görünecektir. Yine de bu işaretlerin hepsi pazar günü ortaya çıkmalıdır. Bazı kiliseler ağırbaşlılık sergileme konusunda çok iyiyken, “fazla duygu-

TOPLU İBADET

sal” olma konusundaki endişeleri onları hislerden tamamen alıkoyar. Diğer kiliselerse sevinç ve şükran sergilemekte çok iyilerdir. Müzik başlar ve akabinde hızlı bir şekilde coşku cereyan eder. Ancak ibadet derinlik ve ciddiyetten uzaktır. Yetişkinler bunu gençlik grubu gibi görür.

Bunları göz önünde bulundurarak, bir kilisenin sağlık durumuyla Tanrı’nın yüceliğini övme becerisi arasındaki bağlantıyı bir düşünün. Dedikodu ve bölünmenin istilasına uğramış bir kilise, pazar sabahları Tanrı’nın doğruluğuna odaklanmakta zorlanacaktır. İhmalkâr veya katı bir önderliğe sahip bir kilise, Tanrı’nın iyi yetkisine boyun eğmekte zorlanacaktır. Ciddi, görünür, tövbe edilmemiş günahı hoş karşılayan bir kilise, Tanrı’nın kutsallığından zevk almak yerine bu kutsallığı görmezden gelme tehlikesiyle karşı karşıyadır (bkz. 1. Korintliler 5).⁴ Tüm bunların tam tersi de doğrudur. Öğrenci yetiştirme ve disiplin yoluyla kötülüğe meydan okuyan kiliseler, Tanrı’nın kutsal sevgisi hakkında bir şey söylemiş olurlar. Kısacası, bir kilise ne kadar sağlıklı-lysa, ibadeti o kadar çok Tanrı merkezli olacaktır.

Sağlık ve Tanrı’nın görkemi arasındaki bağlantı da diğer yöne doğru gider. Toplu ibadet, bir topluluğu, Tanrı’nın güzelliğiyle giderek daha fazla mest olan bir halk hâline getirmelidir. Her pazar ibadeti, topluluğun ruhsal pusulasına yenden yön verir. Toplanırız ve Tanrı bizim tutarsız rotamızı olması gereken yere, yani kendisine doğru çevirir.

Bir başka deyişle, tapındığımız şey/kişi gibi oluruz. Eğer putlara hizmet ediyorsak, onlar gibi olup çıkarız; yani, güçsüz, amaçsız ve değersiz (Mez. 115:8). Ancak bir topluluk,

gerçek Tanrı'yı ağırbaşlılık, sevinç ve şükranla nitelenen toplu ibadet yoluyla gördükçe, giderek daha çok O'na benze-yecektir.

TANRI BİZİ ORTAK YARARIMIZ İÇİN BİR ARAYA TOPLAR: BİNA ETME

Yüceltme, Tanrı'nın ilk adımı atarak gösterdiği lütfuna toplu olarak verdiğimiz yanıtın dikey yönüdür. Bina etme de yatay yönüdür. İkisi de aynı anda meydana gelir. Tanrı'yı yücelttikçe, birbirimizi bina ederiz.

Yazılmış yüzlerce harika ilahi, bize Tanrı'yı övmek ve aynı zamanda Mesih'in bedenini teşvik etmek için yol gösterir. "Tanrımız güçlü bir kaledir" (A mighty fortress is *our* God). "Baba'nın *bize* sevgisi ne derin" (How deep the Father's love for *us*). "İsa'da ne harika bir arkadaşımız var" (What a friend *we* have in Jesus).

Bu ilahiler, Rab'be ezgiler söylediğimizde, Ruh'la dolu olanların bunu *birbirlerine* hitap ederek gösterdikleri Kut-sal Kitap öğretisini yansıtırlar (Ef. 5:19). Birliğimiz ve övgümüz birbiriyle bağlantılıdır: "Sabır ve cesaret kaynağı olan Tanrı'nın, sizleri Mesih İsa'nın isteğine uygun olarak aynı düşüncede birleştirmesini dilerim. Öyle ki, Rabbimiz İsa Mesih'in Tanrısı'nı ve Babası'nı birlik içinde hep bir ağızdan yüceltesiniz" (Rom. 15:5-6).

Şöyle bir düşünürsek, aslında bir kerede birden fazla dinleyiciye hitap etme fikrine aşinayızdır. Yatma zamanı geldiğinde, bütün aile bir aradayken, kızıma göz kırparak eşi-

TOPLU İBADET

me şöyle bir şey söyleyebilirim: “Bugün parktayken *birileri* benim sözüme itaat etme konusunda harika bir iş çıkardı!” Bunu söylerken eşimi bilgilendirmiş olurum ancak kızımın da bu söylediğimden teşvik almasını isterim.

Toplu ibadet de buna benzerdir. İbadetimizi Tanrı'ya yöneltirken, eş zamanlı olarak birbirimizi de teşvik ederiz: *Bu övgüleri dinleyin! Ruhunuz Rab'den zevk alsın! O'nun vaatlerinde rahat bulun!*

Pavlus'un kilise ibadetine dua veya ilahi aracılığıyla söylenen her şeyin anlaşılır olması konusundaki ısrarının sebeplerinden birisi de budur (1.Ko. 14:2-5). Tüm kilise, her söz, her ilahi ve her duadan ruhsal olarak yarar görmelidir.

Aynı zamanda Pavlus'un Korint'teki kiliseye, armağanlarını birbirlerini geliştirmek için kullanmalarını söylemesinin sebebi de budur. Topluluktaki bazı kişiler, Ruh'un daha “göze çarpan” armağanlarını arzuluyorlardı. Pavlus onları düzeltiyor. 1. Korintliler 14'te, toplu ibadette kullandığınız armağanlar esas olarak sizin için *değil* diye öğretiyor. Bu armağanlar herkes için.

Pavlus, bir bölüm öncesinde şöyle diyor: “Bunların en üstünü de sevgidir” (1.Ko. 13:13). Tüm beden toplanmadan önce Rab'bin Sofrası'ndan almalı mısınız (11:21)? Hayır, çünkü sevgi sabırlıdır (13:4). Daha önemsiz görünen armağanlara sahip olan kişilere yukarıdan bakmalı mısınız (12:21-25)? Hayır, çünkü sevgi kıskanmaz veya böbürlenmez (13:4). Acı çekenleri görmezden gelmeli misiniz (12:26)? Hayır, çünkü sevgi her şeye katlanır, her şeyi umut eder (13:7). Dillerle ko-

nuştüğunuz için övünmeli misiniz (14:2)? Hayır, çünkü diller sona erecek ama sevgi asla son bulmaz (13:8).

Birbirimizi, Mesih'in bizi sevdiği gibi sevmek için toplanırız. Bu gerçek, pazar ibadetine olan yaklaşımımızı kökten değiştirir:

- Tanrı'ya övgü ilahileri söylemek, aynı zamanda birbirimize Tanrı'nın Sözü'nü öğretmek için bir araçtır (Kol. 3:16-17). Bir kilise üyesi olduğunuzda, toplulukla birlikte ilahi söylediginizde, aynı zamanda bir Pazar Okulu öğretmeni de olursunuz.
- Tanrı'dan bir şeyler almak için kiliseye katılırız (2. bölüme bakınız), ama *aynı zamanda* başkalarına hizmet etmek için de katılırız. Kilise üyeleri, Tanrı'nın kendilerini ihtiyaç içinde olanları kutsama konusunda kullanmaları için, dua dolu bir beklentiyle kiliseye gelmelidir.
- Toplu şekilde dua ederken, yalnızca kendi hayatlarımızı düşünmeyiz; sevdiğimiz kardeşlerimize de bu duayı uygularız. Pastör, diğer kişilerle Müjde'yi paylaşabilmemiz için dua ederken, ben de iş yerinde Hristiyan olmayan bir iş arkadaşıyla İsa hakkında konuşmayı umut ettiğini yakın zamanda bana söyleyen Emily için özellikle dua ederim. Pastör, aileler ve bekâr üyelerin sağlam bir ilişki geliştirmeleri için dua ederken, bunun Smith ailesi ve Tony için gerçekleşmesi için dua ederim.
- Herkesin yaptığı bir iş vardır. Arkalarına yaslanıp “ön tarafta” olup bitenleri hiçbir şey yapmadan izleyen

TOPLU İBADET

topluluğa sahip bir kilise, karşılıklı bina etme önceliğini sinsice baltalayan bir kilisedir. Elbette, Tanrı'nın sürüye göz kulak olmaları için çağırdığı ihtiyarlar yemeği hazırlamada ilk adımı atmalıdır. Ancak hepimizin birbirine hizmet etmesi gerekir – her ne kadar bizim yapacağımız şey, toplu bir şekilde Kutsal Yazıların okunmasına katılmak, ilahilere eşlik etmek ve ekmekle şarabı yanımızdaki kişiye uzatmak kadar görünüşte önemsiz olsa bile.

- Kilise bir araya geldiğinde, anonimliğe yer yoktur. 1. Korintliler 14 üzerine derinlemesine düşünen David Peterson, toplantılarımızı “öncelikli olarak Tanrıyla özel bir paydaşlığa olanak sağlayacak şekilde”⁵ düzenlemenin doğru olmadığını ileri sürmektedir. Ben de bundan dolayı, çok pratik bir şekilde, ışıkları daima açık olan bir kilisenin parçası olmaya değer veririm. Aynı zamanda, oturma yerlerinin yarı dair şeklinde düzenlenmiş olmasını da severim. Bu sayede birbirimizin yüzünü görebiliyor ve sesini duyabiliyoruz. Kutsal Kitap, bu tarz uygulamaya yönelik mimari kararları zorunlu kılmıyor elbette. Ancak bu detaylar yüksek sesle ve anlaşılır şekilde bir şeyler söylemektedir: “Burası birbirimize hizmet ettiğimiz bir kilisedir.”

Yüceltme ve bina etme, karşılıklı olarak birbirini destekler. Bunları birbirinden ayıramayız. Tanrı'yı yüceltmek, diğer kişileri teşvik eder ve kardeşlerimizi sevmek de Tanrı'yı hoşnut eder. Dikey ve yatay yönler birbirlerine bağlıdır; her pazar bu böyledir.

TANRI BİZİ DÜNYANIN GÖZÜ ÖNÜNDE BİR ARAYA TOPLAR: MÜJDELEME

Kilisenin bir araya geldiği süre içerisinde, Tanrı'yı yüceltiren ve birbirimize iyilik yaparken, Tanrı aynı zamanda ibadetimizin dünyanın gözü önünde gerçekleşmesini amaçlar. Diğer bir deyişle, toplanmalarımız müjdeci olmalıdır.

Eski Antlaşma'da, Tanrı halkının övgüleri, İsrail'i saran putperest halkların gözü önünde gerçekleşen bir tanıklıktı. "Bunun için uluslar arasında sana şükredeceğim, ya RAB, adını ilahilerle öveceğim" (Mez. 18:49). "Görkemini uluslara, harikalarını bütün halklara anlatın!" (Mez. 96:3). Tanrı bize lütfetsin, bolluk versin, Yüzünün ışığı üzerimize parlansın. Öyle ki, yeryüzünde yolun, bütün uluslar arasında kurtarıcı gücün bilinsin" (Mez. 67:1-2).

Daha önce gördüğümüz gibi, Yeni Antlaşma, iman etmeyenlerin Hristiyan ibadetlerine katılmalarını, İsa'nın iyi haberini duymalarını ve Mesih'e dönmelerini öngörür. Pavlus şöyle yazmıştır: "Ama herkes peygamberlikte bulunurken iman etmeyen ya da yeni katılan biri içeri girerse, söylenen her sözle günahlı olduğuna ikna edilecek, her sözle yargılanacak. Yüreğindeki gizli düşünceler açığa çıkacak ve, 'Tanrı gerçekten aranızdadır!' diyerek yüzüstü yere kapanıp Tanrı'ya tapınacaktır" (1.Ko. 14:24-25).

O hâlde Tanrı'nın, İsa Mesih'in Müjdesi'nin ilanı aracılığıyla ibadetlerimize katılan kaybolmuşlara yeni bir yaşam vermekten zevk alacağı beklentisiyle toplanıyoruz. Buraya kadar her şey normal, değil mi?

TOPLU İBADET

Burada biraz yavaşlayalım. Günümüzde ve çağımızda, müjdelemenin ibadetlerimize nasıl uyum sağlayacağını dikkatle düşünmemiz gerek. Geçtiğimiz birkaç on yıl boyunca, hizmete dair popüler bir felsefe, kilise toplanmalarının imanlı olmayanlara yönelik olarak yeniden şekillendirilmesi konusunda kiliseyi kışkırttı. Geniş bir hareket olmasına rağmen, bu akımdaki kiliseler genellikle canlandıran, rahat ve Hristiyan olmayanları ilgilendiren yaşam konularına odaklanan kilise ibadetleri tasarlayarak kiliseye ait olmayan ama “arayışta olan” kişileri çekmeye öncelik vermiştir.⁶

Yıllar önce bir kilisede görev aldım. Bu topluluk İsa’yı ve kaybolmuşları seviyordu. İyi niyetli birçok kişiyle doluydu. Hatta, oradaki zamanım boyunca, bu akımı temsil eden kilise ibadetlerini planladım ve yönettim. İlahileri seçerken, imanlı olmayanların seveceğini düşündüğümüz ilahileri tercih ettik. Vaazları planlarken, Kutsal Yazılar’daki bir kitabı baştan sona vaaz etmek yerine, komşularımızın önemseydiğini varsaydığımız duruma bağlı konu vaazlarının cazibesine kapıldık. Zor teolojik uçlardan kaçındık. Kiliseyi daha az “kilise gibi” hissettirmek adına, yeni gelenlere daha erişilebilir kılmak için resimler, PowerPoint sunumları, video klipler ve esprili duyurular hazırlamaya çok zaman harcadık. Açık bir şekilde, imanlılara pazar ibadetinin asıl olarak arkadaşlarımıza ve komşularımıza Hristiyanlığı tanıttığımız bir buluşma yeri olduğunu ve kendi imanlarının derinleşmesi gereken yerin hafta ortasında yapılan Kutsal Kitap çalışmaları olduğunu söyledik.

Bu konu üzerinde yıllarca düşündükten sonra, şu anda bu yaklaşımın yanlış bir yol olduğunu düşünüyorum. Elbet-

te, bu ve buna benzer kiliseden öğrenebileceğimiz önemli dersler var. Bu kiliseler, bize kaybolmuşlarla ilgilenmeyi ve imanlıları iyi haberi duymaktan alıkoyan gereksiz engelleri ortadan kaldırmayı öğretiyor. Ancak, bütün olarak bakıldığında, arayış içinde olanlara karşı “hassas” olma dürtüsü, aslında *her şeyden önce* imanlı olmayanlara yönelik olan, ancak topluluğun ihtiyaç duyduğu beslenmeden yoksun olan kilise ibadetleriyle sonuçlanma eğiliminde olmuştur.⁷

Korkarım ki müjdecî akımdaki bu eğilim, müjdelemeyi kilise toplantısının “örgütleyici ilkesi” olarak adlandırdığımız ilkeye dönüştüren pastörlerin ve ibadet önderlerinin olduğu bir nesil yetiştirmiştir. Sonuç olarak, ibadetleri planlayan birçok kişi için, toplantıları öncelikle imanlı olmayan kişilerin gözüyle yapılandırılan bir hâle sokmak kolay olmuştur.

İbadetlerimizin müjdecî olması gerektiğine katılıyorum. Ancak, paradoksal olarak, bir araya geldiğimizde Tanrı'nın bizden olmamızı istediği müjdecî yol, Hristiyan olmayan bir ziyaretçiyi öncelikli hedef kitlemiz olarak görmek *değildir*. Aksine, ibadet, Tanrı halkının, daha önce ele aldığımız yüceltme ve bina etme öncelikleri için O'nun tahtının etrafında toplanan bir aile buluşmasıdır. Ancak, Tanrı kendi şaşırtıcı lütfu aracılığıyla, insanları Mesih'e çekmek için kilise ibadetimizi tam da bu şekilde kullanmayı amaçlamaktadır.

Bunu görmek için 1. Korintliler 14:24–25'e yakından bakalım. Pavlus'un bu bölümdeki vurgusu, peygamberliğin dillerle konuşmaktan daha bina edici olduğu konusunda Korintlileri ikna etmek yönündedir çünkü peygamberliği herkes anlayabilir. Pavlus, bütün kilisenin bine edilmesini

TOPLU İBADET

istiyor. Ayrıca, “iman etmeyen ya da yeni katılan” birileri olabileceğini de göz önünde bulunduruyor (14:24). Bu kişinin toplantı esnasında duyduğu –ya da daha doğru tabirle *kulak misafiri* olduğu– şey, Hristiyanların birbirlerini geliştirmek için peygamberlik ettikleri harika bir sestir. Yeni katılan kişi dinler, anlar, yere kapanır, Mesih’e güvenir ve Tanrı’ya tapınmaya dahil olur.

Yüceltme ve bina etme, müjdelemeyle kavgalı değildir. Bunlar aramızdaki imanlı olmayan kişileri Mesih’e döndürmek için Tanrı’nın tam olarak kullandığı şeylerdir.

Peki nasıl? Bunun uygulamada nasıl görüldüğüne bakalım. Tanrı’yı yüceltmeye, kutsallara iyilik etmeye *ve bunun sonucu olarak* güçlü bir Müjde tanıklığına sahip bir kilise ibadeti tam olarak neye benzer?

İlk olarak, böyle bir kilise ibadeti Müjde’yle doludur. Nihayetinde İsa Mesih’in harika haberini ilan etmek, hem Tanrı’ya övgü getirir hem de kiliseyi teşvik eder. Tanrı’nın tüm insanlığın kendisine karşı sorumlu olduğu kutsal bir Yaratıcı ve Yargıç olduğunu duyurduğumuzda, Tanrı’nın karakterini övmüş oluruz. Bütün insanların günah işlediğini, O’nun yüceliğinden yoksun kaldığını ve O’nun adil gazabını hak ettiğini beyan ettiğimizde, Tanrı’nın doğruluğunu yüceltmiş oluruz. Tanrı’nın Oğlu İsa Mesih’in bir bakireden doğduğunu, kusursuz bir yaşam yaşadığını, kendisini günahkârlar için kurban olarak sunduğunu, mezardan dirildiğini, göğe alındığını, Tanrı’nın sağında oturduğunu ve yeni gök ve yeni yeryüzünü kurmak için günah ve ölüm üzerinde zaferli bir şekilde geri geleceğini beyan ettiğimizde, O’nun lütfunun

sonsuz harikalarını övmüş oluruz. Suçluların aklanabilmesi, kirlilerin temizlenebilmesi ve ölülerin Mesih'te dirilebilmesi için Kutsal Ruh aracılığıyla Tanrı'nın tövbe ve iman armağanı bahsettiğini duyurduğumuzda, O'nun merhametini ve gücünü övmüş oluruz. Haleluya, Tanrı'ya övgüler olsun!

Böylesi hayranlık uyandıran gerçekler, imanlıların yüreklerini ısıtır. Müjde'den mezun olmak diye bir şey yoktur. Tekrar tekrar Müjde'yi duymamız gerekir. Tanrı halkını Müjde'yle doymuş bir kilise ibadetiyle tam olarak bina ederiz. Bu yüzden yeni katılan birisinin İsa'nın iyi haberini duyması gerektiğine şüphe yoktur.

Hatta daha net söyleyecek olursam, ibadetlerimiz yalnızca Müjde'yle dolup taşmamalı, aynı zamanda Müjde'nin keskin hatlarını da muhafaza etmelidir. Kilisenizin ilahilerini, Kutsal Yazı okumalarını ve vaazlarını, özellikle iyi haberin en kışkırtıcı yönlerini gözünüzün önüne getirerek, kilise ibadetinize dair bir "Müjde değerlendirmesi" yapmaya çalışın. Kilise ibadetleriniz, günah, yargı ve Tanrı'nın kötülüğe karşı olan yargısından düzenli olarak bahsediyor mu? İsa'nın Rab ve aynı zamanda Kurtarıcı olduğunu öğretiyor mu? İmanlıları tövbekâr bir yaşama ve çarmıhlarını taşımaya çağırıyor mu? Her bir duanın veya ilahinin, birkaç paragraf öncesinde yapmış olduğum gibi, *kısa ve tam* bir Müjde özeti içermesi gerektiğini söylemiyorum. Bu çok zahmetli ve kendini tekrar eden bir çaba olurdu. Basitçe söylemek istediğim şey, Tanrı'nın bizim için Mesih'te ne yaptığının haberi –hatta ve özellikle günahlı benliğimize en sert gelen yönleri– tüm ibadete yayılmış olarak kolay bulunabilir olmalıdır. Müjde'yi vaazın

TOPLU İBADET

sonunda iki dakikalık bir eklenti olarak “sunmak” için saklamayın.

İkinci olarak, böyle bir kilise ibadeti planlarken, ruhsal olarak ölü olanlara kendisini göstermesi ve onlara yeni yaşam vermesi için Tanrı’ya dua etmeliyiz. Günahlı ve bozulmuş bir durumda olduğumuz için imanlı olmayan hiç kimse Tanrı’yı aramaz. Mezmur yazarının dediği gibi,

RAB göklerden bakar oldu insanlara,
akıllı, Tanrı’yı arayan biri var mı diye.

Hepsi saptı, tümü yozlaştı,
iyilik eden yok, bir kişi bile! (Mez. 14:2-3)

Teolojik olarak bunun anlamı, kilise ibadetlerinizde tek bir “arayan” olduğudur. İsa, kendisine ruhta ve gerçekte tapınanları arayan tek kişinin *Tanrı* olduğunu öğretiyor (Yu. 4:23).

Bu gerçek bizleri, iyi haberi, hile veya yapay bir süsleme olmadan, Tanrı’nın gücüne güvenerek basitçe beyan etmeye yönlendirmelidir. Toplanmalarımızda, çarmıha gerilmiş Mesih’i müjdelemeliyiz (Rom. 10:14-17), ancak imanı verecek olan Tanrı’dır (Yu. 6:44; Ef. 2:8-9).

Üçüncü olarak, tüm kilise ibadeti, kültür karşıtı umudumuzun tanıklığı olarak dimdik ayakta durmalıdır. Mike Cosper, bunu harika bir şekilde ifade eder: “protesto olarak

ibadet.”⁸ Cospet diyor ki, kilise ibadetlerimizde sarsılmaz bir krallığa, karanlıkta parlayan gerçeğin ışığına, siyasetin, gücün, cinselliğin, paranın ve başarının sahte kurtarıcılardan sonsuzlarca daha güçlü olan bir Kurtarıcı’ya tanıklık ediyoruz. İbadetimizi yüceltmeye ve bina etmeye odakladığımızda, susamış bir dünyaya yaşam suyunu uzatır, asla tatmin etmeyen o çatlak sarnıçlardan yüz çevirmeye çağırırız. Bu gerçek bir “ibadet savaşıdır”; bütün insanları gerçek Kral’a hizmet etmeye çağırarak yapılan, putperestliğe karşı bir savaş.⁹

Dördüncü olarak, yüceltme ve bina etmeye öncelik verirken bile, ibadetlerimizin imanlı olmayanlar için anlaşılabilir olmasını hedeflemeliyiz. Bu, Pavlus’un 1. Korintliler 14’te vurguladığı noktadır: Birbirimizi geliştirdiğimizde, bunu hem imanlıların hem de imanlı olmayanların anlayacağı dilde yapmalıyız. Bryan Chapell’in bu konudaki yaklaşımı doğrudur: “Biz, arayan kişilere odaklanmıyoruz. Ama onları da unutmuyoruz.”¹⁰ Kiliseye katılmayanların anlayacağı Kutsal Kitap çevirilerini kullanın. Kilise ibadeti boyunca ne olduğunu netleştirin: Şimdi neden ilahi söylüyoruz? Neden dua ediyoruz? Neden kutuya para koyuyoruz? Neden insanları suya batırıyoruz? Kutsal Kitap’a dayalı ve teolojik zengin terimler kullanın ama imanlı olmayanların ve yeni imanlıların anlayabilmesi için bunları açıklayın.

Hemen hemen her vaazında, pastörüm Mark, doğrudan Hristiyan olmayan ziyaretçilere yönelik konuşur. Bunu genellikle vaazıyla alakalı kışkırtıcı ve ucu açık sorular sorarak yapar. Bu uygulama, imanlı olmayanlara sizin onların

TOPLU İBADET

varlığından haberdar olduğunuzu ve onların kaygılarını anlamaya çalıştığınızı gösterir. Aynı zamanda, Hristiyan olmayan arkadaşlarınızla nasıl konuşacakları konusunda topluluğa bir örnek oluşturur.

Tanrı, toplu ibadetimizin izleyen dünyayı uyandırmasını ister. Toplanmalarımız sadece Müjde'yi ilan etmez. Aynı zamanda, yeni yaratılışın bir ön tadımı olan Müjde halkını gözler önüne serer.

O hâlde, ilk üç bölümü başladığı yerde sonlandırıyoruz; yani, kiliseyle. Tanrı bizi kendi halkı yaptı. Bizler O'nun krallığının elçiliği, Ruhu'nun tapınağı, Mesih'in bedeniyiz. O bizi lütfuyla bir araya toplar. Ve bir araya geldiğimiz zaman, kendine yücelik getirmek ve bizi bina etmek için aramızda güçlü bir şekilde çalışır. Bunu yaparken, kaybolmuşlara Müjde'yi ilan etmemiz için, yerel kilise olarak bizde ve bizim aracılığımızla çalışır. Ve lütfuyla, yeni imanlıları kiliseye getirir. Ardından bu kişiler Tanrı'ya yücelik sunmada ve kutsallara iyilik yapmada bize katılırlar. Tanrı'nın bilgeliği ne kadar da büyüktür!

Yerel kiliseye dair zengin bir anlayışın, toplanmaya yönelik yaklaşımımızı nasıl değiştirmesi gerektiğiyle ilgili zeminimizi hazırladığımızı göre, artık kilise ibadetinin içeriği ve şekline yakından bakmaya hazırız.

4

TOPLANDIĞIMIZDA NE YAPMALIYIZ?

Beyzbol 1. Ligi kural kitabı 158 sayfadan oluşuyor. Bu kural kitabı oyunu yönlendiren düzenlemelerle doludur. Ne yazık ki bu kitabın, benim sevgili takımım New York Mets'i kazanan bir takıma dönüştürme gücü yok! Ancak bu kitap, oyuncuların başka bir oyun değil, gerçekten *beyzbol* oynamasını sağlıyor.

Bu kadar uzun bir kural kitabına sahip olmak aşırı derecede katı mı? Ya da ağır mı? Bence çoğu sporcu ve taraftar tam tersini söyleyecektir: Beyzbol güzel bir oyundur *çünkü* belli kurallara göre düzenlenmiş bir oyundur. Houston Astros takımının 2017–2018 sezonunda yaptığı şike skandalını görmüş olanlar böyle söyleyecektir. Bu durum bütün sporlar için geçerlidir: Kural kitabına göre oynamak ağır değildir. Bu şekilde oyunun tasarımını desteklemiş olursunuz. Oynadığınız zaman, kural kitabına değil, oyunun eğlencesine odaklanırsınız.

Bu bölümde, toplu ibadetin “düzenlenmiş” bir faaliyet olduğunu savunacağım. Kilisenin ne olduğunu ve Tanrı'nın

TOPLU İBADET

yerel kiliseleri neden her hafta bir araya topladığını gördükten sonra, şimdi şu soruyu dikkate alacağız: *Bir kilise, toplu ibadet için toplandığında hangi belirli faaliyetleri icra edebilir?* Neticede Kutsal Yazılar imanlıların düzenli olarak toplanmasını buyurmaktadır (İbr. 10:24-25). Pastörler, kilise üyelerinin her pazar Rab’bin Günü’nde toplandıklarında ne yapacaklarına karar vermelidirler.

Bu bölümün ana fikri şudur: *Tanrı, Sözü aracılığıyla, yerel kilisenin toplandığında ne yapması gerektiğini belirlemektedir.* Toplu ibadetin “düzenleyici ilkesi” olarak adlandırılan ilkeyi benimsemeniz için sizi ikna etmek istiyorum. Bu, Tanrı’nın toplu ibadette nelerin geçerli olduğunun kararını bize bırakmadığını gösteren bir düşüncedir. Tanrı isteğini bize kendi Sözü’nde açıklamıştır. Bizler O’nun tasarısı ve niyetine bağlı olarak ibadet etmeliyiz.

Bu ilkeyi izleyen kiliselerin hepsi tek tip gözükmeyecektir. Bu ilkeleri uygulama şekilleri buldukları dönemlere ve kültürlere göre çeşitlilik gösterecektir. Ancak düzenleyici ilkeyi benimseyen bütün topluluklar, toplu ibadet esnasında Tanrı’nın O’nunla nasıl bağ kurmamız gerektiğini kendi Sözü’nde bize açıklamış olduğu yönündeki temel görüşü onaylarlar.

Protestan Reformcu John Hooper’ın 1550 yılında söylediği şu söz dikkate değerdir: “Kilisede, Tanrı Sözü’nün net ifadeyle desteklenmeyen veya yokluğu bir fark yaratmayacak hiçbir şey kullanılmamalıdır”¹ John, “fark yaratmayacak” diyerek, toplanma saati veya sandalyelerin rengi gibi, toplu ibadetin özümüyle ilgili olmayan şeyleri kastetmektedir. “Tanrı

Sözü'nün net ifadesiyle" diyerek Kutsal Yazılar'daki hem belirgin olan buyrukları hem de dolaylı örnekleri kastetmektedir.

Bu, toplu ibadetin doğası üzerinde derinlemesine düşündüğümüzde daha da anlamlı hâle gelir. Bizi biri araya toplayanın ve aramızda işleyenin Tanrı olduğunu hatırlayın. İbadetimiz, O'nun lütufkâr biçimde attığı ilk adım sayesinde meydana gelir. Baş aktör O'dur. Bunun anlamı, kilise toplanıldığında ne olduğuna *O'nun* karar verdiğidir. Kilise ibadeti bizim değil, O'nun yetkisi altındadır.

Ayrıca kilisenin toplanmasının baştan aşağı toplu bir olay olduğunu unutmayın. Kilise ibadeti, bir grup Hristiyan'ın yan yana durup özel bir övgü geçidinden Tanrı'ya özel ibadetini sunduğu bir şey değildir. Bir aile toplanmasıdır. Bunun anlamı şudur: Bir ibadeti planlarken, tüm kiliseden ibadetin her bir kısmına dahil olmasını talep etme hakkımızın olup olmadığını kendimize sormamız gerekmektedir.

DÜZENLEYİCİ İLKE BİR İSKELETTİR

Kutsal Yazılar bize Tanrı'nın toplu ibadetinde *ne* yapmamız gerektiğini söyler ancak bunu *nasıl* yapacağımızla ilgili her ince detayı bize dikte etmez. Bazen insanlar düzenleyici ilkenin geçerli olamayacağını dile getirirler çünkü Kutsal Kitap bizim saat sabah 10'da mı yoksa 11'de mi toplanmamız gerektiğini, oturarak mı yoksa ayakta mı ibadet etmemiz gerektiğini ya da ilahileri do perdesinden mi yoksa sol perdesinden mi söylememiz gerektiğini bize söylemez. Ancak bu

TOPLU İBADET

tarz itirazlar, düzenleyici ilkenin ne olduğuna dair yanlış bir anlayışa sahiptir.

Düzenleyici ilke, toplu ibadetin ana eylemleri ya da “unsurlarına” ilişkin bir iskelettir. Bu, kilise toplandığında ne yapılacağına ana hatlarını göz önüne aldığımızda, temel sezgilerimizin toplanmış olan kiliseyi yalnızca Kutsal Yazılar’ın buyurduklarını yapmaya yönlendirmek olması gerektiğini söylemenin bir yoludur.

Peki bu iskelete nasıl varırız? Birlikte üç ana argümana bakalım.²

Birincisi, putperestlik argümanı. Altın buzağıyla ilgili üzücü hikâyenin anlatıldığı Mısır’dan Çıkış 32:5’i düşünün. “Harun bunu (buzağıyı) görünce, buzağının önünde bir sunak yaptı ve, ‘Yarın RAB’bin onuruna bayram olacak’ diye ilan etti.” Vay canına–gördünüz mü? İnsanlar, bir heykele bayram düzenleyerek RAB’be (Yahve’ye) tapınmak istiyorlar! Tanrı haklı şekilde bunu kınıyor ve böyle yaparak aslında ikinci buyruğun sadece sahte ilahlara tapınma konusunda bir yasa olmadığına açıklık getiriyor. Bu buyruk aynı zamanda doğru Tanrı’ya yanlış bir şekilde tapınmayı da yasaklıyor.

Altın buzağı hadisesi gösteriyor ki, içtenlik ibadetimizi kabul edilebilir kılmak için yeterli değildir. İçten niyetlerimiz –daha moda olan bir kelime kullanırsak “otantikliğimiz”– olabilir ancak yine de ölümcül şekilde yanlış bir yolda olabiliriz. Romalılar 1:22’nin bize hatırlattığı üzere, putperestlik saf akılsızlık olsa da onu benimseyenlere daima akılcı görünür. Calvin, insan yüreğinin bitmez tükenmez bir put fabrikası olduğunu söylemiştir. Bunu söylerken sadece

diğer ilahlara tapmayı kastetmiyordu. Gerçek Tanrı'ya sürekli olarak putperest yollarla, yani O'na, O'nu kendi düşünce ve arzularımıza göre kurnazca yeniden şekillendiren yollarla yaklaşmaya ayartıldığımızı da kastediyordu.

Tanrı'ya ibadet etmenin tek güvenli yolu, bunu O'nun açıklanmış isteğine göre yapmaktır. Düzenleyici ilke, bizi toplu ibadeti putperest insan fikirleriyle mahvetmekten korur. Neticede, “yakıp yok eden bir ateş” olan bir Tanrı'dan bahsediyoruz (İbr. 12:29). Tanrı Nadav'la Avihu'yu içten olmayan bir şekilde tapındıklarından dolayı değil, “aykırı” şekilde tapındıkları için yargılamıştı. “RAB'bin buyruklarına aykırı” bir şey yapmışlardı (Lev. 10:1).

İkincisi, Tanrı doktrini argümanı. İsa, kuyuya su çekmeye gelen kadına şunu öğretti: “Tanrı ruhtur, O'na tapınanlar da ruhta ve gerçekte tapınmalıdırlar” (Yu. 4:24). İbadetimiz, Tanrı'nın gerçek doğasıyla tutarlı olmalıdır ve Tanrı'nın açıkladığı gerçeğe örtüşmelidir. Bu metinde İsa, Samiriyeli kadının ibadet yeriyle ilgili düşüncelerini düzeltiyor. Kadın, ibadetin belirli bir dağda olması gerektiğini düşünüyor. İsa kadına yanıldığını söylüyor: Ruh'ta ve Ruh aracılığıyla ibadet ediyoruz. Sonuç? Doğru ve yanlış ibadet yolları vardır.

Tanrı her şeyi aşan ve anlaşılabilir olduğuna göre, o zaman, O'nun halkı olarak toplandığımızda, O'na nasıl övgü sunacağımız konusunda neden insan icadı fikirlerimize güvenelim? Adem'le Havva'nın bile, günaha düşüşten önce, Tanrı'yla nasıl ilişki kuracakları konusunda yönlendirilmeye ihtiyaçları vardı (bkz. Yar. 2:16-17). Tanrı'yla ilgili bildiğimiz her şeyi, O bize açıkladığı için biliriz. Böyle bir Tanrı'ya

TOPLU İBADET

nasıl tapınacağımızı kendi başımıza çözebileceğimizi varsaymamalıyız.

Üçüncüsü, Kutsal Yazılar'ın yeterliliği argümanı. 2. Timoteos 3:16–17 şöyle diyor: “Kutsal Yazılar'ın tümü Tanrı esinlemesidir ve öğretmek, azarlamak, yola getirmek, doğruluk konusunda eğitmek için yararlıdır. Bunlar sayesinde Tanrı adamı *her iyi iş için donatılmış* olarak yetkin olur.” Toplu ibadet, Tanrı'nın bizi yapmaya çağırdığı iyi işlerin en önde gelenlerinden birisidir. Kutsal Yazılar bizi *her iyi iş için donatıldığından* dolayı, nasıl ibadet edeceğimizi çözmek için Tanrı Sözü'nün dışına çıkmamalıyız.

UNSURLAR, BİÇİMLER VE KOŞULLAR

İbadetin düzenleyici ilkeleriyle ilgili yapılan konuşmalarda, birçok teolog üç anahtar terimi öne çıkarır: unsurlar, biçimler ve koşullar. İbadetin *unsurları*, toplu şekilde Tanrı'ya adanmamızda Tanrı'nın bizi olumlu şekilde yapmaya çağırdığı eylemlerdir. Düzenleyici ilke, öncelikle hangi ibadet unsurlarının Kutsal Kitap'a dayalı olduğunu tanımlamakla ilgilenir. Protestan Reform mirasını takip edecek olursak, bu unsurları beş başlık altında özetleyebiliriz: Söz'ün okunması, Söz'ün dua edilmesi, Söz'ün vaaz edilmesi, Söz'ün ilahi olarak söylenmesi ve Söz'ün görülmesi (yani Söz'ün vaftiz ve Rab'bin Sofrası aracılığıyla özetlenmesi ve resmedilmesi).³

İbadet *biçimleri*, ibadet unsurlarını ele alış tutumlarımızı ifade eder. Eğer bir mutfak döşüyorsanız, ocak gibi kesin bazı unsurlara ihtiyacınız olacaktır. Ancak nasıl bir ocak?

Elektrikli mi? Gazlı mı? Fırınlı mı? Bunlara karar vermek zamanınıza ve mevcut yerinize bağlıdır. Kutsal Yazılar'ı topluluk olarak hep bir ağızdan mı yoksa karşılıklı şekilde mi okumalıyız? İlahileri majör perdeden mi yoksa minör perdeden mi söylemeliyiz? Dualarımızı doğaçlama şekilde mi yoksa önceden hazırlanmış şekilde mi etmeliyiz? Bunların, düzenleyici ilkenin net bir şekilde yanıtlamadığı ve biçimle ilgili sorular olduğunu düşünüyorum. Biçim sorularını cevaplandırmak için bilgeliğe ihtiyacımız var. Farklı kiliseler bu konular hakkında farklı hükümlerde bulunabilir. Bunun böyle olması, bu soruların önemsiz oldukları anlamına gelmez. Bazı belli biçimler daha fazla veya daha az bilgece olabilir. Kutsal Kitap hangi biçimlerin kullanılacağını tam olarak belirtmeyebilir ancak bize yüceltme, bina etme ve müjdelemeye en çok hizmet eden biçimleri ararken rehberlik edecek ilkeler ve bilgelik verir.

Son olarak, *koşullar* bir kilisenin ibadetlerini nasıl düzenlediğine dair uygulanabilen yönlerdir: ne zaman ve nerede toplandığımız, sandalyelerin sıralanma şekli, klimayı kullanıp kullanmadığımız. Bu sorular Kutsal Kitap'a dayalı gereklilikler değil, sağduyu gerektiren sorulardır.⁴ Düzenleyici ilke, basitçe sabah mı akşam mı toplanacağız veya ayakta mı yoksa oturarak mı ibadet edeceğiz gibi sorularla ilgili bir ilke değildir.

Yani, durum şudur: Bu terimler –unsurlar, biçimler ve koşullar– arasındaki ayırım kuşkusuz biraz öznelidir. Yüzyıllar boyunca, Hristiyanlar neyin unsur neyin biçim olduğu konusunda fikir ayrılıkları yaşamıştır. Şunu söyleyebilirim

TOPLU İBADET

ki ilahi söylemek bir *unsurdur* ancak ilahilerimize müzik aletleri ekleyip eklemememiz gerektiği ise *biçim* ile ilgili bir sorudur. Ancak bazı kişiler müzik aletlerinin kullanımının başlı başına bir *unsur* olduğunu iddia etmişlerdir.

Benim buradaki niyetim bu tartışmaları çözmek değil. Bunun yerine, düzenleyici ilkenin hâlâ yararlı olduğunu savunmak istiyorum.⁵ Daha önce söylemiş olduğum gibi düzenleyici ilke bir iskelettir. Bu, toplu ibadetimizi elimizden geldiğince Tanrı'nın beyan ettiği isteğine uyum sağlamaya yönelik bir adanmışlık şeklidir. Umarım bu her Hristiyan'ın yapmak istediği bir şeydir. Bu nedenle, toplu ibadetlerimizin unsurlarının mümkün olduğunca Kutsal Kitap'a dayalı olduğundan emin olmayı arzuluyoruz. Ancak şunun da farkındayız ki, bu unsurlar bize, içerisinde bulunduğumuz bağlam için en bilgece ve uygun görünen biçimleri seçme özgürlüğü bırakmaktadır.

Beyzbol kuralları kitabına tekrar dönelim. Bu kural kitabı "atış"ın ne olduğunu açıklar: atıcı nerede durmalıdır, ne tür bir top atmalıdır, topu nereye atıp nereye atamaz. Atış, oyunun bir "unsurudur." Ancak atış birçok "biçimde" gerçekleşir. Yönergeler dahilinde, atıcı topu hızlı mı, hızlı atar gibi yapıp yavaş mı, yoksa falsolu mu atacağı; kolunun atış sırasındaki pozisyonu; topu nereye nişanlayacağı konusunda özgürlüğe sahiptir.

Düzenleyici ilke kilise ibadetiyle ilgili her sorumuza yanıt veremeyebilir. Zaten amacı da bu değildir. Bunun yerine, bu ilkenin amacı, pazar sabahı ne yapacağımıza karar vermek için arkamıza yaslandığımızda, önümüzde bomboş bir tuval

olmasını engellemektir. Tanrı zaten bu tuvale kalıcı bir mürekkeple, O'nunla toplu şekilde nasıl bağ kuracağımız konusunda ana hatları çizmiştir.

Basitçe belirtmek gerekirse, düzenleyici ilke, “Ne yapmak isterim?” ya da “Ne yaparsak insanlara ‘ulaşabiliriz?’” gibi sorularla ibadeti planlamamızın önüne geçer. Bu sorular yerine bizi kendimize şu soruyu sormaya mecbur bırakır: “Tanrı bizi ne yapmaya çağırıyor?”

DÜZENLEYİCİ İLKE, KİLİSENİN ÖZGÜRLÜĞÜNÜ MUHAFAZAA EDER

Şaşırtıcı bir şekilde, bir kilise ibadetini planlamaya başlarken “Tanrı bizi ne yapmaya çağırıyor?” sorusunu sormak boğucu değil, özgürleştiricidir.

Bir kiliseyi, bir Hindu tanrısına dua etmeye veya Baal'a kurban sunmaya yöneltmenin yanlış olduğunu doğal olarak biliriz. Gerçek imanlılar, bu şekillerde ibadet *etmeme* konusunda vicdanlarının onlara olan bağırıışlarını işitmeliler. Bizler Mesih'te, böyle sahte ibadetlerden özgür kıldık.

Kendinizi Protestan Reformcularının yerine koyun. Tüm hayatınız boyunca rahiplerin sizi Meryem'e ve diğer azizlere dua etmeye, istavroz çıkarmaya ve Mesih'in fiziksel bedenine “dönüşecek” ekmeğe tapınmaya yönlendirdiği bir Roma Katolik Kilisesi ayinine katılıyorsunuz. Tüm bunlar Hristiyan ibadetinin eylemleri gibi görünse de birçok Reformcu bunları Kutsal Yazı temelinden yoksun olan eylemler olarak gördü. Reformcular bu unsurları kilise toplantılarından kaldırdı ve vicdanları harika bir şekilde özgürleştirdi.

TOPLU İBADET

Benzer şekilde, her ne kadar şu an Roma Katolik bağlamına karşı mücadele etmiyor olsak da, kilise üyelerimize, onları belli belirsiz Hristiyanca hissettirebilecek ancak Tanrı Sözü'nün desteklemediği bir şeye *-bir ibadet unsuruna-* katılımlarını şart koşturamaya dikkat etmeliyiz. Örneğin, kilise üyelerimize kilise ibadeti süresince bir dans gösterisi izlemelerini şart koşabilir miyiz? Ya da yeni çıkmış bir film kesitleri izlemelerini?

Bu tür şeylerin “unsur” mu yoksa “biçim” mi olduğu ve hangilerinin kabul edilebilir olduğuna karar vermek muhakeme yeteneği gerektirir. Bunları şimdilik ucu açık sorular olarak bırakıyorum. Önemli olan, her bir kilise üyemizin bir vicdanı, yani neyin yanlış neyin doğru olduğunu anlayacak Tanrı vergisi bir sezgisi olduğunu unutmamamızdır. Bir Hristiyan'ın kendi vicdanına karşı hareket etmesi günahdır (Rom. 14:23). Vicdanları bizimkiyle farklılık gösteren imanlıları onurlandırmalıyız. Pavlus'un dediği gibi, “yedekleriyle başkasının sürçmesine yol açan kişi kötülük etmiş olur” (20. ayet). Bu yüzden, toplu kilise ibadetinde insanlardan yapmasını beklediğimiz şeyler yüzünden insanların önüne başka sürçme taşları koymamalıyız.

Elbette, vicdanlarımız yanlış yönlendirilebilir. Bir pastör, vicdanlarını Kutsal Yazılar'a uygun hâle gelecek şekilde ayarlamaları konusunda kilise üyelerine yardımcı olmalıdır.⁶

Bu, çok hızlı bir şekilde karışık bir hâl alabilir. Kilise üyelerimiz arasında, sadece bir tercih meselesi olan konularda “vicdan bahanesi”ne sığınmalarına izin vermeden onların

temiz vicdanlarını nasıl koruyabiliriz? Bu, pastörel yargı ve hassasiyet gerektirir ancak temel cevap şudur: ibadetin her bir unsuru için net bir Kutsal Kitap temeli sağlayarak.

John Calvin, bir kilise ibadetine yaptığımız şeylerin tarafsız olmadığını vurgulamıştır. İbadetin unsurları bize ya gerçek Tanrı'yla ilgili ya da aklımızda yeniden yarattığımız bir tanrıyla ilgili bir şeyler öğretir. Bu yüzden Calvin, Roma Katolik ayinlerini sadece yetersiz değil, aynı zamanda özünde putperestlik olarak görmüştür. Bu ayinler yalnızca iman aracılığıyla kurtaran gerçek Tanrı'yı temsil etmemektedir. O ve diğer Reformcular, bir kilise ibadetinin her anında, Tanrı'nın bizi tam olarak yapmaya çağırdığı şeyleri yaptığımızı bilmenin bizi özgürleştirdiğini keşfetmişlerdir.⁷

Diğer bir deyişle, düzenleyici ilke boğmaz. Özgürleştirir. İnsanları kiliseye çekmek için yeteri kadar akıllı ve yaratıcı olma zorbalığından pastörleri özgür kılar. İmanlıları vicdanlarına yönelik yanlış bir saldırılardan imanlıları özgür kılar. İbadetimizin kaynağı ve hedefi olan Tanrı'ya odaklanabilmemiz için bizi özgür kılar.

Özgürlük, kilisede *bizim* istediğimiz şeyi yapmamız değildir. *Tanrı'nın* bizden istediklerini yapmaktan duyduğumuz sevinçte huzur bulmaktır.

DÜZENLEYİCİ İLKE, KİLİSEYİ SEVMEME YÖNLENDİRİR

Bir başka deyişle, düzenleyici ilke, vicdan özgürlüğünü koruduğu için, toplanmanın toplu doğasını pekiştirir. Kilise üyelerini, sevgiyle birbirine yönlendirir.

TOPLU İBADET

Romalılar 14, başkalarının yararına kendi haklarımızdan vazgeçme konusunda anahtar bir bölümdür. Hristiyanlar, putlara sunulan kurban etinden yeme özgürlüğüne sahip olabilir ancak “yediğin bir şey yüzünden kardeşin incinmişse, artık sevgi yolunda yürümüyorsun demektir” (14:15). Kendi haklarımız konusunda ısrarcı olmak yerine, “kendimizi esenlik getiren ve karşılıklı gelişmemizi sağlayan işlere verelim” (19. ayet).

Düzenleyici ilke bu iskeleti kilise toplanmasında uygulamamız için bize yardımcı olur. Kendi evinizdeki özel yaşamınızda putlara sunulan kurban etinden yemek sorun olmayabilir, ancak eğer toplulukta bu durumdan “incinecek” imanlı kardeşler varsa, bu davranışı toplulukla birlikteyken yapmak *sorundur*. Basitçe söylemek gerekirse, düzenleyici ilke toplu ibadet konusundaki sezgilerimizi yeni bir çerçeveye oturtur. Bireyseliği ortadan kaldırır. Bu ilke, “Tanrı’ya ibadet ederken *ben* ne hissediyorum?” sorusunu sorarak değil, “Tanrı *bizi* kendisine nasıl ibadet etmeye çağırdı?” sorusunu sorarak ibadete yaklaşmamız gerektiği üzerinde durur. Diğer bir deyişle, düzenleyici ilke, toplu ibadetin içerisindeki “toplu” kısmını öne çıkarır.

C. S. Lewis, ünlü bir sözünde şöyle der: “Kusursuz kilise ibadeti, neredeyse farkında olmadığımız bir ibadet olurdu; dikkatimiz Tanrı üzerinde olurdu.”⁸ Derek Thomas, Lewis’in bu alıntısı üzerine şöyle yazmıştır: “Düzenleyici ilkenin ibadette bizim için başardığı şey budur: Dikkatimizi Tanrı’ya verebilmek için, sağlam bir temele dayanmayan yapının geçici isteklerinden özgür olmamızın bir yolunu sağlar.”⁹ Thomas’a

katılıyorum. Ancak aynı zamanda şunu da eklemek isterim ki, düzenleyici ilke dikkatimizi Mesih'in gelinine vermemiz için bir köprü kurar. Kiliseyi toplanmış ve toplu bir beden olarak görmemiz için gözlerimizi açar. Toplandığımız zaman öncelikle diğer kişileri sevmeye yönlendirir.

TEST DURUMLARI

Şimdi düzenleyici ilkeyi uygulamaya geçirelim. Kutsal Yazılar'a yönelik bu iskelet, bir kilise ibadetini planlamanın en meşakkatli kısmında bize nasıl yardımcı olur? Üç tane örnek olay incelemesi yapalım.

İlk olarak, duyuruları ele alalım. Kutsal Kitap, ibadette kilise takvimindeki programların haberini verdiğimiz bir kısmın olmasını kesin bir şekilde buyurmaz. Peki bu, düzenleyici ilkenin bunları yapmamızı yasakladığı anlamına mı geliyor? Hiç de değil. Duyuruları, toplu ibadetin bir unsuru olarak değil, bunun yerine bir araya gelmemizin durumu olarak değerlendirmeliyiz. Toplanmanın doğal bir parçası da, topluluğu gelecek toplantılar ve herkesin ortak ilgi alanına giren diğer önemli konularda bilgilendirmektir. Şüphesiz, duyurular kimi zaman bina edici gibi görünmezler ancak bu tür duyuruları dahil etmek düzenleyici ilkeyi zayıflatmaz. Dahası, Pavlus'un dediği gibi, her şey uygun ve düzenli biçimde yapılmalıdır (1.Ko. 14:40). Bunu söylerken, muhtemelen Pavlus'un aklında duyurular yoktu ancak duyurular bu buyruğu yerine getirmemiz için bize yardımcı olur.

TOPLU İBADET

İkinci olarak, kilise ibadetine piyeslerin kullanımını ele alalım. 1980'lerde ve 90'lardaki birçok "arayışta olanlara karşı hassas" olan kilise, imanlı olmayan ziyaretçilerle bağ kurmak için oyunlar ve skeçler sergilemeye kalkışmışlardır. Ancak Kutsal Yazılar bize ne sahne sanatlarını toplu ibadette kullanmamız için bir buyruk vermektedir ne de böyle bir uygulamaya dair örnek anlatmaktadır. (Evet, Yeremya ve Hezekiel bazen getirdikleri haberleri resmederek canlandırdılar ancak bu görsel benzetmeler Tanrı'nın yaklaşan yargısını tasvir etmek için doğrudan Tanrı tarafından buyruldu. Bu örnekler, bir vaazdan önce skeç sergilenmesiyle tam bir paralellik göstermez.)

Bazıları piyesin Söz'ün öğretilmesinin bir *biçimi*, gerçeği hikâye ve diyalogla iletmenin yaratıcı bir yolu olduğunu iddia edebilir. Diğerleri ise, ben de dahil, piyesin öğretiş ve vaazdan önemli şekillerde farklılık gösterdiğini savunur. Piyes, daha dolaylı ve düşündürücü olma eğilimindedir. Tek kişilik olanlar dışında, piyesler genellikle birden fazla oyuncuyu ve bundan dolayı da birden fazla sesi barındırır. Birçok kişi piyesleri eğlenceyle ilişkilendirir. Bunu, bir kişinin konuşma yapması veya ders anlatmasını dinlemekten daha farklı bir deneyim olarak görürler. Bu etkenler beni piyesi ibadetin bir *unsuru* olarak görmeye itiyor ancak bunun için Kutsal Yazılar'dan bir destek görmüyorum. Ayrıca, her ne kadar önceki kuşak Hristiyanların üzerimizde bir yetkisi olmasa da, yüzyıllar boyunca Protestanların çoğunun piyesi kilise ibadetine kullanma konusunda Kutsal Kitap'a dayalı bir temel görmemiş olmalarını gözlemlemek aydınlatıcıdır.

Eğer hâlihazırda piyesleri kilise ibadeti zamanında kullanıyorsanız, bu düşüncelerin sizi durduracağını beklemiyorum ama yine de bu düşüncelerin sizi durup düşündürmesini umuyorum. Düzenleyici ilkenin bu tartışmayı nasıl şekillendirebileceği ve nasıl şekillendirmesi gerektiği konusunda bir resim ortaya koyuyorum sadece. Bu ilkeye dair bu düşünceler, özgürlük ve sevgi kategorilerini ortaya çıkarıyor. Bazıları piyesi öğretişin bir *biçimi* olarak görebilir. Diğerleri, toplu olarak bir araya geldiğimizde Tanrı'nın kendi Sözü'nde bizi piyesi bir *unsur* olarak uygulamaya çağırmadığını savunmaktadır. Eğer Kutsal Yazılar piyesi olumlu bir şekilde onaylasaydı, o zaman bunu kilise toplantısında kullanmaya karşı çıkanların vicdanlarını eğitmek için kullanabilirdik. Ancak bunu uygulamak için Kutsal Kitap'ta herhangi bir izin olmadığından dolayı, insanların vicdanlarını incitmemeliyiz.

Üçüncü olarak, bebek adamalarını ele alalım. Bu biraz çetrefilli bir konu! Bebek adamalarının genellikle dua içermesinden dolayı bir dua *biçimi* olduğunu savunabilirsiniz. Ancak ben bebek adamalarının kilise ibadetinin ayrı bir *unsuru* olduğunu gözlemliyorum. Bebek ön tarafa getirilir. Ebeveynler ve topluluk sözler verir. Özel bir etkinliktir. Dürüst olmak gerekirse, bir Baptist olarak, bebek adaması bana su kullanılmadan yapılan bir bebek vaftizi gibi görünüyor.*

* *Çevirmen Notu:* Reform öğretisi içerisinde “bebek vaftizi” konusunda farklı görüşler vardır. Presbiteryen mezhebi vaftizi, Kutsal Kitap'a dayanarak, Tanrı'nın antlaşmasının işaretlerinden birisi olarak görmekte ve tıpkı Eski Antlaşma'da olduğu gibi bu işaretin, en az bir imanlı ebeveyne sahip olan bebeklere/çocuklara da uygulanması gerektiğini savunmaktadır. Hatta “bebek vaftizi” yerine “bebeklerin vaftiz edilmesi” daha iyi bir ifade

TOPLU İBADET

Bu olay, kendine has düzeni olan bir tören, bir ritüeldir. Beni yanlış anlamayın; bebekleri ve bebek adamalarının arkasında yatan niyeti seviyorum! Ancak olay topluluğun yeni doğmuş bebek için dua etmesiye, o zaman kilisenin sadece bunu yapmasını ileri sürüyorum. Bebekler için dua edin ancak bunun için özel bir tören yapıp Kutsal Yazılar'da bunu destekleyecek sağlam bir temel görmeyen imanlıların vicdanlarını incitmeyin.

Tekrar söylemek gerekirse, bebek adamalarını savunan kişilerin mevcut düşüncelerini değiştirme çabası içerisinde değilim. Sadece, farklı düşüncelerimizi şu merkezi soruyla sınırlandırmaya teşvik etmek istiyorum: *Tanrı bizi toplu olarak O'na nasıl ibadet etmeye çağırırdı?*

Kutsal Yazılar'a başvursak bile farklı topluluklar farklı sonuçlara varacaktır. Yukarıdaki paragraflarda bir şeyin unsur mu yoksa biçim mi olduğunu belirlemek için kaç kez "hissetmek" ve "görünmek" kelimelerini kullandığıma dikkat etin. Bu, bir kilisenin bilgece bir ihtiyar yönlendirişi için Tanrı'yı sayan ihtiyarlara ihtiyacı olması gerektiğiyle ilgili binlerce sebepten biridir. Çeşitli topluluklar, Kutsal Kitap'ın nasıl uygulanması gerektiği konusunda daima aynı fikirde değildir ancak hepimizin aynı fikirde olması gereken şey Kutsal Ki-

olacaktır çünkü bu görüşe sahip kişiler için iki farklı vaftiz (bebek vaftizi ve yetişkin vaftizi) değil, tek bir vaftiz vardır. Karanlıktan Işığa Yayınları'nın teolojik çizgisi de bu şekildedir. Ancak yazarın burada söyledikleri sadece yetişkinlerin vaftiz edilmesi gerektiğini savunan Baptist mezhebine ait kiliselerin "bebek adaması" adı altında yapmış oldukları uygulamaların sadece duayla sınırlı kalması ve bu şekilde de kendi içerisinde tutarlı olması gerektiği yönündedir.

tap'ı yetkili ve yeterli rehberimiz olarak görmektir. Kilisemiz bağımsız veya ana akımın dışında görünse bile, ibadetin her unsuru için Kutsal Yazılar'a dayalı açık bir gerekçe ve bu unsurların aldığı biçimler için Kutsal Yazılar'dan gelen bir bilgelik aramalıyız. Toplu ibadetleri planladığımızda, son söz kültürümüz, iş kurallarımız veya sözde "başarılı" kiliseler değil, yalnızca Tanrı'nın Sözü söylemelidir. Düzenleyici ilkeyi izlemek de tam olarak budur.

Beyzbol taraftarlarının, en sevdikleri oyunculardan oyunun kural kitabını imzalamalarını istediklerini görmezsiniz. Çünkü asıl mesele düzenlemeler değil, oyunun kendisidir. Düzenlemeler sadece oyunun güzelliğini ve bütünlüğünü korurlar.

Tıpkı bunun gibi, düzenleyici ilke kendisine işaret etmez. Daha öteye, kendisine nasıl ibadet etmemiz gerektiğini bize gösteren Tanrı'ya işaret eder. Düzenleyici ilke, birleştirilmiş bir bütün olarak Tanrı'ya ibadet etmek için kendi tercihlerimiz ve özgürlüklerimizi bir kenara bıraktığımızda, Tanrı'nın yüceltildiğini bize hatırlatarak Tanrı'nın kurtarmış olduğu halkına işaret eder.

TOPLANMALARIMIZI NASIL DÜZENLEMELİYİZ?

Mideniz gurulduyor. Arabanızı bir hazır yemek restoranına çekiyorsunuz ve arabadan sipariş vermek için ARABAYA SERVİS işaretlerini takip ediyorsunuz. Hamburger ve patates kızartmasının yüksek çözünürlüklü resimlerini gördükçe ağzınız sulanıyor. Pencerenizin camını indiriyorsunuz. Hoparlörden bir ses şöyle diyor: “(Sevdiğiniz bir hazır yemek zinciri ismi)’ne hoş geldiniz. Siparişinizi alabilir miyim?” Menü 7’yi istediğinizi söylüyorsunuz. O sırada önünüzdeki araba ilerlemeye başlıyor. Yavaş yavaş ilerliyorsunuz ve tam olarak 52 saniye bekliyorsunuz. Çalışan pencereyi açıp şöyle diyor: “Siparişinizin tutarı 6,99 dolar.” Ona kredi kartınızı uzatıyorsunuz. O da size imzalamanız ve geri vermeniz için bir fiş veriyor. 14 saniye bekliyorsunuz. Sonunda, çalışan elinize sıcak bir kağıt torba tutuşturuyor. Pencerenizin camını kapatıyorsunuz, paketi açıp bir ısırık alıyor ve yola devam ediyorsunuz.

TOPLU İBADET

Bu tarif ettiğim şey, milyonlarca kişi için sıradan bir şeydir. Ayrıca bu durum, “litürji” diye adlandırdığımız şeydir: atılacak adımların önceden öngörülmesi, günlük olarak yapılan alışkanlıklar.¹ Anlatmaya çalıştığım arabaya servis olay örgüsünün bir başlangıcı, ortası ve sonu var. Yakından baktığımızda bu olay örgüsünün altında derin ve hatta dinî bir gizli fikir yatmakta olduğunu görürüz. Olay bir açlıkla başlar. Yolcu yaklaşır diğer arabaların oluşturduğu sıraya dahil olur. Menü, doymanın iştah kabartıcı bir vaadini sunar. İlk önce kasiyer konuşur ve sürücüyü sipariş vermeye davet eder. Ancak bu, bir fedakârlık gerektirir; burada bedava öğle yemeği yoktur. Ziyaretçi (ibadet eden kişi?) ödeme yapmak zorundadır. Yemek, restorandan arabaya geçiş yaptığında olayın doruk noktasına ulaşılır. Hikâye, sıcak bir yemeğin tadının çıkarılmasıyla nihayete erer. Çalışan bir kutsama yapar (“İyi günler”) ve sürücü huzur içinde oradan ayrılır.

Beni bu tür sıradan şeyleri kullanmakla suçlamadan önce, bütün bu şeylerin gerekli bir düzeni olduğuna dikkat edin. Ödeme yapmadan önce bir yemek seçmelisiniz ve yemeden önce ödeme yapmalısınız. Sipariş etme sürecini gerçekleştirebilmeniz için yerde size doğru yolu gösteren oklar var. Her adım kendi içerisinde önemlidir. Ancak model-adımların birbiriyle uyumunu sağlayan yol- deneyimin ne olduğunu şekillendirir.

Ayrıca, arabaya servis “litürjisi”nin çağımızın değerlerini hem yansıttığını hem de pekiştirdiğine de dikkat edin. Bu, bize hıza ve verimliliğe, anonimliğe ve kolaylığa değer vermeyi öğretir. Yemeği, fiyatı ödendiğinde sihirli bir şekilde

ortaya çıkan bir ürün olarak görme konusunda bizi eğitir. Arabaya servis, “çok meşgul” insanlardan oluşan bir kültür olduğumuz gerçeğini hem sergiler hem de devam ettirir.

Endişelenmeyin. Buradaki ana fikrim fast food konseptini tokatlamak değil. Bunun yerine, yaptığımız şeylerdeki düzenin önemli olduğunu fark etmemizi istiyorum. Bu, yüreklerimizi eğitir.

LİTÜRJİ NEDİR?

Bir önceki bölümde gördüğümüz gibi, kilise olarak toplandığımızda ne yapmamız gerektiğine Tanrı hükmetmektedir. O'nun Sözü, toplu ibadetteki hangi eylemlerin kabul edilebilir olduğuna dair bize yetki içeren uygun talimatlar verir.

Şimdi, toplu ibadetin unsurlarını düzenlediğimiz modeli ele alacağız. Kutsal Yazılar, bizi kilise toplantımızdaki her şeyi “uygun ve düzenli” biçimde yapmaya çağırmaktadır (1.Ko.14:40). Bu bölüm, bu düzeni hikmetli bir şekilde yapılandırma hakkındadır.

Birçok teolog, ibadet düzenini “litürji” olarak adlandırmıştır. Bu kelimenin Grekçesi olan *leitourgia* terimi, halkın yararı için yapılan işleri ifade eder. Bir kilise toplantısı bağlamında kullanıldığında “litürji”, Tanrı'nın kendi halkını bir araya toplama “işine” işaret eder. Ya da daha iyi bir şekilde söyleyecek olursak bu, bir araya toplanmış halkı içinde ve aracılığıyla Tanrı'nın gerçekleştirdiği yüceltme ve bina etme işidir. Tanrı, Mesih'i yüceltme ve insanların birbirlerini bina etme işini gerçekleştirmek için kendi halkını bir araya toplar.

TOPLU İBADET

“Litürji” ifadesiyle ilgili bir kavram karmaşası yaşadığımı belirteyim. Bu kelime son zamanlarda moda hâline geldi ve bu kelimeyi sıklıkla kullanan yazarların bu kelimeyi aynı anlamda kullanıp kullanmadıkları konusunda emin değilim. Ben genellikle “ibadet düzeni” ifadesini tercih ediyorum. Ancak bu sohbe katılmak ve umarım ki katkıda bulunmak için, bu bölümde “litürji” kelimesini kullanacağım. Benim için litürji, kilise ibadetinin düzenine, özellikle de ibadetin kendi doğasını nasıl ortaya çıkardığına ve pekiştirdiğine işaret etmektedir.²

Şüphesiz, bazıları litürji fikrini yüksek kilise* biçimciliğiyle ve ezbere dayalı gelenekle ilişkilendirebilir. Ancak gerçekte her kilisenin bir litürjisi vardır. Ne kadar basit veya karışık, ne kadar kısa veya uzun olursa olsun, her bir kilisenin birtakım teolojik değerleri ortaya koyan bir ibadet düzeni vardır. Ve dolayısıyla, litürji zamanla bu aynı değerleri kilisenin üyelerine aşılar.

TOPLU ÖĞRENCİ YETİŞTİRME OLARAK LİTÜRJİ

Kilise ibadetini –sadece vaazı değil, tüm ibadeti– toplu bir öğrenci yetiştirme faaliyeti olarak görmeliyiz. Mike Cosper bunu çok güzel bir şekilde dile getirmişti: “Toplanma, sadece tek bir ruhsal disiplin değildir; birçok ruhsal disiplini

* *Çevirmen Notu:* “Yüksek kilise” ifadesinin her zaman olumsuz bir anlamı olmasa da bu ifade genellikle kilise ibadetlerinde aşırı derecede ritüellere yer veren ve Roma Katolikliğine kaçan uygulamalara sahip kiliseler için kullanılmaktadır. Bu ifadenin anlamı, hangi mezhebin kullandığına göre değişiklik gösterebilmektedir.

içerir. Sıklıkla bölümlere ayırıp bireyselleştirdiğimiz dua ve ibadet deneyimlerini alıp topluluk yaşamında birleştirmenin bir yoludur.”³

Toplanma, böylesine güçlü bir toplu öğrenci yetiştirme aracı olduğu için, litürjiye itinayla yaklaşmalıyız. Bryan Chapel bu konuyla ilgili şöyle demiştir:

Birisi niyet etsin ya da etmesin, ibadet modellerimiz her zaman bir şey iletir. Tarihsel olarak kabul edilen ya da şu anda tercih edilen bir model kullanılsa bile, bir Müjde anlayışı kaçınılmaz olarak ortaya çıkar. Bir önder (gerek dua, gerek ilahi, gerekse de Kutsal Yazılar’ın okunması aracılığıyla olsun), günahların itirafı için bir zaman ayırırsa, o zaman Müjde hakkında bir şey iletilmiş olur. İbadet esnasında itiraf kısmı yoksa, kastedilmemiş dahi olsa başka bir şey iletilmiş olur.⁴

Bir pırlanta yüzük hayal edin. Bir kilise ibadetinin düzeni, Müjde’nin parıldayan mücevherini tutan o metal tırnaklar gibi hareket eder. Litürjimiz, ilan ettiğimiz Tanrı’nın Mesih’teki lütfunun mesajını desteklemeli ve güçlendirmelidir. İdeal olanı, tıpkı en iyi metal tırnaklar gibi, litürjinin de göze çarpmamasıdır, yani kenara çekilip Müjde’nin parlak ve engelsiz şekilde parlamasını sağlamasıdır. Diğer taraftan, zayıf bir litürji, pırlantayı gölgede bırakan metal tırnaklar gibidir. Mücevher hâlâ oradadır ancak göze çarpmaz. Eğer bir kilise dikkatli olmazsa, ibadet düzeni iyi haberi vurgulamak yerine onu karmakarışık hâle getirebilir.

İKİ ÖRNEK

Bunun nasıl işlediğini görmek için, iki farklı kilise toplanmasını hayal edin. Her iki topluluk da eşit büyüklükte. Aynı müzik aletlerini kullanıyorlar: piyano, gitar, bas gitar ve darbuka. Daha da önemlisi, her ikisi de aynı temel teolojik inançları kabul ediyor. Ancak litürjileri önemli ölçüde farklılık gösteriyor.

İlki, yirmili yaşlarımda başında hizmet ettiğim kilisenin bir örneği. Yaygın bir müjdecî akım litürjisi. İnsanları toplamak adına hareketli bir ilahiyle başlar. Daha sonra bir pastör kiliseye hoş geldin der ve herkesten yanında oturan kişileri selamlamasını rica eder. Ardından kısa bir dua aracılığıyla Tanrı'dan toplantıyı kutsamasını ister. Bundan sonra, müzik grubu sırasıyla Tanrı hakkında hareketli bir ilahiyle başlayıp Tanrı'nın neler yaptığını aktaran orta tempolu bir ilahiyle devam eden ve de Tanrı'ya adanma içeren yavaş bir ilahiyle sonlanan üç ilahilik bir ilahi "dizisini" yönetir. Tapınma önderi bu ilahi dizisini, en son söylenen ilahinin sözlerini içeren bir duayla kapatır. Bir videoyla vaazın teması oradaki kişilere tanıtılır. Ardından pastör, bar masası şeklindeki kürsüye çıkar, Kutsal Yazılar'dan bir metin okur, vaaz verir ve dua eder. Ardından topluluğu kapanış ilahisini söylemeye davet eder ve akabinde kutsama sözlerini söyler. Topluluk yerinden kalkıp oradan uzaklaşırken müzik grubu son ilahinin nakaratını çalıp söylemeye başlar.

İkinci toplanma örneği, Brezilya'nın São Paulo şehrinde yer alan Barra Funda Presbiteryen Kilisesi'nin (Igreja Presbiteriana Barra Funda) ibadetidir. Bir ihtiyar, ibadeti başlat-

mak için 1. Petrus 2:9–10 ayetlerini okuyarak ibadete çağrı yapar. Ardından bir açılış duası eder. Topluluk, Portekizce olacak “Kilisenin Tek Temeli” (The Church’s One Foundation) ilahisini söyler. Sonrasında Kutsal Yazılar’dan Levililer 26:1–13 kısmı okunur. Topluluk “Senin Halkın” (Your People) adlı ilahiyi söyledikten sonra bir üye övgü duası eder. Bu duayı “Yeryüzü Boyunca” (Across the Lands) ilahisi izler. Ardından pastör Elçilerin İşleri 2:42–47 bölümünü vaaz eder. Bu özel pazar gününde, topluluk üyelik antlaşmasını sesli bir şekilde okur ve Rab’bin Sofrası’na hazırlık için “Şarap ve Ekmek” (Wine and Bread) ilahisini söyler. Bir pastör itiraf duası kısmını yönetir ve ardından kilise Rab’bin Sofrası’ndan alır. Son olarak, pastör aracılık duası eder ve ibadeti kutsama sözleriyle sonlandırır.

Bu farklı litürjiler bize ne söylüyor? Hangi değerleri açığa çıkarıyor?

İkincisiyle başlayalım. Barra Funda Presbiteryen Kilisesi’ndeki ibadet düzeni, Kutsal Yazı okumalarını, duaları ve ilahileri ibadetin tümüne serpiştirerek, bu çeşitli unsurların birbirini yorumlamasını ve aydınlatmasını sağlıyor. 1. Petrus 2 ve Levililer 26’dan yapılan okumaların nasıl Tanrı’nın halkına odaklandığına dikkat edin. İlahilerin başlıkları aynı temayı içeriyor. Bu ilahiler ve seçilen metinler, Yeruşalim kilisesindeki paydaşlığı tanımlayan Elçilerin İşleri 2’deki vaaz metnine hazırlık oluşturması için seçilmiştir. İbadetin çeşitli bölümlerinin övgüye, itirafa ve ricaya odaklandığını, edilen farklı dualardan görebiliriz. Özetle, bu litürji, kasıtlı olarak Tanrı’nın Sözü’nü merkez alacak şekilde Tanrı’yla

TOPLU İBADET

bir paydaşlık kurma aracılığıyla kiliseye rehberlik eder. Başlamak için önce Tanrı konuşur; halkı O'na dua ve ilahilerle karşılık verir. Tanrı, diğer Kutsal Yazı okumaları ve vaaz aracılığıyla konuşur ve Tanrı'nın halkı da Rab'bin Sofrası'nı kutlayarak ve ayrı bir duada ricalarını Tanrı'nın önüne getirerek karşılık verir.

Barra Funda'daki toplanmayla ilk bahsettiğim ibadet düzenini karşılaştırdım. İlk bahsettiğim litürji kendi başına günah veya yanlış değil. Ancak bu litürjiyi bilgece, sağlıklı ya da tavsiye edilir olarak sınıflandırmam. Bu tür bir litürjinin en az dört tane zayıf noktası vardır.

İlk olarak, bu ibadet şekli –muhtemelen istemsiz bir şekilde– ibadeti ilahiler kısmı ve vaaz kısmı olarak ikiye bölmektedir. Hatta bu tür ibadetlere katılan kişiler çok sık olarak ilahi kısmını ibadet *olarak* görürken, ibadetin diğer kısımlarını sanki Tanrı'yı övdüğümüz kısımlar değilmiş gibi görmektedir. Litürjinin yapısı bu yanlış anlamayı kuvvetlendirmektedir. Sahne değişikliği (nota sehпасından bar taburesi ve masasına geçiş) ve ilahiler kısmıyla vaaz kısmını birbirinden ayrı ve bağımsız şeylermiş gibi hissettiren ve bir çeşit litürjik tampon işlevi gören bir video klip vardır.

İkinci olarak, bu litürji önce bizim Tanrı'ya konuşmamızla başlıyor ve Tanrı'nın bizimle konuşmasıyla devam ediyor. Bu sıralama biraz kafa karıştırıcı. İlk olarak Tanrı bize kendisini Sözü aracılığıyla göstermiştir. Daha önce gördüğümüz gibi, Tanrı toplu ibadette bizim içimizde ve bizim aracılığı-mızla çalışmaktadır. O'na karşılık verebilmemiz için bize güç veren yine O'dur. Bu yüzden, her ne kadar bu ibadet şekli

rahat ve ulaşılabilir olacak şekilde tasarlandıysa da, ironik olarak topluluktan aşırı fazla şey istemektedir. Bu ibadet şekli, Tanrı'nın kim olduğu ve Mesih'te bizim için neler yaptığına dair bir hatırlatma olmadan hareketli ilahilere dalma-ya hazır olmamızı beklemektedir.

Üçüncü olarak, bu ibadet düzeni bizi toplu ibadetin en temel unsurundan mahrum bırakmaktadır; yani, dua ve Kutsal Yazılar'ın okunması. Pastörün vaazında okuduğu yerler dışında, ibadetin başka hiçbir yeri Kutsal Yazılar'ın okunmasını içermiyor. Ve dualar, kendi başlarına ibadetin asli unsurları değil, geçişler olarak hizmet ediyor.

Dördüncü olarak, ilahi dizilerini bir kenara koyacak olursak, ibadet herhangi bir geniş anlatı veya tema geliştirmektedir. Tanrı'nın karakterinden övgüye, Tanrı'nın yasasını duymaktan itirafa veya Müjde üzerinde derinlemesine düşünmekten şükretmeye doğru bir meyil yoktur. En iyi yemekler, birbiri üzerine bina edilen birden fazla servisle gelir. Ancak bu yemek, böylesine bilinçli bir ilerlemeden yoksundur. Arabaya servis edilen hamburger ve patates kızartması hissini vermektedir.

Kilisenizin en son toplanmasındaki yapısına bir bakın. Çeşitli unsurların düzenlenmesi aracılığıyla anlattığı "hikâye" nedir? Topluluğunuza her hafta aşılılamaya değer bir hikâye mi?

Eğer litürji, Tanrı'nın kendi Sözü'nde konuşmasını ve halkının dinlemesini vurgularsa, toplulukta Kutsal Yazılar'a boyun eğmeye yönelik bir tutum geliştirir. Eğer ibadet, asli olan övgü, itiraf, rica ve şükran dualarını içerirse, hem top-

TOPLU İBADET

luluğa dua etmeyi öğretecek hem de kilisenin dua halkı olarak kimliğini pekiştirir. Eğer litürji, düzenli olarak Tanrı'nın Mesih'teki sevgisinin doruklarıyla sevinmeden önce günahlarımızın derinliklerinin altını çizerse, topluluğu İsa'nın sunduğu kurbanı değer vermesi için eğitir. Eğer litürji, vaazı merkezde tutarsa, kilisenin yaşamı ve sağlığı için hayati öneme sahip olan vaaza gereken saygıyı vermeyi öğretir.

BİR UYARI

Bu noktada, bir uyarı eklemek istiyorum. Bazı teologlar ve önderler litürjiden sanki Hristiyan kiliselerini çok sağlıklı kiliseler yapacak *ana* araç olarak bahsediyormuş gibi görünebilir. Litürjik reformu, günümüz müjdecî akımdaki birçok sorunun nihai cevabı olarak ele alabilirler. Tartışma şuna benzer bir hâl alabilir: İbadetin düzeni arzularımızı şekillendirdiği için, litürjiyi doğru yapmak da Hristiyan gelişiminin anahtarıdır. İmanlılar materyalist mi? Litürjinin yapısı, bu dünyadan çok Tanrı'nın krallığını arzulamaları için onların yüreklerini eğitecektir. İmanlılar bireyci mi? Litürji, onların kimliklerini iman topluluğunun bir parçası olarak şekillendirir. İmanlılar adalete karşı duyarsızlar mı? Doğru litürji, eşitlik ve doğruluk konusunda onlarda bir arzu uyandıracaktır. Vesaire.⁵

Litürjinin, yüreklerimizi biçimlendirmek için kuvvetli bir güç olduğuna katılıyorum. Bu bölümü, kilise ibadetinizin düzeni hakkında olabildiğince düşünceli olmanız için sizi teşvik etmeye ayırmamın nedeni budur. Litürji bir iskelet oluşturur ve mümkün olduğunca sağlam ve birbirine iyi bir

şekilde bağlı bir iskelete sahip olmak önemlidir. Ancak diri ve nefes alan bir bedene sahip olmak için bir iskeletten daha fazlasına ihtiyacınız vardır. Kilise ibadetinin her bir unsurunun gerçek içeriği, bu unsurların nasıl bir sıralamayla ayarlandığından daha önemlidir.

Daha önce genel bir bakış attığımız Barra Funda Presbiteryen Kilisesi'nin oldukça iyi olan ibadet düzenini hatırlayın. Ya ilahiler, Tanrı'nın bizim için olan Mesih'teki lütfuyla ilgili kilit gerçeğinden yoksun ilahilerle yer değiştirseydi? Ya dualar ve vaaz artık ayırt edici bir Müjde bildirisine sahip olmak yerine Müjde'yi belirsizleştirseydi ya da hatta Müjde'yle ters düşseydi? Bu durumda bile hâlâ Kutsal Yazılar'ın okunması ibadetinizin bir parçası olacaktı, evet. Ancak bunlar dışında ibadetiniz gerçekten yoksun olurdu. Tanrı'nın Sözü okunurdu ancak Müjde asla açıklanmazdı. Bu tanımladığım şey, günümüzde birçok Protestan ana akımında olan ve Roma Katolik kiliselerinin içerisinde buldukları durumdur. Sanatsal bir şekilde hazırlanmış tabaklarda yemek servis ederler ancak çoğu tabakta yer alan yiyecekler yaşama ve sağlığa bir şey katmada başarısız kalmaktadır.

Başka bir benzetme yapacak olursak, bir litürji, Müjde suyunun içinden aktığı bir boru gibidir. Borular önemlidir. Nitekim bazen güçlkle algılansa da, borunun malzemesi suya kendi aromasını katar. Ancak susuzluğu gideren sudur. Su yaşam verir. Boş bir kuyuya bağlı harika borulardansa, içinden saf suyun aktığı sızdıran borulara sahip olmak daha iyidir. İbadetin her unsurunun içeriğinden çok, ibadetin düzenini önemsersek, ironik bir şekilde Müjde'nin duyurulmasını ihmal etmiş oluruz.

TOPLU İBADET

İbadetlerimizi Tanrı Sözü'nün yaşam veren suyuyla doldurmak için çabalamalıyız. Kutsal Yazılar ve vaaz aracılığıyla, ilahi ve dua aracılığıyla, görsel olarak vaftiz ve Rab'bin Sofrası aracılığıyla doğru bir şekilde ilan edilen Söz, kili-seye yaşam veren şeydir (Rom. 10:17; Kol. 1:5-6; Yak. 1:18). Kutsal Yazılar, sözlü bir bildirinin ilan edilmesi aracılığıyla Tanrı'nın ölümlere can verdiğini ısrarla söyler – o kadar ki Hezekiel, kuru ve ölü kemiklerin olduğu ovaya vaaz etmeye çağrılmıştır (Hez. 37). Litürjimiz, mesajı nasıl anladığımızı tatlandıracaktır ancak Tanrı'nın kendi halkını kurtarmak ve dönüştürmek için kullandığı nihai şey kendi bildirisidir.

KUTSAL YAZILAR'DAKİ VE KİLİSE TARİHİNDEKİ MODELLER

Bu söylediklerimizi aklımızda tutarak, litürjinin olumlu faydalarına dönelim. Kilisenizin hem Müjde temalarıyla şekillendirilmiş *hem de* Müjde içerikleriyle dolu bir ibadet düzenini benimsemesi neye benzer? Kutsal Yazılar, her kilisenin uygulaması gereken ve büyük “L” ile yazılan kapsayıcı tek bir Litürji buyurmamaktadır. Her topluluk, kendi düzeni için en bina edici olan şekle karar vermelidir.

Ancak iyi litürjiler bazı ortak Kutsal Kitap temalarını ve yönlerini paylaşırlar. Kutsal Kitap bize adım adım izleyeceğimiz bir ibadet düzeni vermese bile, yine de Tanrı'nın kendi antlaşma halkıyla nasıl ilgilendiğini öğretir. Üstelik Kutsal Yazılar'daki bazı anahtar metinler litürjik bir biçime sahip gibi görünmektedir. Toplanmalarımızın yapısını belirlerken, Tanrı Sözü'ndeki modellere ve önceliklere bakacak kadar hikmetli olmalıyız.

Aden Bahçesi'ndeki Adem'i düşünün. İlk insan ibadet etmesi için yaratıldı. Jonathan Gibson, Tanrı'nın ilk ibadet eden insanla nasıl ilgilendiği konusunda üç katmanlı bir model gözlemlemiştir. İlk olarak, Tanrı Adem'le konuşmuştur ve ona hangi meyvelerin tadını çıkarabileceğini ve hangilerinin yasak olduğunu öğretmiştir (Yar. 2:16-17). (Şunu ekleyebilirim ki, Tanrı Adem'i kadınla bir ilişki içinde olmaya çağırıyor; tapınak olan bahçede ikisi birlikte Tanrı'nın halkı olarak, yaşamlarını bir toplu ibadet olarak yaşayacaklardı [2:18]). İkinci olarak, her ne kadar doğrudan görünmese de, Adem'le Havva'nın vermesi gereken bir karşılık vardır ve bu da Tanrı'ya güvenmek ve O'nun Sözü'ne uymak. Üçüncü olarak, bir "paydaşlık yemeği" vardır: Eğer adamla kadın itaatte yürürlerse, Tanrı'yla ve birbirleriyle utançtan uzak bir paydaşlık içerisinde yaşam ağacından faydalanabileceklerdi. İlk bakışta anlaşılmasa da, bence Gibson haklıdır: Aden'de oluşum aşamasında olan bir litürji görüyoruz. (1) Tanrı, insanları Sözü aracılığıyla ibadet etmeye çağırır; (2) onlar da itaatkâr bir şekilde karşılık verirler (vermelidirler); (3) Tanrı onlarla paydaşlık içerisinde olur.⁶

Elbette, günah bu toz pembe resmi mahvetti. Eski Antlaşma boyunca Tanrı halkı ancak ve ancak Tanrı'nın onların suçları ve kirlilikleriyle başa çıkmak için verdiği sağlayışı aracılığıyla Tanrı'ya yaklaşabiliyordu.

Yine de, devam eden Kutsal Kitap anlatısında Tanrı'nın kendi halkıyla buluşma şeklinin fark edilebilir bir biçimi vardır. Bunu özellikle iki tane önde gelen olayda görüyoruz: Sina'da Tanrı'nın antlaşmayı onaylamasında (Çık. 19-24)

TOPLU İBADET

ve Tanrı'nın kendi halkıyla tapınakta buluşmasında (2.Ta. 5-7). Bu iki olay aynı olmasa da ikisi de katı bir litürjik biçimi paylaşmaktadır: (1) Tanrı, halkını kendi huzurunda bir araya topluyor; (2) Tanrı, kurbanlar aracılığıyla halkını temizliyor; (3) Tanrı, halkına kendisine ulaşmaları için aracı sağlıyor; (4) Tanrı konuşuyor; (5) halk sunular sunuyor, Tanrı'yı övüyor ve kendilerini Tanrı'nın hizmetine adıyorlar; (6) halk, paydaşlık yemeğini yiyor.⁷ Biraz dikkatle baktığımızda, Aden'deki ibadete çağrı, insanların karşılık vermesi ve paydaşlık modelinin devam ettiğini göreceksiniz. Gibson, Vahiy kitabında da benzer bir litürjik yapı görmektedir.⁸

Bu metinlerden neler öğreniyoruz? Tanrı, kendi antlaşma halkıyla buluştuğunda, ilk adımı atan yine kendisidir. Gördüğümüz bir diğer şey de kurban, temizlenme ve kâhinlik aracılığının ön planda olmasıdır. Bu yüzden, günümüzdeki ibadetimiz de, kendi kanıyla bizi temizleyen büyük Başkâhinimiz olan Mesih'in merkezîliğini vurgulamalıdır. Fark ettiğimiz diğer bir şeyse, Tanrı'ya verdiğimiz karşılığın çok yönlü olmasıdır: Tanrı'nın halkı, kendilerini dua, ilahi ve sunularla Tanrı'nın önüne getirirler. Son olarak, ibadetin Tanrı ve O'nun halkı arasındaki paydaşlıkla doruğa çıktığını görüyoruz.

Elbette, yıllar boyunca birçok imanlı Kutsal Yazılar'da bu temaların farkına vardı ve bu modeller ışığında litürjiler geliştirdi. Reform teolojisine bağlı olan kişiler için, Hughes Oliphant Old, haklı olarak "litürjik gelenekleri" öğrenmemizin, yani bizim gibi Kutsal Yazılar'a sadık olmaya çalışan atalarımızın litürjilerindeki bilgeliği dinlememizin, iyi olacağını ileri sürmektedir.⁹

Bu amaçla, Bryan Chapell, kilise tarihinden birkaç sağlam litürji formunu araştırıp, bu litürjilerin ortak özelliklerini şöyle özetlemiştir:

1. Tanrı'nın Karakterinin Bilinmesi (Hayranlık)
2. Kendi Karakterimizi Kabullenmemiz (İtiraf)
3. Mesih'teki Lütfun Onaylanması (Güvence)
4. Adanma İfadesi (Şükran)
5. Tanrı İçin Yaşama Konusunda Yardım Talebi (Dilek ve Aracılık)
6. Tanrı'yı Hoşnut Etmek İçin Anlayış Kazanma (Tanrı'nın Sözü'nden Talimatlar)
7. Kutsamalarıyla Birlikte Tanrı Uğruna Yaşam (Teşvik ve Kutsama)¹⁰

BİR LİTÜRJİ ÖRNEĞİ DAHA

Chapell'ın tanımladığı bu geniş yapı, topluluğum olan Capitol Hill Baptist Kilisesi'nde kullandığımız ibadet düzenine benzemektedir. Bu litürji düzeni, on yıldır ruhumu yönlendirmektedir. Bu yüzden, litürjinin bir araya toplanmış kilisenin yaşamını nasıl şekillendirdiğine yönelik son bir örnek olarak, CHBK'deki sıradan bir sabah toplantısına bakalım.

Öncelikle birkaç açıklama yapmama izin verin. Umarım ki, bu ibadet düzeniyle ilgili en göze çarpan şey, bu ibadet düzeninin ne kadar göze çarpmayan bir düzen olduğu olur. Bu, sade vanilyalı Protestan işidir: ziller ve ıslıklar yok, ye-

TOPLU İBADET

nilikçi gösteriş işleri yok. Klasik Reform litürjileri ışığında, yüzyıllar önce Baptist kiliselerinde yaygın olarak kullanılan bir ibadet düzenidir. Esnektir; zaman zaman belli detayları çeşitlendiriyoruz. Ana çerçevesinin de çeşitli kültürel bağlamlara göre değiştirilecek kadar basit ve Kutsal Kitap'a dayalı olduğuna inanıyorum. Tekrar belirtmek gerekirse, amacım bu litürjinin aynısını alıp kilisenizde uygulamanız gerektiğini söylemek değil. Bunun yerine, bu litürjinin sizi düşünmeye, beyin fırtınası yapmaya ve diğer örneklerle başvurmaya teşvik etmesini umuyorum.¹¹

Göreceğiniz gibi, vaaz merkezde yer almaktadır. Vaaz metninin ana temasını alıp, bütün ibadete aşlamaya çalışıyoruz ki bu sayede ilahiler, Kutsal Yazılar'dan okumalar ve dualar vaaza işaret etsin ve yüreklerimizi onun için hazırlasın.

Hazırlık Müziği

İbadet resmî olarak başlamadan önce, müzisyenler birkaç ilahi söyler ve insanlar yerlerine otururken topluluğu da kendilerine katılmaya davet ederler.

Karşılama ve Duyurular

İbadet önderi (kilise ihtiyarı ya da yetkili kişi) topluluğu karşılar, ziyaretçilere hoş geldin der ve birkaç kısa duyuru paylaşır. İbadet önderi bu zamanı baştan savma yapmaz, tersine, o günkü vaazın temasını aklında bulundurarak sözlerini uygun şekilde seçer. Aynı ibadet önderi, ibadetin tamamında bir litürjik “tur rehberi” olarak hizmet etmeye devam eder.

Kısa ancak anlamlı geçişlerle, ibadetin çeşitli unsurlarını bir arada tutacak teolojik tutkalı sürer.¹²

Sessizlik ve Kutsal Yazılar'a Dayalı İbadete Çağrı

Duyurulardan sonra, ibadet önderi topluluğu bir süre sessiz kalmaya davet eder. Ne kadar da güçlü bir resim. Genellikle meşgul ve telaşlı olan insan topluluğu, şu an sessiz ve dingingir. Tanrı'nın konuşmasını bekleriz. Her hafta, bu sessizlik zamanı bize Tanrı'ya kendi başımıza söyleyecek hiçbir şeyimizin olmadığını hatırlatır. Biz O'nu aramıyoruz. O bizi armalı, bulmalı ve bize kendisini göstermelidir.

Ve bunu yapar. Tanrı'nın Sözü, sessizliği delip geçer. Önder Kutsal Yazılar'ı sesli bir şekilde okumaya başladığında ibadet de resmî olarak başlamış olur. Bu Kutsal Yazılar'a Dayalı İbadet Çağrısı yalnızca birkaç saniye alır ancak Tanrı'nın ilk adımı attığına dair güçlü bir semboldür. Tanrı, topluluğunu bir düzene çağırır.

İnanç Özeti

Tanrı bizi kendisiyle ilişki kurmaya çağırdıktan sonra, uygun olan şey, Tanrı'nın kim olduğunu düşünmektir. İbadetin bir sonraki aşaması, genellikle teolojimizin özeti olarak hizmet eden kısa, çeşitli okumalardır. Gerek On Buyruk olsun gerek Rab'bin Duası olsun gerekse Elçilerin İnanç Bildirgesi ya da İznik İnanç Bildirgesi gibi tarihsel iman ikrarları olsun, bu okuma kısmı ikrar ettiğimiz imanı özetler. Bu an, sağlam öğretiyi aracılığıyla birleşmiş bir kilise olduğumuzu

TOPLU İBADET

bildirir. (Bu arada, bir inanç bildirgesi, bir öğretme aracıdır. Söz'ü öğretmenin bir şeklidir. Tarihsel inanç açıklamalarından alıntılar yapmak, bizden önce yaşamış imanlı kuşaklarla olan bağlantımızı sergilemeye yardımcı olur.)

Övgü İlahileri

Ardından, Tanrı, kendisini övmemiz için bizi karşıladığı ve biz de O'nun kim olduğunu beyan ettiğimiz için, şimdi Üçlülük Tanrısı'na hayranlığımızı sunarız. Bu kısımda, Tanrı'nın mükemmel sıfatlarına ve güçlü işlerine odaklanan bir, iki veya üç tane ilahi söyleriz.

Övgü Duası

Tıpkı Tanrı'yı ilahilerde yücelttiğimiz gibi, şimdi de O'nu duada yüceltiriz. Bir ihtiyar ya da ihtiyarlık yolunda olan başka bir olgun adam, yaklaşan vaaz metninin teması ve öncelikleri ışığında, Tanrı'ya övgü sunmaya odaklı üç ila altı dakika uzunluğunda bir dua eder. Bu duayla ilgili en dikkate değer şeylerden birisi, bu duanın *sadece* övgü duası olmasıdır – itiraf veya rica içermez. Tamamen Tanrı'nın kim olduğuna ve ne yaptığına odaklanan bir dua modeli oluşturmanın öğretici olduğunu düşünüyoruz. Bu duanın, zaman içerisinde bizi gittikçe daha fazla Tanrı merkezli ve Tanrı'nın görkeminin görülmesi aracılığıyla birleşen bir topluluğa dönüştürmesini umuyoruz.

Kutsal Yazılar'ın Okunması

Övdüğümüz Tanrı, bizi kendi Sözü'ne yönlendirmeye devam etmektedir. Kutsal Yazılar toplu olarak, karşılıklı olarak ya da tek bir kişi tarafından okunur. Okunacak kısım vaaz metninin içerisinde yer aldığı Antlaşma'dan değil, diğerinden seçilir (yani, vaaz metni Eski Antlaşma'dansa okuma metni Yeni Antlaşma'dan seçilir ya da tam tersi). Bu şekilde her pazar günü hem Eski Antlaşma'dan hem de Yeni Antlaşma'dan duymuş oluruz ve bu da bizi Kutsal Yazılar'ın birliğine değer verme konusunda eğitir. Bu okuma, çoğu zaman bizi günahlı durumumuzun gerçekliğiyle yüzleştirir. Söz, sadece kişisel olarak değil, aynı zamanda toplu olarak yetersiz olduğumuz ve bir Kurtarıcı'ya ihtiyacımız olduğu konusunda bizi ikna eder.

İtiraf Duası ve Bağışlanmamızın Kutsal Yazılar'a Dayalı Güvencesi

Ardından, uygun olan davranış, Kutsal Yazılar'ın bu kısmına, günahlarımızı itiraf edip merhamet dileyerek karşılık vermektir. Duayı yöneten kişi, içe işleyen ancak genele hitap eden bir dil kullanarak, tüm topluluğun adına belli bazı günahların itirafını içeren kısa bir dua eder. Bu dua, isyanımızı konusunda dürüst ve kişisel şeffaflığa sahip bir kilise olmamız için bizi eğitir.

Ancak hamdolsun ki, son sözümüz itiraf değildir. Suçumuzu hatırladığımız bu üzücü andan sonra, duayı yöneten kişi, Kutsal Yazılar'dan bize Tanrı'nın Mesih'teki lütfunu hatırlatan bir kısım okur.

TOPLU İBADET

Karşılık İlahileri

Genellikle Mesih'e ve O'nun bizim için olan kurtaran işini merkez alan bir veya iki tane ilahi söyleyerek devam ederiz. Sıklıkla, bu ilahiler topluluğun en yüksek sesle söylediği ilahilerdir. Suçumuzun ağırlığını düşünmeye zaman ayırdığımız için, şimdi İsa'nın hak ettiğimiz gazabı ortadan kaldırışını sevinçle kutlarız.

Pastör Tarafından Edilen Dilek Duası

İbadetteki üçüncü ana dua, Tanrı'ya olan kati bağlılığımızı ifade eder. O pazar günü vaaz verecek olan kişinin önderliğinde edilen bu dua, genellikle merkezden dışarı doğru hareket eder. Tüm topluluk için ve ismi verilen bazı kilise üyeleri için olan duayla başlar. Pavlus'un çeşitli alanlardaki yetkililer için dua etmemiz yönündeki öğüdüne uyararak (1.Ti. 2:1-2), şehrimiz ve ülkemiz için olan duayla devam eder. Ardından, dünya için aracılığa geçilir ve Tanrı'dan Müjdesi'ni uzaktaki ülkelere götürmesini ve dünyanın dört bucağında zulüm gören kardeşlerimizi güçlendirmesini isteriz. Bu tür bir dua, bizim ne kadar küçük ve Tanrı'nın ne kadar egemen ve kendi kendine yeten olduğunu fark etmemiz konusunda kiliseyi eğitir. İyi haberin asla ayak basamayacağımız yerlere yayılmasına yönelik bir ilgi geliştirerek topluluk arasında küresel bir zihniyet oluşmasını teşvik eder.

Şükran İlahisi ve Duası ve Bağış

Az önce sunduğumuz duaları Tanrı'nın yanıtlamaktan zevk alacağını bilerek, bir şükran ilahisi söyleriz. Bu ilahi, sahip olduğumuz her şeyin Tanrı'dan geldiğini kabul ettiğimiz ve bu yüzden O'na geri verdiğimiz bağış kısmına bizi hazırlar. İbadeti önderi, bağış kısmını kısa bir duayla başlatır. İbadetin bu kısmı, her hafta, Tanrı'nın halkına işaret etmesi gereken minnettarlık ve cömertlik konusunda bizi eğitir.

Vaaz

Ardından, beyan edilmiş ve topluluğa uygulanmış Tanrı Sözü'nün işitilmesi aracılığıyla Tanrı'yı yüceltiriz. Bu konuda Luther'le aynı düşüncedeyiz: Tanrı'nın Sözü'nün vaaz edilmesi ve öğretilmesi, her ibadetin en büyük ve en asil kısmıdır."¹³ Vaaz, kuru ve sadece entelektüel bir olay değildir. Kutsal Ruh'un, bir araya gelmiş olan topluluğa lütuf vermek için kullandığı çok önemli bir araçtır. Biz, Sözü'nde Mesih'le ziyafet çekerken, Kutsal Ruh bizi besler, şekillendirir ve doldurur.

Vaftiz ve Rab'bin Sofrası

Genellikle ruhsal törenleri ayda bir kez kutlarız; Rab'bin Sofrası'nı ilk pazar, vaftizi de üçüncü pazar günü. Bu törenleri litürjinin bu kısmına yerleştiririz çünkü vaaz edilen Sözü'ü özetler ve pekiştirir.

Karşılık İlahileri, Kutsama ve Derin Düşünme ve Hazırlık İçin Sessizlik

Son kısımda, vaazın gücünü alıp yüreğimizin derinliklerine işlemeyi amaçlayan bir ilahiyi birlikte yüksek sesle söyleriz.

Vaiz, Kutsal Yazılar'dan bir kapanış kutsaması yapar. Tanrı ibadetteki ilk sözü söylediği gibi, son sözü de söyler. Bizi kutsayan ve yüceliği için bizi dünyaya yayılmakla görevlendiren Tanrı'dır. Sıklıkla, bu kısım için, zengin bir Üçlülük kutsamasına sahip 2. Korintliler 13:14 ayetini kullanırız: "Rab İsa Mesih'in lütfu, Tanrı'nın sevgisi ve Kutsal Ruh'un paydaşlığı hepinizle birlikte olsun."

Son olarak, topluluğun bütün ibadet üzerinde derinlemesine düşünmesini sağlamak için bir süre daha sessiz zaman yaparız. Bu, Tanrı'yla son bir zaman geçirmek, az önce okunan kutsamanın tadını çıkarmak ve yüreğimizi önümüzdeki haftaya hazırlamak için bir fırsattır. İbadetten önceki sessiz zaman gibi, bu bekleme zamanı da kilise ibadetini biraz sonra gerçekleşecek hararetli sohbetten ve paydaşlıktan ayıran sessiz bir çizgidir.

SONUÇ

Bu tanımladığım litürji pek göz alıcı bir litürji değil. Yaratıcılığa veya göze çarpan bir esere dayanmamakta. Tahminimce, kilise üyelerimizin çoğu, zamanlarını el broşürlerinde yer alan pazar ibadetinin düzenini titizlikle analiz etmeye harcamıyorlardır. Tanrı'ya ve birbirlerine odaklanarak sa-

dece katılım gösteriyorlar. Ümit ederim ki, tıpkı eşimin nişan yüzüğüne baktığımda olduğu gibi, fark ettikleri şey litürjinin metal tırnakları değil, Müjde'nin pırlantası olur.

Her pazar, Tanrı'yla toplu olarak aşağı yukarı aynı şekilde ilişki kuruyoruz. Litürjimiz pek göze çarpan bir düzene sahip olmayabilir ancak her pazar, kilise olarak kim olduğumuzu şekillendirmektedir. Tanrı'nın bizi Mesih'te kurtarmış olduğu gerçeğine bizi sabitlemektedir.

6

TÜM KİLİSE TOPLANMAYA NASIL KATILIM GÖSTERİR?

Toplu ibadete kuş bakışıyla bakarak bu kitaba giriş yaptık. İlk üç bölümde, kilise bir toplanma *olduğu* için, bir araya gelmenin topluluk yaşamının özü olduğunu savundum. Yerel kiliseyi lütfuyla bir araya toplayan, Tanrı'dır. Tanrı, adını yüceltmeleri, birbirlerini bina etmeleri ve böylece uluslara müjdelemeleri için halkını bir araya toplar.

Ardından 4. ve 5. bölümlerde, manzarayı yakınlaştırıp Rab'bin Günü toplanmasının neleri içerdiğine baktık. Tanrı'nın, tümüyle yeterli Sözü aracılığıyla bir kilisenin kendisiyle nasıl ilişki kuracağına hükmettiğini gördük. Kilise ibadetinin şeklinin, zamanla topluluğun ruhsal sağlığını nasıl şekillendirdiğine baktık.

Elbette, tüm bundaki ortak hedef, toplu ibadetin toplu bir olgu olduğunu her yönüyle açığa çıkarmaktı. Toplu ibadete, "yoğun" bir yerel kilise görüşüyle yaklaşmak, pazar sabahları neler olduğuna yönelik anlayışımızı değiştirir.

TOPLU İBADET

Şimdiyse, son iki bölümde, manzarayı daha da yakınlaştıralım. Pazar ibadeti, kilisenin topluluk yaşamının bir ifadesi olduğu için, ibadetin her bir unsuru ne anlama gelmektedir? Bir sürprizle karşılaşmayacaksınız. Toplanmanın her anının zengin bir toplu boyuta sahip olduğunu size göstermek istiyorum. 6. bölümde, toplu ibadetin Kutsal Kitap'a dayalı birçok kilit eylemi üzerinden geçeceğiz – Söz'ün okunması ve vaaz edilmesi, dua ve ruhsal törenler olan vaftiz ve Rab'bin Sofrası. 7. bölümde, ilahi söylemeye bakacağız ve kiliselerin güçlü bir toplulukça katılım gösterme kültürünü nasıl geliştirebileceğini ele alacağız.

Kilise ibadetinin her bir yönü için, birtakım teolojik gözlemlerle başlayacağım. Ardından, ibadetin bahsedilen o kısmına özgü olan eyleminin topluluk boyutunu kilisenin nasıl vurgulayacağına dair birkaç uygulanabilir öneri sunacağım. Bu öneriler, Kutsal Kitap'ın şart koştuğu zorunluluklar değil, sadece uygulama konusunda verilen fikirlerdir. Bu öneriler, Kutsal Kitap'a dayalı “unsurlar”ın “biçimler”idir. Bu önerilerin Kutsal Kitap'a dayalı bilgeliği yansıtmasını umut ediyorum. Siz yine de bu önerileri kabul edebilir, reddedebilir veya içerisinde bulunduğunuz bağlama göre düzenleyebilirsiniz.

SÖZ'ÜN OKUNMASI

Tanrı insanları Sözü aracılığıyla yaratır ve kutsar. Pavlus, Timoteos'a “kendini topluluğa Kutsal Yazılar'ı okumaya, öğüt vermeye, öğretmeye ada” (1.Ti. 4:13) talimatını vermiştir. Kutsal Yazılar'ın “topluluğa” okunması için, bir dinleyici kit-

lesi olması gerekir. Yalnız olduğunuzda Kutsal Kitap'ın yüksek sesle okunması da bina edicidir ancak “iki ya da üç kişi [İsa'nın adıyla] toplan[dığında]” (Mat. 18:20) farklı bir dinamik oluşmaktadır.

Tanrı'nın Sözü'nün topluluğa okunması, İsrail tarihinin ayırt edici bir özelliği idi. Halkın, Tanrı'nın yasasını duymak için Yeşu'nun (Yşu. 8:33–35), Yoşiya'nın (2.Ta. 34:30) ve Ezra'nın (Neh. 8:3) önderliği altında toplandığını görüyoruz. Tanrı'nın antlaşma halkı olarak İsrail, Tanrı Sözü'nü dinleme ve bu Söz'e itaat etme iskeleti oluşturmalıydı. Nitekim, yasanın temel buyruğu şöyle başlıyor: “Dinle, ey İsrail” (Yas. 6:4).

Yeni Antlaşma'ya dönecek olursak, Pavlus Koloselilere, mektuplarının “kendi ara[larında] okun[ması]” ve “Laodikya kilisesine de okutu[lması]” talimatını vermiştir (Kol. 4:16). Selanik kilisesine “bu mektup bütün kardeşlere okunsun” buyruğunu vermiştir (1.Se. 5:27). Kutsal Kitap'ın son kitabı bile şu vaadi verir: “Bu peygamberlik sözlerini okuyana, burada yazılanları dinleyip yerine getirene ne mutlu” (Vah. 1:3).

Bu ayetlerden çıkarmamız gereken tek bir ders var: Tanrı'nın Sözü, Tanrı'nın halkını birleştirir. Kutsal Yazılar'ın okunmasına derinden gelen antlaşma sözleri eşlik eder. Tanrı, kendi adıyla çağırdığı *kendi* halkına konuşmayı seçmiştir. Tanrı Sözü'ne inanmak ve itaat etmek için ortak bir bağlılık içinde bu Sözü dinleme eylemi, bir kiliseyi birbirine bağlar.

Lisa ayağa kalkıp ön tarafa gelir, Kutsal Kitabı'nı açar ve Yuhanna 1. bölümü okumaya başlar. Onun Trinidadlı aksa-

TOPLU İBADET

nı, bu çok iyi bilinen ayetlerin harikalarına tekrardan dikkatimi vermeye beni davet eder. Daniel'in bu ayetleri dikkatle dinlediğini fark ederim ve daha sonra onunla bu ayetler hakkında konuşmak için zihnime not alırım. İbadetten sonraki öğle yemeğinde, yeni imanlı olan Rebecca bana "Söz insan oldu" ayetinin ne anlama geldiğini sorar. Tanrı'nın Sözü'nün okunmasının, bir kilisenin birliğini nasıl güçlendirdiğini görüyor musunuz? Evet sadece bir kişi Kutsal Yazılar'ı sesli okudu ama tüm kilise üyeleri (40, 400 veya 4000) kişi aynı Söz'ü aynı anda *duymuş* oldu. Ardından bu Söz, ilişkilerimize yayılır.

Tüm bunları aklımızda tutarak, bir kilise ibadetini planlarken, Kutsal Yazılar'ın okunmasının topluluğu içeren boyutunu nasıl vurgulayabiliriz?

- Topluluğunuzun Kutsal Yazılar'ı toplu şekilde okumasını sağlayın. Topluluk tüm bir metni yüksek sesle okuyabilir ya da karşılıklı bir şekilde, belli ayetleri önder, belli ayetleri de topluluk okuyacak şekilde metni bölebilirsiniz. Bir kilisenin üyelerinin, birlikte değer verdikleri gerçekleri diğerlerinin sesinden duymasında bir güç vardır.
- Kilise ibadetine Kutsal Yazılar'ı okuması için topluluğun her kesiminden insanlar seçin. Çeşitli kültürel geçmiş ve aksanlara sahip, genç ve yaşlı, erkekler ve kadınlar seçin. Bu kişilerin aynı Kutsal Kitap'tan okumaları, bir kilisenin birliğini vurgular. Şüphesiz, Kutsal Yazılar'ın bina edici şekilde sesli olarak akta-

rılması yetenek gerektirir ancak eğer siz onlara rehberlik etmeye istekli olursanız birçok üye bu görevi iyi bir şekilde yerine getirir.¹

- Okumaların başında, metni topluluğun yaşamıyla ilişkilendiren kısa bir giriş yapın. “Kardeşler, kilisemizdeki birçok kişi hastalık ve yaşlılıkla mücadele ediyor. Bu yüzden, bizi bekleyen dirilmiş bedenlerimizle ilgili 1. Korintliler 15. bölümden okuyacağımız umut dolu sözlere kulak verin.” “Tanrı’nın sevgili ev halkı, Yakup’un adam kayırmaya karşı duran bir topluluk olmayı öğrettiği bu metindeki sözlerine dikkatimizi verelim.”

SÖZÜN VAAZ EDİLMESİ

Söz’ün okunması ve vaaz edilmesi yakından ilişkilidir. Vaaz, Tanrı Sözü’nün Tanrı halkına açıklanması ve uygulanmasıdır. Tıpkı Kutsal Yazılar’ın okunması gibi, vaaz da toplu bir eylemdir.

Vaazı bir kişi verir ancak kilisenin bir araya toplanmış olması, vaazın topluluksal ilgili bir olay olduğunu gösterir. Hemen göze çarpmayabilir ancak tüm topluluğun dinlemek için orada olması gerçeği, bir şekilde vaazın ne olduğunu şekillendirir de. Vaaz, rastgele ve isimsiz kişilere hitaben yapılan bir radyo yayını değil, vaizin tanıdığı ve birbirlerini tanıyan, gerçek ve somut üyelere hitaben yapılan bir konuşmadır. (Elbette, birçok kilise geleneği, vaaz esnasında yüksek sesle “âmin” diye bağırma kültürüne sahiptir – bu da toplulukça dahil olma üzerine harika bir örnektir!)

TOPLU İBADET

Pavlus, Pastörel Mektuplar'da Timoteos'la Titus'un kendi özel topluluklarına vaaz ettiklerini varsaymaktadır: “Şimdi ki çağda zengin *olanlara* gururlanmamalarını ... buyur” (1.Ti. 6:17); “Bu konuları *imanlılara* anımsat... kelime kavgaları çıkarmamaları için *onları* Tanrı'nın önünde uyar.” (2.Ti. 2:14); “Yöneticilerle yönetimlere bağlı olmaları, söz dinlemeleri ve iyi olan her şeyi yapmaya hazır olmaları gerektiğini *imanlılara* anımsat” (Tit. 3:1). Tanrı'nın Sözü değişmez ancak her bir vaiz bu Söz'ü kendi özel topluluğuna uygulamalıdır. Diğer bir deyişle, pastörler genel Hristiyan klişeleriyle boş konuşmamalıdır. Kendi koyunlarına, kendi halkına konuşmalıdır. Bir pazar vaazı, bir Hristiyan konferansında verilen bir mesaj gibi olmamalıdır – konferansta verilen vaazlar ne kadar harika olsa bile. Pazar vaazı kulağa, yakından tanıdığı çocuğuna konuşan bir babanın sözleri gibi gelmelidir.

Ünlü vaiz G. Campbell Morgan'ın torunu bir keresinde şöyle demiştir: “Dr. Campbell Morgan vaaz vermek için öne geldiğinde toplantı salonundaki ışıklar kısıldı. Ancak o vaazını durdurup şöyle dedi: ‘Görevliler ışıkları tekrar açma iyiliğinde bulunabilirler mi? Topluluğumdaki kişilerin yüzlerini görmek zorundayım; doğrusunu söylemek gerekirse onlar genel olarak benim vaaz notlarımın birer parçasıdır.’”² Vaaz, tek yönlü bir konuşma değildir. Hikmetli vaizler, vaaz notlarına aşırı bağlı kalmazlar. Topluluklarını “okurlar” ve açıklamalarını önlerinde duran kutsallara uyarlarlar.

Vaaz, başka bir anlamda daha toplulukla ilgili bir şeydir: Kilise duyduğu şeylere karşı sorumluluk taşır. Sahte vaizler el üstünde tutulurlar çünkü “kulakları okşanan” üyeler

“kendi arzularına uygun öğretmenleri” (2.Ti. 4:3) hoş görür ve hatta önder yaparlar. Bir kilise, dinlemeye devam ederek, duyduğunu onaylamış olur. Üyelerimize, gerçeği duyduklarından emin olmak için Kutsal Yazılar’ı dikkatle araştıran Veriyalıları örnek almalarını öğretemeliyiz (Elç. 17:11). Pavlus, Galatya’daki Hristiyanları, eğer farklı bir Müjde’ye inanırlarsa suçu başkasına yükleyemeyecekleri konusunda uyarılmıştı (Gal. 1:6). Benimsedikleri vaazdan sorumlulardı.

O hâlde, Söz’ün vaaz edilmesinin topluluksal bir gerçeklik olduğunu uygulamada vurgulamak nasıl bir şey olabilir? Bununla ilgili birkaç fikir şöyledir:

- Vaaz metnini erkenden duyurun ve üyelerinizi bu metin üzerinde önceden derinlemesine düşünmeye teşvik edin. Bu, sadece onların kişisel olarak vaazdan daha fazla faydalanmasına yardımcı olmaz, aynı zamanda kiliseyi de metin etrafında bir araya getirir. İnsanlar hafta boyunca metin üzerinde tartışacak ve metin hakkındaki sorularını birbirleriyle paylaşacaklardır.
- Vaazı sadece kişisel bir Hristiyan yaşamına değil, tüm kiliseye uygulayın. “CHBK (ya da kendi kilise adınız), bu anlattıklarımın bizim için olan anlamı şudur: Tanrı’nın bizi daha fazla konuksever kişiler yapması için dua ediyoruz.” Benzer şekilde, vaaz verirken kiliseye kilisenin teolojisi ve topluluk yaşamı hakkında öğretin. “Fark etmiş olabileceğiniz gibi, kilise olarak kilise üyeliğine ve disiplinine çok fazla önem veriyoruz. Çünkü İsa’nın bu metindeki öğretisinde gördüklerimize sadık olmaya çalışıyoruz.”

TOPLU İBADET

- Zaman zaman vaazınızın ana noktalarına örnek oluşturan ya da belli bir anlayışı açık ve kesin bir şekilde ifade etmenize yardımcı olan üyelerinizin isimlerini verin. Bu, vaazınızın bir dersten çok, kendi ruhsal ailenize hitap eden bir konuşma gibi hissedilmesini sağlar.
- Vaaz verirken, öğle yemeğinde üyelerin metnin çeşitli noktaları üzerinde nasıl tartışabilecekleri ya da bahsettiğiniz bir şeyle ilgili birlikte nasıl dua edecekleri üzerine tavsiyeler verin. Bu sayede, verdiğiniz uygulamada bile, usta bir şekilde topluluğu, vaazı sadece kendi hayatlarına odaklanarak dinlememeleri konusunda ve duyduklarını alıp diğer üyelerin ruhsal iyiliği için kullanmaları yönünde eğitmiş olursunuz.
- İster vaazdan önce isterse vaazdan sonra, uygulamaya odaklanmak için, vaaz hakkında tartışmak üzere küçük gruplar oluşturmayı düşünün. Her iki şekilde de vaaz metni topluluk içinde “yankılanmış” olur ve üyelerin birbirlerini öğrenci olarak yetiştirmeleri için teşvik eder.³
- Üyelerinizi vaaz hazırlığınıza dahil edin. Taslağınızdan birkaç paragrafı e-posta olarak gönderip onlardan geri bildirim isteyin. Metinle ilgili sorularını isteyin. Uygulama üzerinde beyin fırtınası yapmak için birkaç üyeyle buluşun. Bu sayede uygulamanız topluluğunuzdaki insanların yaşamlarına kök salar.
- Benzer şekilde, geri bildirim sürecine üyeleri de dahil edin. Güvenilir ve olgun üyelerinizin vaazınız hakkında eleştiri yapabilecekleri olanaklar sağlayın – ve onları gerçekten dinleyin. Onlar kilisenizdeki Söz

hizmeti için daha büyük bir kâhyalık anlayışı kazanırken, onların yorumları da zaman içerisinde sizin vaazınızı geliştirecektir.

DUA

Kilise ibadeti sırasında edilen toplu dua, kilisenin birliğini hem yansıtır hem de destekler. Lütuf tahtının önünde toplanmış bir kilise, dua aracılığıyla Tanrı'ya olan bağımlılığını ifade eder. Bununla birlikte, tıpkı Söz'ün okunması ve vaaz edilmesi gibi toplu dua da tümüyle topluluksal bir olgudur; bir kişinin önderliği altında olsa da. Tüm topluluk, dua eden kişiyle aynı düşüncede olmak için yüreklerinde bu kişiyle birlik oluşturur ve “âmin” diyerek hemfikir olduklarını ifade ederler.⁴

İsa bize birinci çoğul şahıs olarak dua etmeyi öğretmiştir: Göklerdeki Babamız ... bugün bize gündelik ekmeğimizi ver ... bizim suçlarımızı bağışla” (Mat. 6:9-12). Erken dönemdeki kilisedekiler kendilerini “duaya adadılar” (Elç. 2:42) ve zulüm karşısında “hep birlikte Tanrı'ya ... seslendiler” (Elç. 4:24). Pavlus “erkeklerin öfkelenip çekişmeden, her yerde pak eller yükselterek dua etmelerini” buyurdu (1.Ti. 2:8). Bu ayette, duanın insanların birbiriyle barışmalarını gerektirdiğine dikkat edin. Duaya adanmış bir kilise, bölünmeleri kökünden söküp atmak için çabalayacak bir kilisedir.

Tony LoMoriello, ergenlik dönemimde katıldığım kilise-deki bir diyakundu. Herkes tarafından derin dua eden biri olarak bilinirdi. Bir pazar günü Rab'bin Sofrası'ndan önce ettiği duayı hâlâ hatırlıyorum. Duasında, günahkâr yürekle-

TOPLU İBADET

rimizi, Tanrı'nın Mesih'teki lütfuyla ıslıl ıslıl parlayan, berrak elmaslara dönüşen kömüre benzetti. Kilisedekiler oldukça duygulandı ve birçok kişi ibadet sonrasında Tony'nin duasının onları nasıl teşvik ettiğiyle ilgili konuştu. Tüm topluluk bina edilmişti çünkü Tony'ye bu sağlam duasını edebilmesi için bir zaman tanınmıştı ve o da duasını bedeninin iyiliğini düşünerek sunmuştu.

Kilise, ibadet için bir araya geldiğinde, pastörler duanın topluluksal boyutunu nasıl vurgulayabilir?

- Birinci çoğul şahıs kullanarak dua edin: “biz,” “bizi,” “bizim.” Bu, önderin tüm topluluk adına dua ettiğini gösterir ve kilise üyelerine dua etmelerinde yardımcı olur.⁵
- Kilisenizde bir “âmin” kültürü bina edin. Yakın zamanda, pastörün harika övgü ve itiraf duaları ettiği bir kiliseyi ziyaret ettim. Her birinden sonra pastör “âmin” dedi ancak kilise sessiz kaldı. Bu, kaçırılmış bir fırsattı. Kutsal Kitap bunu katı bir şekilde şart koşmasa da (yine de bkz. Mez. 106:48), topluluğunuza dua eden kişinin duasıyla hem fikir olduklarını sesli bir şekilde “âmin” diyerek ifade etmelerini öğretmek pek zor olmasa gerek. Bu şekilde, tüm topluluk bu duanın kendilerine ait olduğunu dile getirmiş olur.
- Topluluğunuzun gerçek ihtiyaçları için dua edin. Spesifik olun. Üyelerinizin ismini vererek aracılıkta bulunun.
- Duada tüm topluluğun adına günah itirafında bulunun. Kilise üyelerinizi içine çekmeye çalışan ne tür

ayartılar var? İşığa getirilmesi gereken ne tür günahlar var? Topluluk içerisinde edilen duada bir üyenin günahını vurgulamaktan kaçının – “Tom’un Nick’in arabasına göz diktiğini itiraf ediyoruz”– ancak belirli seviyede detaylar vererek itirafta bulunmak, duayı daha ikna edici yapar: “Birçoğumuz birbirimizin arabasını, evini ve işini kıskandı; bunu sana itiraf ediyoruz.”

- Normal üyelerin duayı yönlendirmesine olanak tanıyın. Onların duaları, yaşamın günlük gerçeklikleriyle harmanlanmış dualar olacaktır.
- Pazar akşamı veya çarşamba akşamı gibi haftanın başka bir zamanında bir dua toplantısı düzenlemeyi düşünün. Bunun gibi bir ortam, kilise kültürünüzü şekillendirmek için harika bir fırsat yaratır. Bu zamanı, tüm kilisenin yaşamı ve hizmetiyle ilgili dua isteklerine öncelik vermek için kullanın: kilisenizin desteklediği Müjde hizmetkârları için, üyelerin müjdeleme konusunda sadık olmaları için, kürsü hizmeti için, bekâr üyelerin ve ailelerin derin ilişkiler kurmaları için, üyelerin günah ve zorluklar hakkında açık olduğu şeffaf bir kültür için, kilisenin farklılıklardaki birlik konusunda gösterdiği tanıklık için, üyelerin Kutsal Yazıları bilmesi ve diğer insanlarla konuşurken düzenli olarak Kutsal Yazılar’a atıfta bulunmaları için ve buna benzer konular için dua edin. Böyle dualar iki tarafı keskin kılıçlardır. İlk olarak, Tanrı, Kutsal Kitap’ın önceliklerinden kaynaklanan duaları yanıtlamaktan zevk alır. İkinci olarak, bu tür istekler için her hafta dua ettiğinizde, topluluğa bir kilise ola-

TOPLU İBADET

rak birlikte yaşamının ne anlama geldiği konusunda eğitmiş olursunuz.⁶

VAFTİZ

Vaftiz ve Rab'bin Sofrası'ndan oluşan ruhsal törenlere geldiğimizde, her birinin yoğun bir şekilde topluluksal anlamlarla dolu olduğunu görüyoruz. Nihayetinde bunlar yeni antlaşmanın işareti ve mühürleridir. Vaftizde Mesih'le özdeşleşmek, O'nun halkıyla özdeşleşmektir. Mesih'in sofrasına dahil olmak, O'nun bedeni olan kiliseyle paydaşlık içinde olmaktır. Teologlar bize haklı olarak vaftiz ve Rab'bin Sofrası'nın “[imanlıları] birbirlerine daha çok bağladığını, onları dünyadan ayırdığını ve onların Tanrı halkı, Mesih'in kilisesi ve kutsalların birliği olduğuna dair melekeler ve diğer insanlara tanıklıkta bulunduğunu” söylemektedirler.⁷

Vaftizi düşünün. Bir imanlının suya batırılması yoluyla günahlarınızın yıkandığı ve tövbe ve imanla Mesih'le birleştiğinizin tanıklığıdır. Ancak bu kadarla sınırlı değil. Mesih'le bir olmanın bir işareti olarak vaftiz aynı zamanda Mesih'in bedeni olan kiliseye girişi de ifade eder. Pavlus şöyle diyor: “İster Yahudi ister Grek, ister köle ister özgür olalım, hepimiz bir beden olmak üzere aynı Ruh'ta vaftiz edildik ve hepimizin aynı Ruh'tan içmesi sağlandı” (1.Ko. 12:13).⁸ Derler ki, vaftiz suları kandan daha yoğundur. Yani, Mesih'in bedenindeki diğer vaftiz olmuş imanlılarla paylaştığınız bağ, biyolojik aile, etnik köken ve milliyet bağlarının ötesindedir.

İmanlıların kendilerini vaftiz edememesi gerçeği aracılığıyla, kısmi bir şekilde, vaftizin topluluksal doğasını görmüş oluyoruz. İsa, “onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh’un adıyla vaftiz ed[erek]” öğrenciler yetiştirmemizi buyurmuştur (Mat. 28:19).

Özellikle, Matta Müjdesi üzerine derinlemesine bir çalışma yaptığımızda, vaftizin yerel kilisenin bir sorumluluğu olduğunu görürüz. Bunu, gök/yeryüzü, İsa’nın adı ve O’nun varlığını içeren Matta 18 ve 28 arasındaki üç adet metinsel bağlantıda görüyoruz. Matta 18’de İsa, *gökte* bağlı ve çözülmüş olanı *yeryüzünde* bağlayıp çözecek anahtarları taşıyarak, kendi *adıyla* toplananlarla birlikte *olacağına* vaadini verir. Matta 28’de, takipçilerine “gökte ve yeryüzünde tüm yetki”ye sahip olduğunu hatırlatır, onları insanları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh’un *adıyla* vaftiz etmekle görevlendirir ve her zaman onlarla birlikte *olacağına* dair söz verir. Buradan şu sonucu çıkarmalıyız: Yeni öğrencileri vaftiz etmek, İsa’nın kendi adını temsil eden ve İsa’nın yetki dolu varlığından zevk alan bir kurum olan yerel kiliseye verdiği yetkinin bir ifade edilmiş şeklidir.⁹

Başka bir deyişle, vaftiz, bireysel Hristiyan yaşamınızı bir su sıçramasıyla başlatmaktan çok daha fazlasıdır. Eş zamanlı olarak hem bir cenaze hem de bir evlilik yeminidir. Vaftiz, bu dünyanın krallığına olan bağlılığımızı keserek günahlı benliğimizin ölümünü temsil eder. Diğer yandan, Mesih’le ve O’nun halkıyla olan birliğimizi resmeder. Vaftiz, kilisenin dünyaya “bu kişi bizden biridir” demesinin bir yoludur.

TOPLU İBADET

O zaman, kiliseler vaftizin topluluksal boyutlarını vurgulamanın yollarını aramalıdır. Bununla ilgili birtakım öneriler şunlardır:

- Vaftizi tüm kilise toplandığında uygulayın. Hughes Oliphant Old'un açıkladığı gibi, Protestan Reformcu Martin Bucer bu noktanın üzerinde ısrarla durmaktadır:

[Bucer] vaftizin aile için yapılan özel bir tören olarak değil, Hristiyan topluluğunun düzenli ibadetinin bir parçası olarak uygulanması gerektiği konusunda önemle duruyordu. Bucer, vaftizi Mesih'in bedeni olan kiliseye dahil olmamızın bir sakramenti olarak görüyordu. Eğer durum buysa, o zaman vaftiz kutlandığında kilisenin toplanmış olması gerekir.¹⁰

- Eğer mümkünse, vaftizi pazar ibadetinize dahil etmeye çalışın. Vaftizi, kilisenin toplandığı yerde yapmanın mümkün olmadığı kiliseler için bu durum geçerli olmayabilir. Ancak Mesih'in Müjdesi aracılığıyla gelen yeni yaşamın bir resmi olan vaftizi, toplu ibadetteki Müjde ilanıyla birleştirmek çok faydalı olur.
- Vaftiz öncesi yaptığınız açıklamada, vaftizin Mesih'in halkıyla bir olmayı içerdiğini vurgulayın: "Mesih'e ve kilisesine ait olduğunun bir işareti olarak Mary'yi vaftiz etmek üzereyiz." "Bu sabah vaftizleri kutlarken, vaftiz olanları topluluğumuzun paydaşlığına kabul ediyoruz."
- Vaftiz olacak kişilerden, Mesih'in onları nasıl kendisine getirdiğini kısaca paylaşmalarını isteyin. Bu

şekilde, tüm kilise bu kişilerin kim olduğunu bilir ve onları aralarına kabul eder.

- Tüm topluluğun vaftizi fark etmesi ve kutlaması için bir yol bulun. Belki de vaftiz olan imanlı için toplu bir dua zamanı yapmayı teklif edebilir ve kişi sudan çıktıktan sonra kişiyi bütün kiliseye yürekten bir şekilde alkışlatabilirsiniz.
- Vaftizi, kilise üyeliğiyle bağlantılı tutun. İstisnai durumlar dışında, bir üye olarak o kiliseye katılmadığı sürece kimseyi vaftiz etmeyin.¹¹

RAB'BİN SOFRASI

Vaftiz, Tanrı'nın yeni antlaşma halkına girişin bir işaretidir; Rab'bin Sofrası, kilisenin düzenli aile yemeğidir. Paylaştığımız kâse Mesih'in kanıyla gerçekleşen yeni antlaşmadır (Lu. 22:20; 1.Ko. 11:25) ve bu antlaşma tümüyle topluluğu içerir. Yerel kilise, Tanrı'nın Ruhu'nun tapınağı olarak, (1.Ko. 3:16), sofrada bir araya geldiklerinde Mesih'le *ve birbirleriyle* paydaşlıkta bulunmuş olurlar.

CHBK'nin yaklaşık dokuz yüz üyesi, Rab'bin Sofrası sırasında, kâselerini içmek için hep birlikte kaldırdığında, sık sık tüylerimin diken diken olduğunu hissediyorum. Benimle ilgileneceklerine dair antlaşmayla söz vermiş olan kardeşlerin de tıpkı benim gibi Mesih'in kurban edilmesi üzerinde derin derin düşündüklerinin farkında olarak üzüm suyundan içiyorum. Kurtarıcımız için acı olan şey, bizim için daima çok tatlıdır. Herkes ayrı şekilde ince plastik kaplar kul-

TOPLU İBADET

lanıyor olsa da eş zamanlı yapılan bu eylem, hepimizin aynı kâseden içtiğini vurgular. Rab'bin Sofrası bizi birleştirir.

Pavlus'un Korint kilisesindeki yanlışlarla ilgili söylediklerinden bir tanesinin ne olduğunu hatırlıyor musunuz? Rab'bin Sofrası'nın topluluksal boyutunu ihmal ediyorlardı. Görünen o ki zenginler yoksullardan ayrı şekilde Sofra'dan alıyorlardı. Kimileri sarhoş olurken kimileri aç kalıyordu (1.Ko. 11:21-22). Mesih'in birleştirmek üzere öldüğü bedeni bölmüşlerdi (10:17), bu yüzden Pavlus "toplandığınızda Rab'bin Sofrası'na katılmak için toplanmıyorsunuz" (11:20) diyerek haykırıyordu. Onları bir araya geldiklerinde birbirlerini beklemeye ve böylece Mesih'in tüm bedenini fark edecek şekilde Rab'bin Sofrası'nı uygulamaya teşvik ediyordu (11:33, 29).

John Calvin, Rab'bin Sofrası'nın bu topluluksal boyutları üzerine aydınlatıcı açıklamalarda bulunmuştur. Onun bu sözleri, uzun bir şekilde alıntılanmaya değerdir:

[Ekmek], biri diğerinden ayırt edilemeyecek kadar birbirine karışmış birçok tahıldan yapıldığı gibi, aynı şekilde, hiçbir anlaşmazlık veya bölünmenin araya giremeyeceği şekilde böylesine büyük bir fikir birliğiyle bir araya gelmemiz ve birbirimize bağlanmamız uygundur. ... Bu düşünce zihnimize işlenir ve kazanırsa, bu Sakrament'ten çok faydalanırız: Yaptığımız yanlışlarla aynı anda Mesih'i incitmeden, hor görmeden ve suistimal etmeden, kardeşlerden hiçbiri bizim tarafımızdan incitilemez, hor görülemez,

reddedilemez, suistimal edilemez veya herhangi bir şekilde gücendirilemez; aynı anda Mesih'le aynı düşüncede olmadan kardeşlerle aynı düşüncede olamayız; kardeşimizi sevmeden Mesih'i sevemeyiz; kendi bedenimizle ilgilendiğimiz gibi kardeşimizin bedeniyle de ilgilenmeliyiz; çünkü onlar bizim bedenimizin bir parçasıdır; ve nasıl bedende hissedilen bir acının bedende dokunmadığı hiçbir kısmı olmuyorsa, bir kardeşimizin de kendisine gösterilecek şefkati hissetmeden, herhangi bir kötülükten etkilenmesine izin vermemeliyiz. Bu sebeple, Augustinus, haklı olarak sıklıkla bu Sakrament'i "sevgi bağı" olarak adlandırır.¹²

Rab'bin Sofrası konusunda, birçok kilisenin köklü teolojik adanmışlıklara ve geçmişi olan uygulamalara sahip olduğunun farkındayım. Yine de, bu ruhsal törenin topluluksal boyutlarını daha açık bir şekilde vurgulamanın yolları olup olmadığı üzerinde düşünmeye değerdir. Bu konuyla ilgili birtakım fikirler şunlardır:

- Rab'bin Sofrası'na hazırlık için üyeleri birbirleri arasındaki herhangi bir anlaşmazlığı çözmeleri için teşvik edin. Kiliseniz Rab'bin Sofrası'nı yapmayı planladığı zaman bunu duyurun ki insanlar öncesinde ilişkilerini sınavabilsin.
- Eğer kilisenizin bir antlaşması varsa, Rab'bin Sofrası öncesinde bu antlaşmayı okuyabilirsiniz. Böylelikle,

TOPLU İBADET

birliklerini açık bir şekilde resmeden ruhsal törenlere katılmadan önce, kilisenin üyeleri birbirleriyle ilgilenecekleri yönünde beyan etmiş oldukları bağlılıkları tekrardan tasdik etmiş olurlar.

- Rab'bin Sofrası'nın unsurları dağıtılırken ve/veya kilise katılım gösterdikten sonra birlikte bir ilahi söyleyin.
- Rab'bin Sofrası'nın unsurlarını topluluğa dağıtın ve herkesin aynı anda katılabilmesi için topluluğu bekletin. Topluluk bireysel olarak ekmekten yiyip kâseden içerken, Rab'bin Sofrası'nın esas olarak bireysel bir kendini sınama ve Mesih'le bireysel bir paydaşlık zamanı olduğunu düşünmeye meyillidir. Birlikte katılım için beklemek, kiliseye Rab'bin Sofrası'nın aslında topluluksal bir şey olduğunu hatırlatır.

SONUÇ

Kilise ibadetinin tüm bu yönlerine bakarsak, Mesih'in bedeni toplandığında, birbirimize hizmet ederiz. İhtiyarların Kutsal Yazılar'ın okunması, vaazlar, dualar ve ruhsal törenlerin uygulanmasında önderlik etmesi iyi ve doğrudur. Ancak tüm bunlar bütün kiliseye yönelik hizmetlerdir. Topluluktaki *çeşitli kişiler*, Söz hizmetini almak ve paylaşmak için *bir bedende* birleşirler ve Ruh onları olgunlukta bina eder.

Toplu ibadet, Tanrı halkının birbirlerine kusursuz bir şekilde hizmet edeceği yeni yaratılışın bir ön tadımıdır.¹³ Kilise ibadetinin her bir unsurunda, birbirimizi sonsuzluk için hazırlamaktayız.

Ve bu sonsuzluk, ilahi sesleriyle zenginleşecek. Bu yüzden şimdi ilahi söylemeye bakacağız.

TÜM KİLİSE, TOPLULUKÇA İLAHİ SÖYLEMEYE NASIL KATILIM GÖSTERİR?

Bas hoparlörleri gümbürdüyor. Sahne ışıkları parlıyor. Devasa bir LED ekranda, ilahi sözlerinin bir satırı görünüyor. İlahiyi söyleyen kişi mikrofonu ağzına götürüyor. İyi eğitilmiş ve parlak sesi, elektro orgun çıkardığı akorların eşliğinde yükselerek bütün salonda yankılanıyor. Etrafıma bakarken, elleri havada ve gözleri kapalı şekilde coşkuyla ilahi söyleyen birkaç kişi fark ettim. Yine de birçoğu uyumsuz bir şekilde ayakta duruyordu. Bazıları –başarısız bir şekilde– aksak ritimlere eşlik etmeye çalışıyordu. Diğerleri sadece dinlemeye karar vermişti. Devasa hoparlörlerden enstrümanların seslerini çok net şekilde duyabiliyordum ancak etrafımdaki insanların seslerini duymakta güçlük çekiyordum.

Başka bir pazar günü, kendimi İngiltere'nin Londra şehrindeki Kew Baptist Kilisesi'nde vaaz verirken buldum. Topluluk yaklaşık yirmi kişiden oluşuyordu. Mütevazı bir şapelde sıraya girmişlerdi ve ilahilerin yazılı olduğu fotokopileri

TOPLU İBADET

elden ele dağıtıyorlardı. Bir üye, ilahilere eşlik edebilmek için yakın zamanda piyano dersleri almaya başlamıştı. Bu kadın, “İsa'nın Derin Derin Sevgisi” (O the Deep, Deep Love of Jesus) ilahisinin girişini basit bir şekilde çaldı. Hep birlikte, yirmi kişi ilahiyi söyledik. Ses sistemi ve PowerPoint yoktu. Ancak birbirimizi duyabiliyorduk. İlahinin gerçek ve eskimeyen sözleri ruhumu güçlendirdi.

Az önce bahsettiğim iki kilisenin de ilahiler aracılığıyla toplu ibadeti önemsediklerini varsayıyorum. Bununla birlikte, ilkinde özenle hazırlanmış müzik prodüksiyonuna rağmen topluluğun ilahi söylemeye katılımı zayıftı. İkincisinde, bir müzik programı açısından pek bir şey yoktu ama topluluk canlı bir şekilde ilahi söylüyordu. Neden? Aralarındaki farklı sadece tarza veya müzik aleti kullanımına indirgeyemeyiz. Canlı bir şekilde “geleneksel” tarzda ilahi söyleyen kiliselere de katıldım, baskın bir org sesi eşliğinde resmî ve anlaşılmaz ilahilerin insanların seslerini bastırdığı kiliselere de. Tıpkı bunun gibi, yukarıda bahsettiğim şekilde, topluluğu bastıran “günümüze uygun” müziklerin olduğu kiliselere de katıldım, buna benzer olan ancak herkesin yürekte bir şekilde ilahilere eşlik ettiği kiliselere de.

Peki o zaman bu farkı nasıl açıklayabiliriz? Bir sürprizle karşılaşmayacaksınız. Aynı iddiamı sürdüreceğim, yani kiliseler ilahi söylemediğinde onlarda eksik olan şey yerel kiliseye dair derin bir anlayışın olmamasıdır. Bazı kiliselerin iyi bir şekilde ilahi söylediğini bazılarıyınsa söylemediğinin açıklayan şey ne olursa olsun, kiliseyi nasıl gördüğümüz bu denklemin hayati bir parçasıdır.

Tüm Kilise, Toplulukça İlahi Söylemeye Nasıl Katılım Gösterir?

Bir önceki bölümde, kilise toplanmasındaki birçok unsurun topluluksal boyutlarını keşfetmiştik. Şimdiyse, bu son bölümde, “topluluğu” toplulukça ilahi söylemeye oturtmanın tam zamanı. Mezmur 149:1’in dediği gibi, “RAB’be övgüler sunun! RAB’be yeni bir ezgi söyleyin; sadık kullarının toplantısında O’nu ezgilerle övün!”

Başlamadan önce bir uyarıda bulunayım: İlahinin toplu ibadetteki yeri çok geniş bir konu. Her soruyu cevaplamam veya her tartışmayı çözmek mümkün olmayacak. Benim daha mütevazı hedeflerim var: ilahi söylemenin topluluksal dinamiklerini dikkate almak ve kilisenin toplulukça ilahi söylemeyi nasıl destekleyebileceğine dair uygulanabilir öneriler sunmak.

SEVGİ EYLEMİ OLARAK İLAHİ SÖYLEMEK

Pavlus, Efeslilere şöyle diyor: “Şarapla sarhoş olmayın, bu sizi sefahate götürür. Bunun yerine Ruh’la dolun: Birbirinize mezmurlar, ilahiler, ruhsal ezgiler söyleyin; yürekten Rab’be ezgiler, mezmurlar okuyun; durmadan, her şey için Rabbimiz İsa Mesih’in adıyla Baba Tanrı’ya şükredin” (Ef. 5:18–20). İlahilerimizi ilk dinleyen Tanrı’dır ancak 19. ayet ikinci bir dinleyici kitlesinden bahsediyor: birbirimiz. Bir bölüm önce, Pavlus imanlıları gerçeği birbirlerine *sevgiyle* konuşmaları yönünde teşvik ediyor (Ef. 4:15). İlahi söylemek de bunu yapmanın bir yoludur.

David Peterson bunu şu şekilde ifade etmektedir:

TOPLU İBADET

Yeni Antlaşma'da Tanrı'ya odaklı dua veya övgü hizmeti, bina etme kavramıyla yakından bağlıdır. Hatta Tanrı'ya imanın ve şükranın ifadeleri olan 'mezmurlar, ilahiler ve ruhsal ezgiler' aynı anda hem birbirimize öğretme hem de birbirimize öğüt verme araçları olarak görülmelidir.¹

Bu da demek oluyor ki, ilahi söylemek, her bir üyenin tüm bedene olan hizmetinin bir parçasıdır. Bir kiliseye katıldığınızda kilise korosuna katılmış olursunuz. Bedenin ruhsal canlılığının bir kâhyası olursunuz; ilahi söylemek için ağzınızı açarak kısmen yerine getirdiğiniz bir kâhyalık.

Dünyasal ailesinden gelen zulme katlanan bir kilise üyesinin, ruhsal kardeşlerinden "İsa, çarmıhımı yükledim, herkesi bırakıp seni takip etmek için" sözlerini duymaya ihtiyacı vardır. Utancın ağırlığı altında ezilen Hristiyan'ın, "Günahımın bir kısmı değil, tamamı çarmıha gerildi ve artık günahı taşımıyorum!" sözleriyle sevindiğimizi duymaya ihtiyacı vardır. Yorgun yüreklerimiz, etrafımızda yankılanan Müjde'yi duymak için can atmaktadır. Kilise üyelerimizin seslerini duyarız ve bu durumda yalnız olmadığımızı hatırlarız. Tanrı bizi kendi ailesine kabul etmiştir.

Kutsalların ilahi söylemesinin yüreklerimizi ısıtması şaşırtıcı değildir. Tanrı'nın kendisi de kurtardıkları için ezgiler söylemektedir (Sef. 3:17). Tanrı bizi kendi benzeyişinde yarattı. O zaman, ilahi söylememiz de bir şekilde O'nun güzelliğini, cömertliğini, yaratıcılığını yansıtmaktadır. Jonathan Edwards cenneti, Tanrı halkının "birbirine tatlı tatlı ilahi

söyleyerek birbirlerinin ruhlarının içsel ahengini, uyumunu ve ruhsal güzelliğini ortaya çıkardıkları”² bir yer olarak hayal etmiştir. Toplulukça ilahi söyleyerek Mesih’in sevgisini birbirimize gösterdiğimizde, yeni yaratılışın övgü müziğinin bir “ön duyumu” diye adlandırabileceğimiz bir şeyi tatmış oluruz.

Şimdi bazı kilit sorular sorarak, bu toplulukça ilahi söyleme resmini uygulamaya dökelim.

1. KİLİSE HANGİ İLAHİLERİ SÖYLEMELİDİR?

Kutsal Yazılar’a dayalı gerçeği ilahi olarak söylemeliyiz. Pavlus şöyle diyor: “Mesih’in sözü bütün zenginliğiyle içinde yaşasın. Tam bir bilgelikle birbirinize öğretin, öğüt verin, mezmurlar, ilahiler, ruhsal ezgiler söyleyerek yüreklerinizde şükranla Tanrı’ya nağmeler yükseltin” (Kol. 3:16). Bu demek oluyor ki, Kutsal Yazılar’daki mezmurları (kilisemizin diline çevirerek) düzenli bir şekilde ilahi olarak söylemeliyiz. Aynı zamanda Tanrı’yı yücelten diğer ezgileri de söylemeliyiz; gerçi benim için “ilahî” ve “ruhsal ezgiler” arasında net bir ayırım olup olmadığı çok açık değil. Grekçe “*hymnos*” kelimesi dini ezgilere işaret etmektedir. “Ruhsal ezgiler” ise Kutsal Ruh’un Kutsal Yazılar’da esinlediği şeyleri ifade eden veya yansıtan şeyleri içeren ezgilere işaret ediyor gibi görünmektedir. Pavlus’un söylemek istediği şey, tümüyle “Mesih’in sözü”nü, yani Müjde bildirisini özetleyen ve kutlayan, çeşitli ezgiler söylememiz gerektiğidir.

Bu, ilahi söylemenin Tanrı Sözü hizmetinin bir parçası olduğu anlamına gelmektedir. Topluluk, gerçeği ilahi aracı-

TOPLU İBADET

lığıyla kelimelere döktüğünde, Kutsal Ruh Kutsal Yazılar'ın iki ağızlı kılıcını aramıza salıvermiş olur. Tanrı'nın "kutsal, kutsal, kutsal" olduğunu birbirimize öğretiriz. O'nun "lmsz ve görünmez tek Tanrı" olduğunu birbirimize ilahi aracılığıyla söyleriz. Bunu yaparak Tanrı'ya hem daha çok değer vermiş hem de O'nu daha derinden anlamış oluruz. Yeni imanlılar ve olgun kutsallar uyum içinde olduklarında, kilise herkesin aynı anda hem ğretmen hem de ğrenci olduğu bir teoloji okulu hâline gelir.

Bundan dolayı, kilise ihtiyaclarının ilahi seçimine gözetmenlik etmesi gerektiğini savunuyorum. İlahiler, ihtiyaclarının öğretme hizmetinin bir uzantısıdır – neticede ihtiyaclar, topluluk tarafından "ğretmeye yetenekli" kişiler olarak bilinirler (1.Ti. 3:2). Pastörler, doğru ve Kutsal Yazılar'a dayalı bir ilahi de olsa şüpheli veya yanlış teolojiye sahip biri tarafından yazılmış bir ilahiyi düşünürken, o yazarın çalışmasını dahil etmenin sürüleri için tehlikeli olup olmayacağını tartmalıdır. Eğer ilahi yazarı ölmüş veya çok tanınmayan birisiyse, o ilahiyi kullanmak daha az riskli olabilir. Bu tür durumlarda uygulanması gereken kesin kurallar olmasa da, bu alan titiz bir bilgelik gerektirir.

Kilisedeki ihtiyaclar, ilahi seçme sorumluluğunu baş pastrmze tahsis etti. Tek seferde birkaç aylık kilise ibadeti yükünde planlama yapıyor. Her hafta, pastörler onun bir sonraki pazar için hazırlamış olduğu taslağa bakmak için bir araya geliyor ve iyileştirme için fikirler sunuyor. Bazı kiliselerde ilahileri "tapınma önderleri"nin seçtiğini fark ettim. Eğer durum böyleyse bile, pastrleri bu süreci denetlemeleri

Tüm Kilise,Toplulukça İlahi Söylemeye Nasıl Katılım Gösterir?

ve kilisenin ana ilahi listesi üzerinde nihai veto yetkisine sahip olmaları yönünde teşvik etmek istiyorum. Kilisede her kim müzik sorumluluğuna sahipse –bu kişi tapınma önderi, müzik diyakonu veya koro şefi olabilir– pastörler bu kişilerle birlikte çalışmalıdır. Ancak pastörler, ilahi seçimini de içeren kilisenin öğretiş hizmetine gözetmenlik yapma sorumluluğundan el çekmemelidir.

Bütün kilise ibadetinin temasını tamamlayan ilahiler seçin. Aslında ilahiler, dualar ve Kutsal Yazı okumaları, vaiz kürsüye çıkmadan önce yüreklerimizde vaazın bir kalıbını çıkarırlar. Göze çok çarpmasa bile, bunlar metni önceden “vaaz ederler.”

Aynı zamanda *yüreğimizi heyecanlandıran güzellikte* ilahiler söylemeliyiz. Derin gerçeği ilahi olarak söylemek, Tanrı’ya samimi duygularımızı ifade etmekle çelişmez. Yüreklerimiz kırılgan ve düşmüş bir durumdadır ve dolayısıyla her hafta toplulukça ilahi söylerken dağların zirvesindeymiş gibi bir coşku beklememeliyiz. Ancak eğer ilahi söylememiz bizi Kurtarıcı’nın aşkın sevincine asla yöneltmiyorsa, ruhsal durumumuz hakkında endişelenmemiz gerekir. Mesele, haftadan haftaya yaşadığımız duygusal deneyimin yoğunluğu değildir – bunu Tanrı’ya bırakabiliriz. Mesele şu ki, ilahi söyledikçe, övgümüze layık olan Üçlülük Tanrısı’nı tanıma, O’na güvenme ve O’na hayran olma konusunda büyüyor olmamızdır. İlahi söyleyerek diğer kişilerin de O’ndan zevk almasına yardımcı oluruz.

Söz anlamında, duygu içeren şiirlerle zengin gerçekleri ifade eden ilahileri arayın. Onları tanıdıkça, daha derin

TOPLU İBADET

görünen türden zengin ilahiler seçin. Sadece uzun ve yoğun ilahileri değil, aynı zamanda, imanlıların en büyük umutlarını, sevinçlerini ve özlemlerini basit bir nakaratta veya altı mısradaki ifade eden ilahileri kastediyorum. Bu öznel bir şey mi? Elbette öyle. Ancak teolojik muhakemeyi, sağduyuyu ve bir şeyi neyin iyi bir şiir yaptığına dair bildiğiniz her şeyi kullanın ve kiliseniz için mümkün olan en güçlü sözlere sahip gibi görünen ilahileri seçin. Zamanla topluluğunuzun sistematik teolojinin tüm ana başlıklarını kapsayan ilahileri öğrendiğinden emin olun.

Müzik anlamında, müziğin tonu ilahi sözleriyle uyumlu olmalıdır – ya da daha iyisi ilahi sözlerini güzelleştirmelidir. “Müziğin tonu” veya “melodi” ifadesiyle, ilahinin sözlerinin söylendiği belirli bir düzen ve ritimdeki müzik notalarının dizisini kastediyorum. İdeal topluluk ilahileri, çeşitli kuşaktan, kültürden ve zevklerden insanların öğrenmesinin kolay olmadığı güzel ve etkileyici melodilere sahiptir. Her müzik eşit seviyede bestelenmemiştir. Pastörleri ve ilahi önderlerini, hangi melodilerin kendi topluluklarının bina edilmesine en iyi şekilde hizmet ettiğini ayırt etmek için estetik sağduyu geliştirmeye teşvik ediyorum.³

Hem eski hem de yeni ilahileri söylemeliyiz. Bazı ilahiler iyi bir sebeple zamana meydan okumuştur. Eski dönemlerin en iyi işlerine kucak açmak, tüm zamanlardaki evrensel kiliseyle olan birliğimizi gözler önüne serer. Bu aynı zamanda alçakgönüllülüktür: Luther, Watts, Wesley, Bonar ve diğerlerinin şaheserlerini, Nashville’deki bir kayıt stüdyosunda üretilmiş son çıkan eserler uğruna bir kenara atmak, C. S. Lewis’in bir zamanlar “kronolojik züppelik” dediği şeyi yapmak anlamına gelir.

Tüm Kilise, Toplulukça İlahi Söylemeye Nasıl Katılım Gösterir?

Aynı zamanda, Mesih'in harikaları her kuşakta yeni ilahiler ortaya çıkaracaktır (bkz. Mez. 40:3; 96:1; 98:1; 144:9; 149:1). Asırlık ilahiler kilisenin köke derinden bağlanmasını devam ettirirken, çağdaş ilahiler birçok kişi için daha erişilebilir hissettirir ve bu nedenle coşkulu katılımı teşvik edebilir. Her ikisi de değerlidir. Günümüzdeki zengin teolojiyle taze melodileri harmanlamayı amaçlayan “çağdaş ilahi” hareketinde Rab'bin ne yapacağını görmek için sabırsızlanıyorum.⁴

Hristiyan yaşamının tüm alanlarını ifade eden ilahiler söylemeliyiz. Elbette, toplulukça ilahi söyleme, dirilmiş ve egemen Kurtarıcı'da olan sevinçle yankılanmalıdır. Ancak Mesih henüz ikinci kez gelmedi. Tanrı'nın halkı hâlâ çocuksuzluk, kanser, zulüm ve felaketlerle mücadele etmektedir. Ağıt mezmurları bize, imanın acılarımızda Tanrı'dan kaçmak değil, böyle zamanlarda –sorularımızla, acımızla ve diğer her şeyle– O'na koşmak anlamına geldiğini öğretir. Peki o zaman neden ilahi aracılığıyla tasalarımızı O'na yüklemeyelim? Bilgelik içeren pastörel ilgilenme, “perişan Hristiyanların” söyleyebileceği bir ilahi repertuarı geliştirmeyi de içerir.⁵ Denenmeler hakkında dürüst davranan mezmurlar, ölçülü bir tona sahip ilahiler, “Ne zamana dek, ya Rab?” diye soran ezgileri içeren bir repertuar.

Tüm bunlarda toplulukça ilahi söylemenin topluluksal boyutunun ilahi seçme yaklaşımımızı şekillendirmesi gerektiğini unutmayın. Duvarlarında sınırlı yere sahip bir müze müdürünü düşünün. Böyle bir durumda bu kişi sadece en iyi sanat eserlerini seçer. Bunun gibi, imanlıların da yüreklerinin derinlerinde içselleştirebilecekleri sınırlı sayıda

TOPLU İBADET

ilahi kapasitesi vardır. İlahiler karşılıklı Söz hizmetinin hayati bir parçası olduğu için pastörler kiliselerinin ilahi kitaplarını özenle düzenlemelidir. Luther bilinçli bir şekilde Wittenberg'deki ilahi kitabını kısa tutmuştur çünkü nicelikten öte niteliğe değer vermiştir.⁶ Bizler de onun örneğini izlersek iyi yapmış oluruz: sadece en iyi olanları söylemek.

2. İLAHİLERE NASIL EŞLİK ETMELİYİZ?

İlahilere müzikal olarak nasıl eşlik edileceği bazı kiliseleri bölmüştür. Ancak toplu ibadetle ilgili tartışmamıza, odağı *topluluğa* vererek bir sınır çizdiğimizde, birçok kişi tarafından “ibadet savaşları” olarak adlandırılan şeyi azaltabiliriz.

Demek istediğim şey şu: İlahi söylemenin karşılıklı bir sevgi hizmeti olduğu düşüncesini desteklemenin yollarını aramalıyız. Bedenin birliğini öne çıkarmalıyız. Peki bunu nasıl yaparız?

İlk olarak, önceliği insan sesine vermeliyiz. Yeni Antlaşma'nın bize herhangi bir müzik aletini kullanmamızı buyurmaması öğretici bir şeydir. Müzik aleti çalmakta özgürüz; kâhinler Eski Antlaşma'daki tapınak zamanında bu aletleri çaldılar. Ancak Yeni Antlaşma bize basitçe *ilahi söylememizi* buyuruyor.

Peki o zaman müzisyenlerin ibadetteki rolünü nasıl anlamalıyız? Ön tarafta müzik aleti çalan ve ilahi söyleyen kişilerin esas olarak bize ilham vermesini ve bizi şaşırtmasını beklersek, müziğimizi bu hedefi göz önünde bulundurarak yapılandırırız. Öte yandan, müzik aletlerini ve bunlara eşlik

Tüm Kilise, Toplulukça İlahi Söylemeye Nasıl Katılım Gösterir?

eden vokalisti, toplulukça ilahi söylemeyi kolaylaştırmanın ve geliştirmenin bir yolu olarak görmek, odağı doğru yerde tutar. Kilise müzisyenleri sahne sanatçıları değildir; hizmet-kârlardır. Görevleri, topluluğun ilahi söyleme hizmetine eşlik etmek, onu geliştirmek ve güzelleştirmektir.

Radikal gibi görünen bir öneride bulunayım. Daha az müzik aleti kullanmak ve bu aletlerin sesini kısmak *daha güçlü* ve *daha sesli* bir toplulukça ilahi söyleme kültürünün oluşmasını sağlayabilir. Kilisemde, yıllarca kocaman ve çok sesli bir kilise orgu vardı. 1990'larda bu orgu çalan kişi emekli oldu. DC'deki kilisede bu orgu çalabilecek ve aynı anda Kutsal Kitap'a inanan kimseyi bulamadılar. Bundan dolayı kilise orgu sessizliğe gömüldü ve ilahilere piyanoyla eşlik edilmeye başlandı. Birdenbire insanlar birbirlerinin sesini duymaya başladılar – ve bunu *sevdiler*, bu yüzden daha sesli bir şekilde ilahi söylediler!

Kanım şu ki, ilahi söylemeye eşlik eden şeylerin sesi ve çokluğu insanların ilahi söylerken kendilerini duymalarını zorlaştırıyorsa, müzik ironik bir şekilde yürekte katılımı teşvik etmenin tam tersi yönde etki gösteriyor. Topluluğumdaki birçok kişi, kendilerini veya birbirlerini duymadıkları için ilahi söylemeyi bırakıyor ya da yürekte söylemiyorlar; hatta bunu refleks olarak yapıyorlar. Bu durum, bir kilisede bir kilise orgu, bir orkestra ya da modern bir rock grubu olsa da meydana geliyor.

Dolayısıyla, toplulukça ilahi söyleme kültürü geliştirmek için, daha az müzik aleti kullanmayı ve kullandığınız aletlerin sesini kısmayı düşünün. Topluluğun canlılığını müzik

TOPLU İBADET

aleti fazlalığıyla değiştirmek – iyi bir takas.⁷ Elbette, ikisinin aynı anda olması da mümkün! Albuquerque, New Mexico'daki Desert Springs Kilisesi'nden arkadaşım Drew Hodge, ilahileri bir müzik grubuyla yönetiyor. Yetenekli gönüllülerden oluşan ekibi, ustalık isteyen düzenlemeler yapmışlar. Onların müziği bizim kiliseninkinden daha çok alet içeriyor. Ancak Drew, önde görev yapan tüm müzisyenlerin enstrümanlarını çalarken ilahileri *söylemeleri* gerektiğinde ısrar ediyor. Bu, topluluğa toplulukça ilahi söylemenin hâlâ esas şey olduğunun sinyalini veriyor ve topluluk da zevkle ilahi söylüyor.

Müzik aletlerinin kullanımını basitleştirme kararı alın ya da almayın, her kiliseyi düzenli olarak müzik aleti olmadan ilahi söylemeye teşvik ediyorum. Belki ilahinin son dizesinde müzik aletlerini çalmayı bırakabilirsiniz ya da bunu tüm ilahi için yapabilirsiniz. Böyle yapmak, topluluğun kendi sesini duymasına yardımcı olur ve ilahi söylemenin esasen kendilerine bağlı olduğunu onlara hatırlatır. Önemli olan tek şeyin insanların sesi olduğu yerde, insanlar ilahi söylemede elinden geleni yapacaklardır.

Bir şey daha söyleyeceğim ve burada kılı kırk yardığımın farkındayım. Ancak ilahinin armoni yapılan kısımlarını enstrümansız söylemek, ilahiyi aynı müzik perdesinden enstrümansız olarak söylemekten çok daha iyidir. Bundan dolayı kiliseleri, ilahilerine bir şekilde armoni dahil etmeye teşvik ediyorum. Bu, gerek ilahinin armoni notalarının çıktısını alarak gerekse bu notaları projektörden yansıtılacak slaytlara dahil ederek yapılabilir. Topluluğun sadece yüzde 5'i veya 10'u armoni notalarını okuyabiliyor olsa bile, armoni, hâli-

hazırda görkemli olan toplulukça ilahi söylemeye zenginlik katmaktadır. Bunun işe yaraması için müzisyenlerin yazılan bölümlerle uyumlu akorları ve armonileri çalmaları gerekir. Eğer ilahiyi vokal armonileri uyumsuz olacak şekilde yeniden düzenlerlerse, bu, insanları bu bölümleri söylemekten tamamen caydıracak ve tüm çabayı boşa çıkaracaktır.

İkinci olarak, müzik tarzını düşünürken birliğe öncelik verin. Toplulukça ilahi söylemenin ana amaçlarından biri diğer kişileri geliştirmek olduğu için, müzik bize “öbürünü kendi[mizden] üstün say[mamız]” (Flp. 2:3) için harika bir fırsat sağlar. Pavlus, Koloselileri ilahi söyleyerek Mesih’in Sözü’nün aralarında yaşamasına izin vermeye çağırmadan önce (Kol. 3:16), onları birbirlerine sabretmelerini, birbirlerini bağışlamalarını ve “yetkin birliğin bağı olan sevgiyi giyin[melerini]” buyuruyor. Neticede kilise Yahudi ve diğer uluslardan olan kişilerden, köle ve özgürlüklere, barbar ve İskitlerden oluşmaktadır (3:11).

Tanrı’yla ve birbirimizle barıştırılmış olan bir halk olarak, ilahi söylemek için toplandığımızda sahip olduğumuz barışı sergilemeliyiz. Sevgimiz, tercihlerimizden daha önemlidir. Bundan dolayı, pastörler üyelere bir ilahi onların sevdiği tarzda olsa da olmasa onu birlikte söylemeye katılım göstermeleri gerektiğini öğretmelidir.⁸ Bugünlerde, hepimiz en sevdiğimiz müziği istediğimiz zaman kulaklıklarımızla dinleyebiliyoruz. Ancak Rab’bin Günü’nde toplandığımızda, Mesih’in bağlarının ortak kültürel geçmiş ve müzikal görüşlerden daha güçlü olduğunu gösterebiliriz.

Sıklıkla kilise üyelerime, çeşitli müzikal zevklerle öne çıkan bir kilise istediğimizi öğretiyorum. Klasik müzik ve

TOPLU İBADET

hip-hop müzik sevenleri, jazz müzik ve pop müzik sevenleri, halk müziği ve rock müziği sevenleri istiyoruz. Müzik, sıklıkla kişinin kimliğinin ve alt kültürünün bir göstergesidir. Dolayısıyla kilise imanlı olmayan komşularımızın merakını uyandırma fırsatına sahiptir: Böylesine farklı insanlar birlikte ilahi söylemekten nasıl bu kadar zevk alıyor? Şunu unutmayın: Müzikal olarak size hitap eden her ezgi için, muhtemelen sizin uğrunuza tercihlerini bir kenara koyan kilise üyeleri vardır!

Peki, birliğe odaklanmayı nasıl sürdürürüz? Tek yolu bu değil, ancak bir öneri olarak şunu söyleyebilirim ki, müziğe eşlik etmeyi basit tutarak sözleri ve melodiyi ön plana çıkarabilirsiniz. CHBK'de biz bunu sadece piyano ve akustik gitar kullanarak yapıyoruz. Garip bir şekilde bu, eşlik eden enstrümanların neredeyse herkesi hayal kırıklığına uğrattığı anlamına geliyor! Bazı kişiler bir rock grubu tercih ediyor, bazıları bir kilise orgu, bazıları geleneksel halk müziği grubu, bazıları bir orkestrayı, bazıları da modern bir Müjde korosunu tercih ediyor. Esasen bunların hiçbirini yapmıyoruz. Bunu kasıtlı olarak böyle yapıyoruz. Tüm bu farklı müzik tarzlarını tercih eden kişilerin bir olarak ilahi söyleyebilmesini istiyoruz.

Tarzsız kilise diye bir şey yoktur. Bizimki gibi kasıtlı olarak basit olsa bile, her kilisenin bir tarzı, bir tür müzikal ana temeli vardır. Bundan kaçamazsınız. Müziğimizin herkesi nasıl hayal kırıklığına uğrattığına yönelik şakayla karışık durum bir yana, müziğimizi kendilerine daha yakın bulanlar da var, onunla mücadele edenler de. Basitçe bu gerçeği

kabul etmek bile önemli bir başarıdır. Geleneksel ilahileri sevenlere, buldukları daha büyük fedakârlıktan ötürü teşekkür etmeliyiz. Çalınan müzik, onların rahatlık alanlarından çok uzak olsa bile, birlikte ilahi söyleyerek gösterdikleri Mesih benzeri örnek için onları onurlandırmalıyız.

Kilisemizin müziğe yaklaşımının tüm bedeninin iyiliğini içerip içermediğini düzenli olarak düşünmeliyiz. Mike Cosper, müzik tarzına konukseverlik merceğinden bakmamızı önermektedir: Kitleleri çekmek için tarza yönelik değişiklikler yapmamalıyız ancak ilahi söyleyişimizin çok çeşitli üyeler ve ziyaretçiler için daha *konuksever* olması için yapabileceğimiz küçük ayarlamalar olabilir.⁹

Bir örnek vereyim; muhtemelen bu örnek kusursuz bir örnek olmayacak. Topluluğum, tümüyle geleneksel tarzda klasik ilahiler söyleme konusunda uzun bir tarihe sahip. Ancak Afrika kökenli Amerikalıların büyük bir kültür merkezi olan Washington, DC'nin tam ortasındayız. Kilisemiz yüzde 70 beyaz kişilerden oluşuyor ama başkaları için kilisemizin müzik temeli kulağa bundan daha beyaz gelebilir. Şüphesiz, geleneksel siyahi ve geleneksel beyaz kiliseler genellikle zamana yenik düşmeyen birçok ilahi söylerler ancak benim kilisem gibi olanlar bu ilahilere çok az ritim ve canlılıkla eşlik etmeye meyillidir!

Bunun farkında olan pastörümüz bizden, “*Tüm Yardımım Rab'den Gelir*” (All My Help Comes from the Lord), “*Taç*” (The Crown), “*O Benim için Çok Şey Yaptı*” (He's Done So Much for Me), “*Rab, Beni Günbegün Korum*” (Lord, Keep Me Day by Day) ve “*Nerede Olacağım?*” (Where Shall I Be?) gibi *Afrikanlı-Ameri-*

TOPLU İBADET

kalıların İlahi Kitabı'ndan (African-American Hymnal Book) bazı harika ilahiler öğrenmeye başlamamızı istedi. Buradaki amaç yalnızca siyahi üyelere ve ziyaretçilere konukseverlik göstermemiz değil, aynı zamanda Tanrı'nın bu ilahileri yazan erkeklere ve kadınlara döktüğü bol lütfunun farkındalığına sahip bir şekilde, Afrika kökenli Amerikalıların ilahi geleneğinin zenginliğini kutlayarak tüm üyelerimizi bina etmekte. Yine de çoğunluğu beyaz müzisyenlerden oluşan bir grup olarak, bu ezgilere tıpkı siyahi kiliselerdeki müzisyen kardeşlerimiz gibi eşlik etmeye çalışmamamız gerektiğini biliyorduk. Aslında, denesek bile en iyi ihtimalle garip görüneceğini ve kulağa en kötü ihtimalle derin duygudan yoksun geleceğini biliyorduk. Bu yüzden, ezginin temel hissini korumayı amaçlayarak, yine de "tamamen kopmadan" veya müziksel olarak olmadığımız bir şey olmaya çabalamadan bu ilahileri basit ve alçakgönüllü bir şekilde çalmaya çalıştık.

Doğru müzikal dengeyi on ikiden mi vurduk? Emin değilim. Bu bir süreç işi. Ancak birçok Afrikalı-Amerikalı üye ve ziyaretçi, bu ilahileri dahil ettiğimiz için bizlere teşekkür etti, hatta bu repertuvara ayak uydurmaya çalışırken biz müzisyenlere karşı Mesih benzeri bir sabır sergilediklerinden eminim.

3. KİLİSELER GÜÇLÜ ŞEKİLDE İLAHİ SÖYLEMEYİ NASIL TEŞVİK EDER?

Derler ki, müzik hizmetinde tarafsız seçimler yoktur. Aldığımız her karar ya toplulukça ilahi söylemeye yardımcı olur ya

da onu engeller. Bu nedenle, bu bölümü kiliselerin toplulukça ilahi söylemelerini en üst seviyeye çıkarabilecekleri bir takım uygulanabilir yollar sunarak kapatalım:

1. Katılımcı ilahi söylemeyi aklınızdan çıkarmayın. Tek bir kişi tarafından ya da “özel” olarak söylenen müzik bina edici olabilir ancak Yeni Antlaşma *bütün* imanlıların ilahi söylemesini buyurmaktadır. İlahilerin ön taraftaki grup tarafından söylenirken diğer üyelerin yerlerinde oturup dinlemesi (en azından bizim kültürel durumumuzda böyle) hakkındaki endişem, bu tür uygulamaların kilise üyelerini pasif duruşa doğru eğitiyor gibi görünmesidir. Bu tür bir uygulama, ilahi söylemenin bizi eğlendirmek için yapıldığına dair bir beklenti oluşturur.¹⁰
2. Ön tarafta ilahi söyleyenleri ve müzisyenleri, ilahi kısmını kendinden emin bir şekilde yönlendirmeye teşvik edin. Sıklıkla gözlemlediğim bir hata, vokalistlerin topluluğun ilahilere ne zaman katılması gerektiğini işaret etmek için beden dillerini kullanmamasıdır. İlahi söylemenizde önemli bir gelişim sağlamanın en basit yollarından birisi, önderlerin her dizenin girişini son derece belirgin hâle getirmesini sağlamasıdır: Derin bir nefes alın; toplulukla doğrudan göz teması kurun ve ilahi söylemeye başlamak üzere olduğunuzu belirtmek için davetkâr bir baş hareketi yapın; ve yaklaşan dizenin duygusunu gözlemlerinizle aktarın.

TOPLU İBADET

3. Her ilahinin düzenini ve yapısını takip etmeyi kolaylaştırın. Uzun girişler ve sözler arasındaki enstrümental boşluklar, topluluğu ne zaman ilahi söyleyeceği konusunda kararsız hissederek ayakta durmaya ve beklemeye zorlar. Sözler arasındaki müzikal geçişleri (bunlar bazen “bağlantılar” veya “dönüşler” olarak adlandırılır) kısa tutmaya çalışın; bu bölümlerin amacı, bir sonraki dizenin başlangıcı için açık ve sezgisel bir altyapı sağlamaktır.
4. Pastörler coşkulu katılımı başı çekmelidir. Kutsal Yazılar gözetmenleri sürüye örnek olmaya çağırır (1.Pe. 5:3). Bir pastör ibadet salonuna ibadet başladıktan sonra girerse, ilahiler sırasında vaaz notlarını gözden geçirirse veya genel olarak kayıtsız görünürse, beden dili tüm kiliseye ilahi söylemenin gerçekten önemli olmadığını söyler. Öte yandan, tüm yüreğiyle ilahi söylerse, topluluk güçlü şarkı söylemeyi norm olarak görecektir.
5. Işıkları açın. Bu bir yasa değil, bilgelik gerektiren bir alanıdır. Ancak sahnenin parlak, ibadet salonunun karanlık olması, ibadetin bir aile buluşmasından çok bir konser olduğu havasını verir.
6. Oturma düzenine dikkat edin. Sandalyeleri veya sıraları, ilahi söylerken insanların birbirlerini daha iyi görebilecekleri ve daha iyi duyabilecekleri şekilde ayarlama imkânınız var mı? Eğer varsa, ibadetin ilahi söyleme kısmının çoğul doğasını pekiştirebilirsiniz.
7. Müzik kültürünü teşvik edin. Toplulukça ilahi söylemeyi geliştirme amacıyla kiliselerin üyelerine müziği daha iyi anlama konusunda yardımcı olabileceği bir-

Tüm Kilise, Toplulukça İlahi Söylemeye Nasıl Katılım Gösterir?

çok yaratıcı yol var. İnsanların yakındaki bir sırada duran daha güçlü ilahi söyleyen kişileri takip ederek bunları öğrenmeye çalışabilmeleri için armoni notalarını ilahi sözlerine dahil etmeyi düşünün. Kilisenizin söylediği ilahilerin çevrim içi bir listesini paylaşın ki cemaat bu ilahileri iyi bir şekilde öğrenebilsin. Evde kişisel ya da aile olarak yaptıkları ibadet zamanında kullanabilmeleri için ilahilerin yazılı olduğu kâğıtları üyelerinize verin. İsteyen üyeleri için ayda bir kere “ilahi söyleme okulu” yapan ve onlara ilahilerde armoni kısımlarını öğreten bir kilise biliyorum. Bu sayede, bir yılın sonunda bu toplantılara katılan kişiler armoni notaları içeren on iki tane ilahi öğreniyor ve müzik bilgilerini geliştiriyorlardı. Zaman içerisinde, kilisenin bu basit girişimi, bütün topluluğun daha güçlü bir şekilde ilahi söylemesine yardımcı oldu.

GURBETTEKİ BİR HALK OLARAK İLAHİ SÖYLEMEK

Yakın zamanda, Asya’da devlet tarafından resmî olarak kabul görmeyen bir kiliseyi ziyaret ettim. Topluluk harika bir yoğunlukla ve duyguyla ilahi söylüyordu. Ancak, ayakta söyledikleri takdirde sesleri aşırı fazla çıkar diye yumuşak ve yerlerinde oturarak söylüyorlardı. Çok yüksek sesle söylerlerse, polisin gelip onları bulacağından korkuyorlardı.

Eğer kiliseniz tutuklanma korkusu olmadan istediğiniz kadar yüksek sesle ilahi söyleyebileceğiniz bir bağlamda toplanıyorsa, neden bu özgürlükten tam olarak faydalanmıyorsunuz? Asya’da ya da Amerika’da olsun, nerede toplanırsak

TOPLU İBADET

toplanalım, hepimiz gurbetteki bir halk olarak toplanıyoruz. Hepimiz özlem ilahileri, sürgün melodileri, göksel evimizi özleyen nakaratlar söylüyoruz. Kilise olarak, bir gün karanlığın fırtınalarının sona ereceğini bilerek hep birlikte uyum içerisinde sesimizi yükseltiyoruz.

İlahi söylememiz başka bir şeyin haberini önceden verir – başka bir zaman ve başka bir yer. İlahimiz, bir gün gerçekleşecek hâlini henüz almadı. Şimdiki ilahi söylemelerimiz, Tanrı'nın tüm ailesinin tahtın etrafında toplanacağı günün ön tadımını bize sunmaktadır. O gün, hiçbir gücün veya yönetimin onlara karşı çıkamayacağı yeni gök ve yeni yeryüzünde cesur kardeşlerimizle yan yana toplanacağız çünkü Kral İsa zafer kazandı.

İddia ediyorum, ciğerleri patlayana kadar ilahi söyleyecekler. Borazan çalacak, yeni bir ilahi başlayacak ve her oymaktan ve dilden gelen Tanrı'nın halkı sonsuzluğa yankılanan bir övgü ilahisi yükseltecek.

SONUÇ

Tanrı bizi kendi halkı olarak bir araya toplar. Kilisenin *kim* olduğu (ya da *kime* ait olduğu), kilisenin *nasıl* ibadet ettiğini şekillendirir. Dolayısıyla toplu ibadet kiliseyi şekillendirir.

Peki bundan sonra ne olacak? Belki bu kitap sizi kilise hakkında daha farklı düşünmeye ve dolayısıyla da toplu ibadet hakkında daha farklı düşünmeye itti. Eğer yerel kilisenin doğasının toplu ibadetin ne olduğunu şekillendirdiği tezimi kanıtlamışsam, o zaman umarım eklesiyoloji (kilise doktrini) ve doksolojinin (ibadet doktrini) artık birbiriyle bağlı olduğunu ve birbirini karşılıklı olarak pekiştirdiğini daha çok anlamışsınızdır. Kendi topluluğunuzda toplu ibadeti güçlendirmek için hangi uygulanabilir adımları atabileceğinizi merak ediyor olabilirsiniz.

Bu noktada bu kitabı nasıl uygulayacağınız konusundaki birtakım düşüncelerimi sizinle paylaşayım:

1. MÜJDE'YE ODAKLANMIŞ BİR ŞEKİLDE KALIN

Toplu ibadet hakkındaki tüm bu heyecanımızın içerisinde, ibadetin tümüyle İsa Mesih hakkında olduğu gerçeğini unutmamalıyız. Tanrı, Oğlu'nun kurban niteliğindeki yerimize

TOPLU İBADET

geçen ölümü ve zaferli dirilişi aracılığıyla bizi kendisiyle barıştırdı. Kutsal Ruh, tövbe ve Mesih'e iman aracılığıyla bizi ölümden yaşama getirdi. İşte bu yüzden ibadet ediyoruz.

Toplu ibadeti yeniden düzenlemek, kıymetli bir hedeftir. Kıymetlidir çünkü toplu ibadet, Mesih'in gelini olan ve kefareti işi aracılığıyla kurtardığı ve temizlediği kiliseyi içerir. Bu yüzden toplu ibadeti, kilisenizi daha havalı, daha akıllı ya da daha içten göstermek için değiştirmeye çalışmayın. Mesih'in uğruna öldüğü kilisenizi sevdiğiniz için ve topluluğunuzun kutsallıkta, olgunlukta ve sevgide büyümesini arzuladığınız için bunu yapın. Tüm kilisenizin Müjde'nin Tanrısı'na daha çok hayranlık duyması ve değer vermesini istediğiniz için yapın.

2. DAHA SAĞLIKLI BİR KİLİSE İÇİN DUA EDİN

Topluluk ne kadar olgun olursa, toplu ibadeti de o kadar iyi olur. Dolayısıyla toplu ibadetin geliştiğini görmenin bir yolu da, kilisenin diğer alanlarda da sağlıklı olması için dua etmektir. Topluluğunuzun Mesih'e dönmeyi ve müjdelemeyi daha açık şekilde anlaması için dua edin. Kendinizi anlamlı kilise üyeliği ve disiplini konusunda öğretmeye ve bunu uygulamaya adayın. Kiliseyi derin bir öğrenci yetiştirme ilişkileri kültürü geliştirmeye yönlendirecek, Tanrı yolunda yürüyen nitelikli ihtiyarlar için dua edin.

3. İHTİYARLARI ÖNDERLİK ETMELERİ İÇİN TEŞVİK EDİN

Kilise toplantısının her yönü bir şeyler öğretir. Topluluk onları “öğretmeye yetenekli” (1 Tim 3:2) olarak bildiğinden, ihtiyarlar toplantılara gözetmenlik yapmalıdır.

Bu yüzden, konu kilisenin ibadete yaklaşımında değişiklikler yapmaya geldiğinde, bu değişiklikler doğal olarak yukarıdan gelmelidir. Eğer bir ihtiyarsanız, toplu ibadeti organize etme şeklinizle topluluğa çobanlık etmek için, Tanrı'nın diğer ihtiyarlarla birlikte size verdiği yetkiyi nasıl kullanacağınıza düşünün. Bu, her ihtiyarın ibadetin planlanmasına eşit şekilde dahil olması gerektiği anlamına gelmiyor. Bir ihtiyar, özellikle de baş pastör, bu konuya öncülük edebilir. Ancak tüm ihtiyar heyeti, kilisenin ibadetine genel vizyonu ve her pazar toplantısının içeriği için bir kâhyalık duygusu hissetmelidir.

Eğer ihtiyar değilseniz, hâlâ yapabileceğiniz birçok şey var. Pastörlerinizin bilgelik sahibi olması için dua edin. Toplu ibadetle ilgili öğrendiklerinizi onlarla konuşun (Elbette, konuşurken bu kitap yerine Kutsal Kitap'tan referanslar kullanmanız çok daha iyi olacaktır!). Eğer ibadetin herhangi bir kısmında görev alıyorsanız, Kutsal Yazılar'ın önceliklerini yansıtmak için, rolünüze uygun olan şeyi yapın.

4. SABIRLA ÖĞRETİN VE DEĞİŞİKLİKLERİ AŞAMALI OLARAK YAPIN

Pavlus, Timoteos'a “insanları tam bir sabırla eğiterek ikna et, uyar, isteklendir” talimatında bulunuyor (2.Ti. 4:2). İnsanlar,

TOPLU İBADET

pazar günleri ne olduğuyula ilgili güçlü fikirlere sahiptir. Bazen insanlar görüşlerini bir ömür boyu dua içeren çalışmayla geliştirmiş oluyorlar. Diğer zamanlarda, toplu ibadeti neyin “iyi” veya neyin “kötü” yaptığına dair sezgisel bir hisleri vardır – “iyi” veya “kötü” olabilecek veya olmayabilecek bir his. Tüm bu sebeplerden ötürü, pastörlerin topluluklarının haftalık ruhsal yürüyüşlerinde çok önemli olan bir şeyi değiştirmeden önce biraz daha öğretmeleri, öğretmeleri ve öğretmeleri zorunludur.

Toplu ibadet hakkında öğretmek için üye toplantılarını, Pazar Okullarını, Kutsal Kitap çalışmalarını ve vaaz serilerini kullanmayı düşünün. Kilit role sahip kişilerle Kutsal Yazılar’ı okumak, konuşmak ve dua etmek için buluşun.

Toplu ibadette, herhangi bir şey nadiren sert ve acil bir düzeltme gerektirir. İnsanlar normalde günler ve haftalar içinde değil, aylar ve yıllar içinde büyürler. Muhakkak gerekli olmadıkça, toplu ibadeti bir kerede kökten yeniden yapılandırarak topluluğunuzdaki kişileri afallatmayın.

5. TANRI’NİN HER ŞEYE EGEMEN OLDUĞUNA GÜVENİN

Yalnız tek bir kusursuz topluluk vardır: Kuzu’nun tahtının etrafındaki topluluk. Dolayısıyla, “oradaki kutsal kalabalığa” katılana kadar, her zaman kilisemizin toplanmasıyla ilgili geliştirilebilecek bir şeyler teşhis edebiliriz.

Tanrı bizi kendisine güvenmeye çağırıyor. İbadet O’nun fikridir. Bizler O’na kusursuz şekilde ibadet sunduğumuz için toplu ibadetimizi kabul etmiyor. Bizim övgülerimizi duyuyor

çünkü O'nun biricik Oğlu'yla birleştik. İçimizde Ruh'uyla çalışan O'dur. Toplu ibadet öncelikle O'nun bize Mesih'te verdiği ve sonrasında bizden aldığı bir armağandır. Toplu ibadeti yeniden düzenlemek ve derinleştirmek için çalışmalıyız ancak bunu O'nun iyi amaçlarına ve zamanlamasına dayanarak yapmalıyız.

Tanrı bizi kendi yüceliği için yarattı. Bizi kendi yüceliği için kurtardı. Kendi yüceliği için bizi halkı yaptı. Kendi yüceliği için bizi bir araya toplamaktadır. Ve bir gün –Rab'bin o Günü'nde– sonsuzluklar boyunca O'nun yüceliğinden zevk alacak olan ebedî topluluğunu oluşturmak için tüm kiliseyi bir araya getirecektir.

EK

ÖRNEK İBADET DÜZENLERİ

Kilise ibadetinizi nasıl şekillendireceğinizi düşünürken, diğer teolojik geleneklerden ve farklı kültürel ortamlardan örneklerle bakmak faydalı olabilir. Bu amaçla, burada dünyanın dört bir yanındaki toplulukların kullandığı günümüze dair birkaç ibadet düzeni yer almaktadır. Yapı, biçim ve uzunluk olarak çeşitlilik içerseler de, hepsi dua ederek, okuyarak, ilahi olarak söyleyerek ve vaftizle Rab’bin Sofrası’nda resmederek Söz’ü ön plana çıkarmışlardır.

Freie Evangelische Gemeinde (Özgür Müjde Topluluğu),

Münih, Almanya | 3 Şubat 2019

- Karşılama ve Duyurular
- İbadete Çağrı
- Övgü Duası
- İlahi: “İşte Tanrımız” (“Seht unsern Gott”)
- Bağışlar
- Kutsal Yazılar’ın Okunması: Vahiy 21:10–11 ve 21:22–22:5
- İlahi: “Yeryüzünün Ezizliği, Çalışması ve Acısından Sonra” (“Wenn nach der Erde Leid, Arbeit und Pein”)

TOPLU İBADET

- Pastörel Dua
- Vaaz: Yeşaya 4:2-6
- İlahi: “Bizi Bekleyen Bir Gün Var” (“Es kommt der Tag”)
- Rab’bin Sofrası:
 - Davet ve Talimatlar
 - Kendini Sınama İçin Sessizlik
 - İtiraf Duası
 - İlahi: “Senin Sofranda Toplanmak Güzeldir” (“Es ist gut, an deinem Tisch zusammen zu sein”)
 - Unsurların (Ekmek ve Şarabın) Dağıtılması ve Birlikte Alınması
 - Topluluğa Açık Dua Zamanı
 - İhtiyaç İçindekiler İçin Yardım Toplama
- Kapanış İlahisi: “Tanrı’yı Sevenler Güneş Gibi Olacak” (“Die Gott lieben werden sein wie die Sonne”)

Risen Christ Fellowship (Dirilmiş Mesih Topluluğu),

Philadelphia, PA | 5 Ocak 2020

- Giriş İlahisi: “O’nun Lütfuna Övgü” (“To the Praise of His Grace”)
- Karşılama ve Duyurular
- İbadete Çağrı: Yeremya 31:33-34
- Pastörel Dua
- İlahi: “O bizim Tanrımız” (“This is Our God”)
- İlahi: “Hakiki Sevgi” (“Genuine Love”)
- İlahi: “Bizi Bir Yapan Kral’a Övgü” (“Praise the King Who Makes Us One”)
- Kutsal Yazılar’ın Okunması: Vahiy 8:1-13
- Rab’bin Sofrası
 - Talimatların Açıklanması

- Unsurların (Ekmek ve Şarabın) Dağıtılması ve Birlikte Alınması
- İlahi: “Kilisenin Tek Temeli” (“The Church’s One Foundation”)
- Vaaz: Efesliler 4:1-3: “Birlik için Gayret”
- Kapanış İlahisi: “Övgüm Asla Son Bulmaz” (“Never Cease to Praise”)
- Kutsama

Devlet Tarafından Tanınmayan Bir Baptist Kilise,

Doğu Asya’daki Büyük Bir Şehir | 5 Ocak 2020

- Karşılama ve Duyurular
- İbadete Çağrı: Mezmur 118:24
- İlahi: “Tüm Uluslar Sana Tapınır” (“All Nations Worship You”)
- Övgü Duası
- Kutsal Yazılar’ın Okunması: Yeremya 8:4-12
- İlahi: “Ben Kayıp Bir Koyunum” (“I am a Lost Sheep”)
- İman Bildirisi Madde III: Düşüş
- İlahi: “Her Şeye Gücü Yeten Tanrı” (“Almighty God”)
- Kutsal Yazılar’ın Okunması: 2. Petrus 2:1-10
- Pastörel Dilek Duası
- İlahi: “Rab Merhametli ve Naziktir” (“The Lord Is Merciful and Kind”)
- Ondalık
- Şükran Duası
- İlahi: “Doksoloji”
- Rab’bin Sofrası
- Vaaz: Matta 21:23-22:14
- İlahi: “Güven ve İtaat Et” (“Trust and Obey”)
- Kutsama

TOPLU İBADET

Shiloh Baptist Kilisesi,

Orange Park, FL | 19 Ocak 2020

- Giriş İlahisi: “Her Şeyimi Veririm” (“Give You Everything”)
- İbadete Çağrı: 1. Petrus 2:4–6
- İlahi: “Köşe Taşı” (“Cornerstone”)
- Kutsal Yazılar’ın Okunması: 1. Petrus 3:8–22
- Yaşamın Kutsallığı Sunumu
- Pastörel Dua
- Vaftiz
- Pastörel Karşılama
- Kutsal Yazılar’ın Okunması: Mısır’dan Çıkış 3:13–14
- İlahi: “Ezelî ve Ebedî Tanrı” (“God Is”)
- Vaaz: 1. Petrus 3:15–16; “Biricik Oğlu’na Tanıklık Etmek”
- İlahi: “Sunağa Gelin” (“Come to the Altar”)
- Kutsal Yazılar’ın Okunması: Elçilerin İşleri 20:35
- Bağışlar ve Duyurular
- Kutsama

Igreja Presbiteriana Barra Funda (Barra Funda Presbiteryen

Kilisesi), São Paulo, Brezilya | 2 Şubat 2020

- İbadete Çağrı: 1. Petrus 2:9–10
- Dua
- İlahi: “Kilisenin Tek Temeli” (“Da Igreja o Fundamento”)
- Kutsal Yazılar’ın Okunması: Levililer 26:1–13
- İlahi: “Senin Halkın” (“É o Teu Povo”)
- Övgü Duası
- İlahi: “Rab ve Kurtarıcı” (“Senhor e Salvador”)
- Kutsal Kitap’ın Açıklanması (Vaaz): Elçilerin İşleri 2:42–47; “Nasıl Devam Etmeliyiz?”
- Üyelik Antlaşmasının Okunması

- İlahi: “Şarap ve Ekmek” (“Vinho e Pão”)
- İtiraf Duası
- Rab’bin Sofrası
- İlahi: Bir Önceki İlahinin Son Kıtası
- Aracılık Duası
- Elçisel Kutsama

Satya Vachan (Gerçek Söz) Kilisesi,

Lucknow, Hindistan | 2 Şubat 2020

- Karşılama ve İbadete Çağrı: Yeşaya 43:14–21
- İlahi: “İşte, Yeni Bir Şey Yapacağım” (Behold, I Will Do a New Thing”)
- İlahi: “Sana Geliyorum, İsa Mesih” (“I Come Near to You, Jesus Christ”)
- Vaftiz Tanıklıkları
- Vaftiz
- Vaftiz İlahisi: “İsa’yı Kabul Ettim ve Tanrı’nın Bir Çocuğu Oldum” (“I Have Received Jesus and Have Become a Child of God”)
- Toplulukça Kilise Antlaşmasının Okunması
- Pastörel Dua
- Yuhanna 1:12’den Rab’bin Sofrası’na Yönelik Uyarılar
- Rab’bin Sofrası’nın Kutlanması
- Bağışlar
- Bağış İlahisi: “İsa’yı Bulunca Hayatım Değişti” (My Life Changed When I Found Christ”)
- Şükran Duası ve Söz’ün Vaaz Edilmesi İçin Hazırlık
- Vaaz: 1. Petrus 3:1–6, “Hristiyan Evinde Tâbi Olma ve Güven”
- Kutsama

NOTLAR

Önsöz

1. Hughes Oliphant Old, *Worship: Reformed according to Scripture* (Louisville: Westminster/John Knox, 2002),

Giriş

1. David Peterson, *Engaging with God: A Biblical Theology of Worship* (Downers Grove, IL: IVP Academic, 1992), 20.

1. Bölüm

1. Elbette bir başka hayati *kim* sorusu daha vardır: Hristiyanlar kime ibadet eder? Cevap, bize kendisini İsa Mesih'te gösteren, Üçlü Birlik Tanrısı'na, Yaraticımız'a ve Kurtarıcımız'a ibadet ettiğimizdir. İbadeti anlamak için, tek gerçek Tanrı'yı anlamamız gerekir. Hamdolsun ki ibadet üzerine yazılan kitapların birçoğu Tanrı merkezliliği vurgulamaktadır. Ben diğer *kim* sorusuna, yani ibadeti *kim* yapar sorusuna odaklanacağım çünkü bu soru nispeten daha az değer gören bir sorudur. İbadette uygun teolojinin önemi (Tanrı doktrini) hakkında daha fazla bilgi için bkz. Bob Kauflin, *Worship Matters: Leading Others to Encounter the Greatness of God* (Wheaton, IL: Crossway, 2008), 61–87; D. A. Carson, “Worship under the Word,” *Worship By the Book* içinde, ed. D. A. Carson (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2002), 26–33; Michael Lawrence and Mark Dever, “Blended Worship,” *Perspectives on Christian Worship: Five Views* içinde, ed. J. Matthew Pinson (Nashville: B&H Academic, 2009), 226–230.

2. Kutsal Kitap, kiliseyle ilgili birçok tasvir ve mecaz içermektedir. Bu üç tasvire odaklanmamın sebebi, bunların öne çıkan tasvirler olmasıdır.

TOPLU İBADET

Daha fazlası için bkz. D. J. Tidball, “Church,” *New Dictionary of Biblical Theology* içinde, ed. T. Desmond Alexander ve arkadaşları (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2000), 410.

3. Jonathan Leeman, “We Come in Peace: Churches, Time–Machines and a Gospel Apologetic,” *Primer* 7 (November 2018): 46.

4. Bir kilise ibadetinin unsurlarının, kültürümüzün hüküm süren normlarına karşı “yıkıcı” olduğu fikrinden dolayı Alan Noble’ye teşekkürümü borç sayıyorum: Alan Noble, *Disruptive Witness: Speaking Truth in a Distracted Age* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2018), 133–146.

5. Charitie Lees Bancroft (1841–1923), “Before the Throne of God Above,” 1863

6. 1. Korintliler 12–14. bölümlerdeki bina etme önceliği, aynı zamanda sözde “karizmatik armağanlar” (yanlış bir adlandırma, çünkü Ruh’un tüm armağanları O’nun lütfuna –*charis*—göre verilir) konusundaki tartışmaları uygun bağlama yerleştirmelerine yardımcı olur. Bir kilise diller, dillerin yorumlanması, peygamberlik vb. armağanların günümüzde hâlâ devam ettiğine inansın ya da inanmasın, buradaki ana nokta, bu tür armağanların bütün bedeni *geliştirerek* Mesih’i yüceltmek amacıyla verilmiş olduklarıdır. Bazı belli armağanların, Yeni Antlaşma kanonu tamamlandıktan sonra büyük ölçüde sona erdiğini savunan “incelikli sona erme görüşü” (İngilizce “nuanced cessationism”) hakkında harika bir savunma için bkz. Thomas Schreiner, *Spiritual Gifts: What They Are and Why They Matter* (Nashville: B&H, 2018). Her ne kadar Schreiner’in görüşünü savunuyor olsam da, bu armağanların günümüzde devam ettiği konusunda güçlü bir argüman için bkz. Andrew Wilson, *Spirit and Sacrament: An Invitation to Eucharismatic Worship* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2018).

2. Bölüm

1. *Ekklesia*’nın Hristiyan olmayan toplulukları ifade etmek için kullanıldığı Elçilerin İşleri 19:32 ve 19:39 ayetlerine bakınız.

2. Mark Dever, *The Church: The Gospel Made Visible* (Nashville: B&H Academic, 2012), 136.

3. Teolog Miroslav Volf bunu şu şekilde ifade eder: Kilisenin ömrü toplanma eyleminde bitmez. Bir kilise toplanmasa bile, üyelerinin birbirlerine yaptıkları karşılıklı hizmette ve dünyaya karşı yaptıkları ortak hizmette kilise olarak yaşar... Bununla birlikte, en yoğun biçiminde, kilise kendini ibadet için toplanma eyleminde somut olarak gösterir ve bu, kiliseyi oluşturan unsurdur (*After Our Likeness: The Church as the Image of the Trinity* [Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1998], 137).

4. On dokuzuncu yüzyılda yaşamış Baptist bir pastör olan W. B. Johnson şöyle söylemiştir: “Kilise, günah ve mahkûmiyetten kurtulmuş, belirli görevleri yerine getirmek ve belirli amaçları gerçekleştirmek için bir araya gelen bir topluluk, bir öğrenciler topluluğudur. *Her Rab’bin Gününde buluşmak*, sosyal ibadet görevlerini yerine getirmek, kuvvetlerini birleştirmek ve kurtuluşlarının Önderi altında bir grup asker olarak uyum içinde hareket etmek için vardır.”

5. Everett Ferguson, *The Church of Christ: A Biblical Ecclesiology for Today* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1996), 235.

6. Şu ana kadar ortaya koyduğum argümanı takip ediyorsanız, Kutsal Kitap’a uygun bir yerel kilise modelinin, normal olarak tek bir topluluk olarak toplanma olduğuna inandığımı muhtemelen anlamışsınızdır. Diğer bir deyişle, birden fazla mekanda veya aynı mekanda gün içerisinde farklı saatlerde birden fazla ibadet gerçekleştiren “kiliselerin” aslında birden çok ve farklı kiliseler olduğunu savunuyorum. Yine de, birden çok mekanda veya aynı mekanda birden fazla ibadet gerçekleştiren kilise yapısını savunanların, bu bölümde kilisenin toplanmasıyla ilgili vurguların birçoğunu taktir edeceğimi umuyorum. Sadece bu noktaları bir bütün olarak kiliseye değil, (onların düşündüğü şekliyle) kilisenin bölümlerinden oluşan çeşitli toplantılara uygulamaları gerekecektir. “Tek toplantı” argümanının kısa ve öz bir savunması için bkz. Dever, *The Church*, 132–136. Kitap uzunluğundaki bir savunma için bkz. Jonathan Leeman, *One Assembly* (Wheaton, IL: Crossway, 2020). Birden fazla mekanda ibadet gerçekleştiren kilise görüşüyle ilgili argümanları da burada bulabilirsiniz: Brad House and Gregg Allison, *MultiChurch: Exploring the Future of Multisite* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2017); and J. D. Greear, “A Pastor Defends His Multisite Church” (February 25, 2010, <https://www.9marks.org/article/pastor-defends-his-multi-site-church/>).

TOPLU İBADET

7. David Clarkson, *The Works of David Clarkson, Vol. 3* (Carlisle, PA: Banner of Truth, 1988; originally published 1696), 190.

8. Örneğin, Marva Dawn, *A Royal "Waste" of Time: The Splendor of Worshiping God and Being Church for the World* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1999), 152–153.

9. C. E. B. Cranfield, "Divine and Human Action: The Biblical Concept of Worship," *Interpretation* 12 (1958): 390–391. Bu bölüm boyunca Cranfield'a minnettarım.

10. Bryan Chapell, *Christ-Centered Worship: Letting the Gospel Shape Our Practice* (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2009), 119.

11. Nicholas Wolterstorff, "The Reformed Liturgy" *Major Themese in the Reformed Tradition* içinde, ed. Donald K. McKim (Eugene, OR: Wipf & Stock, 1998), 287, 290.

12. Hughes Oliphant Old, "John Calvin and the Prophetic Criticism of Worship," *John Calvin and the Church: A Prism of Reform* içinde, ed. Timothy George (Louisville: Westminster John Knox, 1990), 234

13. Cranfield, "Divine and Human Action," 392.

3. Bölüm

1. D. A. Carson, "Worship under the Word," *Worship By the Book* içinde, ed. D. A. Carson (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2002), 26.

2. John Piper'in Kutsal Kitap'a dayalı ibadeti tanımlayan çok meşhur bir ifadesi var: "ağırbaşlılık ve sevinç." Bkz. John Piper, *Gravity and Gladness: The Pursuit of God in Corporate Worship* (Wheaton, IL: Crossway, 2010).

3. Bob Kauflin, *Worship Matters: Leading Others to Encounter the Greatness of God* (Wheaton, IL: Crossway, 2008), 65.

4. Bu nedenle, birçok tarihi kilise, genellikle Rab'bin Sofrası'na hazırlığın bir parçası olarak, pazar ibadetine düzeltici kilise disiplini de dahil ediyordu. Sevgi dolu, Kutsal Kitap disiplini uygulayan bir kilise, tam da Tanrı merkezli ibadetten zevk almayı bekleyebilecek türden bir topluluktur. Bkz. Jonathan Gibson & Mark Earngey, "Worshipping in the Tradition:

Principles from the Past for the Present,” *Reformation Worship: Liturgies from the Past for the Present* içinde (Greensboro, NC: New Growth, 2018), 59–61.

5. David Peterson, *Engaging with God: A Biblical Theology of Worship* (Downers Grove, IL: IVP Academic, 1992), 214.

6. Bu yaklaşımın ilk savunucularından Ed Dobson, böyle bir hizmetin altı özelliğini şöyle tanımlamıştır: Gayri resmi; Çağdaş (gelenekçi olmayan); Aidiyet ve bağlılık konusunda baskı yapmayan; Bu insanların ihtiyaçlarına uygun; Gündelik, ‘rahat’ modda; Görsel olarak çekici” (*Starting a Seeker Sensitive Service: How Traditional Churches Can Reach the Unreached* [Grand Rapids, MI: Zondervan, 1993], 27). İlginç olan şey, Dobson’ın aslında cumartesi geceleri gerçekleşecek bir müjdeleme toplantısı öneriyor olmasıydı. Kitabında ana hatlarıyla belirttiği bu tür toplantılar, pazar sabahki kilise toplantısının yerini alması için değildi. Yine de, takip eden yıllarda bu altı özellik, Amerika’daki birçok kilisenin pazar ibadetini giderek daha fazla temsil etmeye başladı.

7. Swee Hong Lim ve Lester Ruth, bu sonuca yol açan bakış açısını açıklamaktadır. Analizleri, tam olarak alıntılanmaya değer: “Kilisenin bünyeye düşüncesi, on dokuzuncu yüzyılın başında İkinci Büyük Uyanış’ta kamp toplantılarının markalaştırılması ve teşvik edilmesinden bu yana Amerikan Protestanlığının çoğunu karakterize eden bir litürjik pragmatizmi yeniden uyandırdı. Sayısal doğrulamayla ilgili demokratik ve kapitalist varsayımları nedeniyle bu düşünce yapısı tamamen bir Amerikan düşünce yapısıdır. Bu varsayımlar, sayıların yönlendirdiği litürjik bir pragmatizm yaratır: İbadette en büyük sayıları üretmek için neler işe yarar? Müjdecî kaygılarla birleştğinde, bu bakış açısı ibadete dışarıdan bakan bir yaklaşım yaratır: Burada olmayan ve henüz üye olmayan insanlar için ibadette en iyi ne işe yarar? (*Lovin’ on Jesus: A Concise History of Contemporary Worship* [Nashville: Abingdon, 2017], 21).

8. Mike Cosper, *Rhythms of Grace: How the Church’s Worship Tells the Story of the Gospel* (Wheaton, IL: Crossway, 2013), 101–102.

9. Gibson and Earngey, “Worshiping in the Tradition,” 49.

10. Bryan Chapell, *Christ-Centered Worship: Letting the Gospel Shape Our Practice* (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2009), 139.

4. Bölüm

1. John Hooper, The Regulative Principle and Things Indifferent,” içinde *The Reformation of the Church: A Collection of Reformed and Puritan Documents on Church Issues*, ed. Iain Murray (Edinburgh: Banner of Truth Trust, 1965), 55.

2. Daha fazla bilgi için bkz. J. Ligon Duncan III, “Does God Care How We Worship?” and “Foundations for Biblically Directed Worship,” *Give Praise to God: A Vision for Reforming Worship* içinde, ed. Philip Graham Ryken, Derek W. H. Thomas, and J. Ligon Duncan III (Phillipsburg, NJ: P&R, 2003), 17–73.

3. Örneğin, *Westminster İnanç Açıklaması* ibadetin Kutsal Kitap’a dayalı unsurlarını şu şekilde özetlemiştir: “Kutsal Yazıların tanrısal bir korkuyla okunması, Söz’ün anlayış, iman ve saygıyla Tanrı’ya itaat ederek vicdanen dinlenmesi ve doğru bir şekilde vaaz edilmesi, lütfet dolu bir yürekten mezmurlar söylenmesi; ve ayrıca Mesih tarafından verilmiş sakramentlerin doğru bir şekilde verilmesi ve layık bir şekilde alınması, olağan dini tapınının parçalarıdır.” (21.5). 21.3–4 maddeleri, duanın da kilise toplanmalarının düzenli bir parçası olması gerektiğini açıklamaktadır.

4. Bkz. *Westminster Kateşizmi* 1.6: “Tanrı’nın yüceliği, insanın kurtuluşu, iman ve yaşama ilişkin Tanrı’nın tüm öğüdü, Kutsal Yazı’da ya açık bir dille belirtilmiştir ya da gerekli ve iyi sonuçlar çıkartılabilecek bir şekilde yazılmıştır. Ruh’un yeni vahiyleri ya da insanların gelenekleri aracılığıyla Kutsal Yazı’ya hiçbir zaman hiçbir şey eklenemez. Bununla birlikte, Tanrı’nın Sözü’nde açıklanan gerçeklerin kurtuluşa götüren şekilde anlaşılabilmesi için Tanrı’nın Ruhunun içsel aydınlatma işlevinin gerekli olduğunu kabul ediyoruz: *Tanrı’ya tapınış ve kilise yönetimi gibi insan etkinliklerine ve toplumlarına ilişkin bazı konular ve durumlar Tanrı Sözü’ndeki daima uyulması gerekli olan genel kurallar çerçevesinde her zaman doğanın ışığı ve Hristiyan sağduyusu gözetilerek düzenlenmelidir.*” (Vurgular yazara aittir).

5. Hughes Oliphant Old şu mükemmel öğüdü veriyor: Temel ibadet eylemlerini [unsurlarını] yerine getirme sebebimiz, bunların Kutsal Yazılar’da açıkça buyrulmuş olmasıdır. Bunları yapmanın yolları ve araçlarını [biçimlerini], Kutsal Yazılar’ın ilkelerine göre düzenlemeye çalışıyoruz.

Bir şey özel olarak buyrulmamış, kurallarla belirlenmemiş veya yönlendirilmemişse ya da ibadetin belirli bir yönünü nasıl yerine getireceğimiz konusunda bize rehberlik edecek bir Kutsal Yazı örneği yoksa, yine de Kutsal Yazılar'ın ilkeleri tarafından yönlendirilmeye çalışmalıyız" (*Worship: Reformed according to Scripture* [Louisville: Westminster John Knox, 2002], 172.

6. Dahası için bkz. Andrew David Naselli & J. D. Crowley, *Conscience: What It Is, How to Train It, and Loving Those Who Differ* (Wheaton, IL: Crossway, 2016).

7. Bkz. See Jonathan Gibson and Mark Earney, "Worshiping in the Tradition: Principles from the Past for the Present," *Reformation Worship: Liturgies from the Past for the Present* içinde (Greensboro, NC: New Growth, 2018), 49.

8. C. S. Lewis, *Letters to Malcolm: Chiefly on Prayer* (New York: Harcourt, Brace & World, 1963), 4.

9. Derek W. H. Thomas, "The Regulative Principle: Responding to Recent Criticism," içinde *Give Praise to God*, ed. Ryken et al., 93. Bir şey özel olarak buyrulmamış, kurallarla belirlenmemiş veya yönlendirilmemişse ya da ibadetin belirli bir yönünü nasıl yerine getireceğimiz konusunda bize rehberlik edecek bir Kutsal Yazı örneği yoksa, yine de Kutsal Yazılar'ın ilkeleri tarafından yönlendirilmeye çalışmalıyız" (*Worship: Reformed according to Scripture* [Louisville: Westminster John Knox, 2002], 172.

5. Bölüm

1. Seküler "gündelik" litürjiler kavramını James K. A. Smithe'e ve onun benim bu çakma arabaya servis benzetmeme ilham veren alışveriş merkezi "litürjisi"ne borçluyum. Bkz. *Desiring the Kingdom: Worship, Worldview, and Cultural Formation* (Grand Rapids, MI: Baker, 2009), 19–24.

2. Burada, bazı geleneklerin takip ettiği litürjik "takvim" veya "yıl" düşüncesine değinmiyorum. Rab'bin Günü'nün litürjisine odaklanıyorum çünkü Yeni Antlaşma açık bir şekilde imanlılardan her hafta toplanmasını beklemektedir. Litürjik yılın lehine veya aleyhine argümanlar sunmak

TOPLU İBADET

bu kitabın konusu değil ancak benim görüşüm Eski Antlaşma'ya ait yıllık bayram ve şenliklerin Mesih'te yerine geldiği ve yıl boyunca bunları kutlamanın Yeni Antlaşma'ya dayalı bir temeli olmadığı yönündedir. (bkz. Rom. 14:5-6; Kol. 2:16-17; ayrıca bkz. Hughes Oliphant Old, *Worship: Reformed according to Scripture* (Louisville: Westminster John Knox, 2002), 164-165.

3. Mike Cosper, *Rhythms of Grace: How the Church's Worship Tells the Story of the Gospel* (Wheaton, IL: Crossway, 2013), 149.

4. Bryan Chapell, *Christ-Centered Worship: Letting the Gospel Shape Our Practice* (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2009), 18-19.

5. James K. A. Smith'in *Desiring the Kingdom (Krallığı Arzulamak)* adlı kitabında litürjiye yüksek önem veren görüşünü öveceğim çok şey var. Kaldı ki, bu bölümün başında bu görüşten olumlu bir şekilde alıntı yapmıştım. Ancak bu noktaya ilgili olarak, onun kitaptaki yaklaşımıyla ilgili bazı tereddütlerim var. Smith, litürjinin biçimlendirici gücü hakkında faydalı bir anlayış sunmaktadır ancak bazen litürjinin yüreklerimizin alışkanlıklarını nasıl etkilediğini o kadar güçlü şekilde vurgulamaktadır ki, Ruh'la güçlendirilmiş Söz hizmetinin önemini göz ardı etmekte gibi görünmektedir. Litürji, şüphesiz sevdiğimiz şeyleri şekillendirmek için kuvvetli bir güçtür; Smith'in kitabının güçlü yönlerinden biri, bu gerçeği ne kadar kapsamlı bir şekilde gösterdiği. Ancak Smith kitapta "bilmeden önce ibadet ettiğimizi" (34) ve litürjinin bir "idrak öncesi eğitimle" (136) yüreklerimizi yönlendirdiğini ileri sürmektedir. Bu argümanı, Müjde'nin sözlü olarak beyan edilmesiyle Kutsal Ruh'un yüreklerimizi değiştirdiği doğaüstü işinin önceliğini örtme riski taşıyor gibi görünüyor. Evet, hepimiz ibadet eden varlıklarız ve günlük olarak katıldığımız çeşitli "litürjiler" tarafından kalıcı biçimde şekilleniyoruz. Ancak yalnızca Kutsal Ruh yeni yaşam verir ve bunu Söz aracılığıyla yapar. "Demek ki iman, haberi duymakla, duymak da Mesih'le ilgili sözün yayılmasıyla olur" (Rom. 10:17). Dürüst olmak gerekirse, Smith, toplu ibadeti litürjik bir "arzu pedagojisine" indirgemememiz gerektiğini çünkü Tanrı'nın Ruhunu aracılığıyla toplanan kiliseye etkin olarak konuştuğunu belirttiğinde, argümanının hakkını veriyor (150). Benim endişem, kitabın okuyucularının litürjiyi *sondan bir önceki* öneme sahip olarak görmek yerine, *nihai* öneme sahipmiş gibi bir anlam çıkarma tehlikesidir. Litürji, Söz hizmeti

konusunda ikincil olan ve bu hizmette kullanılması gereken toplu öğrenci yetiştirme için pastörel bir araçtır. Mark Earney bunu çok iyi bir şekilde ifade etmektedir: “Reformcular için teolojinin birincil kaynağı Tanrı Sözü’yü. Bununla birlikte, Reformcular, ibadet edenlerin nasıl dua ettikleri (*lex orandi*) ile ibadet edenlerin nasıl inandıkları (*lex credendi*) arasındaki önemli etkileşimi anladıkları için, litürjiyi teolojiiyi iletmek için güçlü bir araç olarak gördüler... *Litürjiler Kutsal Yazılar’ın içine daldırılarak hazırlandılar ve bu nedenle boş dönmediler.* Genellikle ürettikleri sonuç, Mesih’e güvenen ve iyi işlerde cesur olan dönüştürülmüş topluluklar oldu. Reformasyon litürjileri aracılığıyla, müjdecî doktrin, yayınlanan yazılarda öğretildiği kadar toplu ibadete de dahil oldu” (Soli Deo Gloria: The Reformation of Worship,” *Reformation Worship: Liturgies from the Past for the Present* içinde [Greensboro, NC: New Growth, 2018], 26–27, vurgular bana ait).

6. Jonathan Gibson, “Worship: On Earth as It Is in Heaven,” içerisinde *Reformation Worship*, 3–4.

7. Gibson, “Worship: On Earth as It Is in Heaven,” 6–8.

8. Gibson, “Worship: On Earth as It Is in Heaven,” 18.

9. Old, *Worship: Reformed according to Scripture*, 165 ve devamı.

10. Chapell, *Christ-Centered Worship*, 100. Bu, Chapell’in “Söz’ün Litürjileri” adını verdiği maddelerin bir özeti. Bu adı verdiği için burada Rab’bin Sofrası’ndan açıkça bahsetmemesi anlaşılabilir. Ancak ben Rab’bin Sofrası’nın ve de Tanrı’yla ve birbirimizle paylaşımdan zevk alma kavramının yedinci maddeye dahil edilebileceğini düşünüyorum.

11. Çağdaş kiliselerden çeşitli ibadet düzenleri Ek kısmına bakın. (Bu bölümün 5. dipnotunda yer alan) Gibson ve Earney’in *Reformation Worship* kitabı on altıncı yüzyıl ibadetlerinin geniş bir derlemesini içermektedir.

12. Anlamli geçişlerin hayati rolü üzerine daha fazlası için bkz. Chapell, *Christ-Centered Worship*, 203–213.

13. Martin Luther, “German Mass and Order of God’s Service: Adopted in Wittenberg, 1526.

6. Bölüm

1. Kutsal Yazılar'ın kilise ibadetine sesli bir şekilde nasıl okunacağıyla ilgili harika bir rehber için bkz. Tim Challies, "The Public Reading of Scripture" (November 30, 2011. <https://www.challies.com/articles/the-public-reading-of-scripture/>).

2. Howard Moody Morgan, *In the Shadow of Grace: The Life and Meditations of G. Campbell Morgan* (Grand Rapids, MI: Baker Books, 2007), 116.

3. Bu konu hakkında daha fazlası için bkz. Leeman, *Word-Centered Church* (Chicago: Moody, 2017), 22–23, 159ff.

4. Toplu kilise ibadetine duayla ilgili harika bir genel bakış için bkz. John Onwuchekwa, *Prayer: How Praying Together Shapes the Church* (Wheaton, IL: Crossway, 2018), 77–90. (Bu kitap, bu serinin bir parçası olarak Karanlıktan Işığa Yayınları tarafından çevrilip basılacaktır. Kitabın muhtemel ismi: *Dua: Birlikte Dua Etmek Kiliseyi Nasıl Şekillendirir?*)

5. Topluluk içerisinde sesli şekilde edilen duanın nasıl yönlendirileceği konusunda daha birçok uygulanabilir fikir için bkz. Brian Croft and Jason Adkins, *Gather God's People: Understand, Plan, and Lead Worship in Your Local Church* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2014), 89–95.

6. Bir kilisenin kültürünü şekillendirme üzerine daha fazlası için bkz. Mark Dever & Jamie Dunlop, *The Compelling Community: Where God's Power Makes a Church Attractive* (Wheaton, IL: Crossway, 2015), 105–116, especially pages 111–113.

7. Herman Bavinck, *Reformed Dogmatics, Volume 4: Holy Spirit, Church, and New Creation*, ed. John Bolt, çev. John Vriend (Grand Rapids, MI: Baker, 2008), 489–490.

8. Bazı yorumcuların öne sürdüğü gibi, Pavlus burada Kutsal Ruh'la vaftiz kavramını esas olarak Mesih'e dönmeye atıfta bulunmak için kullanıyor olsa bile, ben ayetin hâlâ suyla vaftiz töreninin topluluksal bir boyutu olduğunu ima ettiğini savunuyorum. Su vaftizi bizim Mesih'e dönüşümünden başka bir şeyi tasvir etmez ve Pavlus'un anlatmak istediği, (Ruh tarafından) vaftiz edilenlerin tek beden olduğudur. Başka bir deyişle, Mesih'e dönenler (ve Yeni Antlaşma örneğini izleyerek suda vaftiz olanlar) Mesih'in bedenidir.

9. Bu argümanın bazı okuyucular için yeni olduğunun ve burada bu konuyu çok kısa ve öz şekilde ele aldığımın farkındayım. Matta 16, 18 ve 28 üzerine daha derinlemesine bir bakış ve vaftizin yerel kilisenin kralıktan gelen yetkisinin bir ifadesi olduğu üzerine daha detaylı bir çalışma için bkz. Bobby Jamieson, *Going Public: Why Baptism Is Required for Church Membership* (Nashville: B&H Academic, 2015), 83–89.

10. Hughes Oliphant Old, *Worship: Reformed according to Scripture* (Louisville: Westminster John Knox, 2002), 13. Elbette bir kilisenin henüz oluşmadığı bir Müjde hizmeti ortamında, bu tam olarak mümkün değildir. Bu tür durumlar bize, Elçilerin İşleri 8:26 ve sonrasında gerçekleşen, Filipus'un Etiyopyalı saray görevlisini yolun kenarında vaftiz ettiği olayı hatırlatır; Etiyopya'da henüz bir kilise yoktu. Ya da Hristiyan olmayan birisinin kilise olmayan bir bölgeye taşınmadan bir gün önce Hristiyan olması gibi diğer istisnai durumlar da gerçekleşebilir. Ancak vaftiz yerel kilisenin ruhsal bir töreni olduğu ve yerel kiliseyle özdeşleşmeyi içerdiği için, istisnai durumlar dışında, kilise toplandığı zaman gerçekleştirilmelidir. Bu konu hakkında daha fazlası için bkz. Jameison, *Going Public*, 213–215.

11. Vaftiz ve üyelik arasındaki bağlantı konusunda daha fazlası için bkz. Jameison, *Going Public*, 162–166.

12. John Calvin, *Institutes of the Christian Religion*, ed. John T. McNeill, çev. Ford Lewis Battles (Louisville: Westminster John Knox, 1960), 4.17.38 (p. 1415).

13. Bkz. Jonathan Edwards'ın başyapıt olan vaazı "Heaven Is a World of Love," *Works of Jonathan Edwards, Vol. 8: Ethical Writings* içinde, ed. Paul Ramsay (New Haven, CT: Yale University Press, 1989), 366–397.

7. Bölüm

1. David Peterson, *Engaging with God: A Biblical Theology of Worship* (Downers Grove, IL: IVP Academic, 1992), 221.

2. Jonathan Edwards, *The "Miscellanies," Works of Jonathan Edwards, Volume 13, The "Miscellanies," Entry Nos. a–z, aa–zz 1–500* içinde, ed. Harry S. Stout (New Haven, CT: Yale University Press, 1994), 332.

TOPLU İBADET

3. “Müzikal kalite” çalışmasına ve değişik kültürlerle sahip bir yerde müziğin nasıl geliştirileceğine ilişkin bir giriş için bkz. Harold M. Best, *Music through the Eyes of Faith* (New York: Harper-Collins, 1993), özellikle 2. ve 6. bölümler.

4. Örnek olarak Stuart Townend, Keith ve Kristyn Getty, Sovereign Grace Music, Matt Boswell, Matt Papa ve CityAlight gibi kişiler ve gruplar tarafından yazılan ilahilere bakabilirsiniz.

5. Carl Trueman, “What Can Miserable Christians Sing?” *The Wages of Spin: Critical Writings on Historical and Contemporary Evangelicalism* içinde (Ross-Shire, UK: Christian Focus, 2004), 157–163. Ayrıca online olarak 9Marks.org adresinde mevcuttur. Ayrıca bkz. Mark Vroegop, *Dark Clouds, Deep Mercy: Discovering the Grace of Lament* (Wheaton, IL: Crossway, 2019).

6. Robin A. Leaver, *The Whole Church Sings: Congregational Singing in Luther's Wittenberg* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2017), 154.

7. Peki ya 150. Mezmur’un 5. ayeti gibi metinlere ne demeli? “Zillerle O’na övgüler sunun! Çınlayan zillerle O’na övgüler sunun!” Bu, benim önerimin tersini kanıtlamıyor mu? Ben zillere, davullara veya yüksek sesli müzik aletlerine karşı değilim. Bu tür aletler Tanrı’nın halkının ilahi söylemesini harika şekillerde destekleyebilirler ve Levililerin ziller çaldığı da ortada (2.Ta. 29:25). Ancak muhtemelen bunun anlamı, çoğu İsrailinin bu zilleri yılda birkaç kez, Yeruşalim’de yılda bir kez kutlanan bayramlarda duyuyor olmasıdır. (Ziller ne sıklıkla çalınıyor olursa olsun, elektronik bir ses arttırma durumu olmadığı için, bu müzik aletlerinin sesleri aşırı baskın değildi.) Uzmanlar, Yeni Antlaşma kilisesinin Rab’bin Günü toplantılarının modellerini esas olarak Mezmur 150 gibi metinlerde anlatılan tapınak ibadeti türünden mi yoksa daha basit ve Tanrı Sözü’nü okumaya, vaaz dinlemeye ve müzik aleti olmadan Mezmurları ilahi şeklinde okumaya odaklanmış olan Yahudi havra ibadetinden mi aldıkları konusunda hararetli tartışmalara girmektedirler. Her iki durumda da, günün sonunda, Yeni Antlaşma hangi müzik aletlerini kullanmamız gerektiğinden bahsetmez, ancak ilahi söylerken Söz’ün içimizde zengin bir şekilde yaşamasına izin vermeye ve ilahide birbirimize hitap etmeye odaklanır. Bu gerçekten yola çıkarak, toplulukça ilahi söylememizle ilgili en göze çarpan

şeyin tüm topluluğun sesli katılımı olması gerektiği sonucuna varmaktayım. Kaç tane zil kullanılacağı ve bunların ne sıklıkla birbirine vurması gerektiği gibi sorular Hristiyan özgürlüğüne ve sağduyusuna bırakılmış gibi görünüyor.

8. Kutsal Yazılar, belirli bir eşlik etme tarzını zorunlu kılmaz. Bu, her müzikal alt türün toplulukça ilahi söylemeye eşit derecede uygun olduğu anlamına gelmez. Ancak bu, kiliselerin belirli bir müzikal ifadeyi –ister klasik ister çağdaş “övgü ve ibadet” veya başka bir şey olsun– *en* kutsal, ruhsal veya meşru ifade olarak belirlememeye dikkat etmesi gerektiği anlamına gelir. Sorulması gereken hayati soru, hangi müzik türünün kendi kiliseniz için *toplulukça* ilahi söylemeyi en iyi şekilde kolaylaştıracığıdır.

9. Mike Cospes, *Rhythms of Grace: How the Church's Worship Tells the Story of the Gospel* (Wheaton, IL: Crossway, 2013), 181. Bazen kilise önderleri, insanlara ulaşma adına müzikte değişiklikler düşünürler. İmanlı olmayanlara ulaşma arzusunu takdir etsem de, müzik tarzının farklı bir demografiye kilisenize “çekmek” için ne yazık ki verimsiz bir araç olduğunu savunuyorum. Koro ve orgdan oluşan geleneksel bir topluluksanız ve bağımsız rock hayranlarının kilisenize katılmalarını istiyorsanız, orgu çalan kişinin Arcade Fire veya Vampire Weekend tarzı bir müziği taklit etmesi muhtemelen bilgece *olmayacaktır*. Mesih'i *kendi müzik tarzınızda* canlılık ve içtenlikle övdüğünüz zaman, kilisenizin bağımsız rock topluluğuna daha parlak bir tanıklık sunabileceğine inanıyorum. Müjde'yi vaaz etmenin ve bunun toplulukta oluşturduğu sevgi birliğinin, imanlı olmayanları Mesih'i düşünmeye çeken şey olması için dua edin.

10. Özel müziği gerçekten “özel” tutmak için, Rab'bin Günü dışındaki günlerde imanlı olmayanlara ulaşmak amacıyla yapılan etkinliklerle ya da Kutsal Cuma ve Doğu Bayramı Arifesi gibi kendine has durumlarla sınırlayın.

9Marks

Sağlıklı Kiliseler İnşa Etmek İçin

9Marks hizmeti, kilise önderlerini Kutsal Kitap'a bağlı bir vizyon ve kullanışlı kaynaklarla donatmak amacıyla, Tanrı'nın yüceliğini sağlıklı kiliseleri kullanarak dünyadaki bütün uluslara yansıtmak için kurulmuştur.

Bu doğrultuda, kiliselerde şu dokuz sağlık işaretini görmek istiyoruz:

- 1 Açıklayıcı Vaaz
- 2 Müjde Öğretisi
- 3 Kutsal Kitap'a Dayalı Mesih'e Dönme ve Müjdeleme Anlayışı
- 4 Kutsal Kitap'a Dayalı Kilise Üyeliği
- 5 Kutsal Kitap'a Dayalı Kilise Disiplini
- 6 Kutsal Kitap'a Dayalı Öğrenci Yetiştirme ve Büyüme Arzusu
- 7 Kutsal Kitap'a Dayalı Kilise Önderliği
- 8 Kutsal Kitap'a Dayalı Dua Uygulaması Anlayışı
- 9 Kutsal Kitap'a Dayalı Müjde Hizmetleri (Misyonlar) Anlayışı ve Uygulaması

Tüm Crossway kitaplarımız ve diğer kaynaklarımız için
www.9Marks.org adresini ziyaret edebilirsiniz.

TOPLU İBADETİN KİLİSEDEKİ ROLÜ NEDİR?

Hristiyanlar her hafta kilisede ibadet ederler ancak birçok kişi ibadetin ne olduğunu ve bunu neden yaptıklarını tam olarak bilmez. Bazıları için ibadet vaaz öncesi bir ısınmadır. Diğerleri için ibadet “ben ve İsa” zamanıdır. Toplu ibadeti Kutsal Kitap'a dayalı şekilde görmenin yolu nedir?

Bu kitapta, Matt Merker, toplu ibadetin Tanrı'nın halkının Tanrı'nın lütfuyla, O'nun yüceliği uğrunda, onların iyiliği için ve izleyen bir dünyanın önünde toplanması olduğunu gösteriyor. Kutsal Kitap'a dayalı anlayışlar ve uygulanabilir öneriler sunarak, ibadeti gerçekten olması gerektiği hâle getirmeyi amaçlıyor; yani, Tanrı halkının yeni yaratılışta sonsuzluk için birlikte ibadet edişinin bir ön tadımı.

“Matt, pastörlere, müzik önderlerine ve hepimize, Kutsal Kitap'ın toplu ibadet konusundaki önceliklerine nasıl odaklanacağımızı gösteriyor. Bu kitabı içtenlikle tavsiye ediyoruz.”

KEITH VE KRITYN GETTY, ilahi ve kitap yazarları, Kuzey İrlanda Nashville, Tennessee

“Okuyucunun toplu ibadet için Kutsal Yazılar'la daha çok şekillendirilmiş bir vizyona doğru ilerlemesine yardımcı olacak hem doktrin hem de öğütlerle doludur.”

KENNETH MBUGUA, pastör, Nairobi, Kenya

“Bu kısa ama önemli kitap, toplu ibadetin doğasını Kutsal Kitap yönünden anlamana yardımcı olacak.”

MIGUEL NÚÑEZ, pastör, Santo Domingo, Dominik Cumhuriyeti

“Merker bize kiliseyle ilgili genellikle kıymetini bilmediğimiz bir gerçeği, yani kilisenin Tanrı'ya ibadet etme amacıyla toplanmış bir topluluk olduğu gerçeğini canlandırıcı bir şekilde sunmaktadır.”

CONRAD MBEWE, pastör, Lusaka, Zambiya

MATT MERKER (MDiv, Southern Baptist Theological Seminary), Getty Music organizasyonunun yaratıcı kaynaklar ve eğitim müdürüdür ve “He Will Hold Me Fast” de dahil birkaç çağdaş ilahinin yazarıdır. Matt ve eşi Erica, iki çocuklarıyla birlikte Nashville, Tennessee'de yaşamaktadır ve Edgefield Kilisesi'nin üyeleridir.

**Bu cilt, 9Marks: Sağlıklı Kiliseler İnşa Etmek İçin adlı kitap serisinin bir parçasıdır.*

KARANLIKTAN
IŞIĞA YAYINLARI

